

Provincie Utrecht

Inpassingsplan Ruimte voor de Lek

Provincie Utrecht

Ontwerp

Toelichting

Voorontwerp: 24 mei 2011

Ontwerp: 10 januari 2012

Vaststelling:

Inhoud

- 1 Inleiding**
 - 1.1 Algemeen
 - 1.2 Inpassingsplan
 - 1.3 Plangrenzen
 - 1.4 Milieueffectrapport (MER)
 - 1.5 Het project Ruimte voor de Lek
 - 1.6 Leeswijzer

- 2 Huidige situatie plangebied**
 - 2.1 Landschap
 - 2.2 Eigendom en beheer
 - 2.3 Infrastructuur en bebouwing
 - 2.4 Watersysteem
 - 2.5 Beschrijving huidige situatie per deelgebied

- 3 De toekomstige inrichting van het gebied**
 - 3.1 Inrichting op hoofdlijnen
 - 3.2 Inrichting per deelgebied

- 4 Beleidskader**
 - 4.1 Rijk
 - 4.2 Provincie Utrecht
 - 4.3 Gemeenten
 - 4.4 Waterschappen

- 5 Milieu- en omgevingsaspecten**
 - 5.1 Milieueffectrapportage
 - 5.2 Verkeer
 - 5.3 Geluid
 - 5.4 Luchtkwaliteit
 - 5.5 Bodem
 - 5.6 Waterwet
 - 5.7 Flora en fauna
 - 5.8 Archeologie
 - 5.9 Externe veiligheid
 - 5.10 Kabels en leidingen

- 6 Juridische planbeschrijving**
 - 6.1 Standaardisering en digitaal raadpleegbaar
 - 6.2 Opbouw planregels
 - 6.3 De verbeelding

7 Uitvoerbaarheid

- 7.1 Handhaving
- 7.2 Economische uitvoerbaarheid
- 7.3 Planschade
- 7.4 Uitvoering, beheer en onderhoud
- 7.5 Vaststelling inpassingsplan

8 Inspraak en overleg

- 8.1 Afstemming met belanghebbenden
- 8.2 Overleg ex artikel 3.1.1 Besluit ruimtelijke ordening

Bijlage 1
Bijlage 2

Bijlagen bij toelichting
Projectontwerp Landschapsplan

1 Inleiding

1.1 Algemeen

De rivieren in Nederland moeten door de klimaatsverandering steeds grotere hoeveelheden water kunnen verwerken. Door de bevolkingsontwikkeling en de economische groei zijn de te beschermen waarden sterk toegenomen. Als een overstroming zou plaatsvinden, zijn de gevolgen dan ook enorm. In de afgelopen eeuwen is veel ruimte aan de rivieren ontnomen, met het gevolg dat de rivieren zijn ingeklemd tussen dijken die steeds hoger zijn gemaakt. De hoge waterstanden eind vorige eeuw hebben duidelijk gemaakt dat er anders met de ruimte voor de afvoer van (rivier)water moet worden omgegaan.

Om in de toekomst voldoende bescherming te bieden tegen hoog water heeft het Rijk besloten om in plaats van dijkverhogingen, waar mogelijk de rivier meer ruimte te geven. Hierbij worden zowel buitendijkse als binnendijkse maatregelen ingezet. Dijkverbetering wordt alleen uitgevoerd op trajecten waar andere maatregelen niet geschikt of niet financieerbaar zijn.

Het plan voor de nieuwe aanpak van de bescherming van het riviereengebied is opgenomen in de Planologische Kernbeslissing (PKB) Ruimte voor de Rivier. In de PKB Ruimte voor de Rivier zijn 39 maatregelen benoemd die moeten zorgen voor die voldoende bescherming tegen de toevloed van het water. Daarbij is tevens als eis gesteld dat de ruimtelijke kwaliteit van het riviereengebied wordt verbeterd. De maatregelen moeten uiterlijk in 2015 uitgevoerd zijn. Eén van deze maatregelen is de “Uiterwaardvergraving Honswijkerwaarden, stuweiland Hagestein, Hagesteinse uiterwaard en Heerenwaard”, beter bekend onder de naam **Ruimte voor de Lek**.

De provincie Utrecht is initiatiefnemer voor het project Ruimte voor de Lek. In nauwe samenwerking met de gemeenten Houten, Nieuwegein, Vianen en IJsselstein, het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, het Waterschap Rivierenland, Rijkswaterstaat Dienst Oost-Nederland en de Programmadirectie Ruimte voor de Rivier heeft de provincie Utrecht invulling gegeven aan de veiligheidsopgave, aan de opgave in het kader van de Ecologische Hoofdstructuur en aan een aanvullend pakket van maatregelen ten behoeve van de ruimtelijke kwaliteit in het gebied. Het Ministerie van Infrastructuur en Milieu is verantwoordelijk voor de uitvoering van de maatregelen.

Ruimte voor de Lek voorziet in het behalen van de rivierkundige taakstelling (veiligheid) in combinatie met het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit van het gebied. De maatregelen die voor het transformeren van het gebied uitgevoerd dienen te worden omvatten het verlagen en doorgraven van de zomerkaden, de aanleg van geulen en maaiveldverlaging. Met het toelaten van de rivier- en getijdendynamiek krijgt het plangebied zijn ecologische identiteit weer voor een belangrijk deel terug. Ter versterking van de ruimtelijke kwaliteit worden kenmerkende natuurwaarden ontwikkeld en wordt de belevingswaarde van het gebied verhoogd door het gebied toegankelijk te maken voor recreanten. In het gebied worden tevens enkele recreatieve voorzieningen gerealiseerd.

Voor de uitvoering van het project is aanpassing van de geldende bestemmingsplannen noodzakelijk. Provinciale Staten hebben op 8 juni 2009 besloten tot het opstellen van een

provinciaal inpassingsplan voor dit project, waarmee de gewenste ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt.

1.2 Inpassingsplan

Project van provinciaal belang

De PKB Ruimte voor de Rivier hanteert als uitgangspunt dat de rivierverruimende maatregelen in principe in gemeentelijke bestemmingsplannen worden opgenomen. Van dit uitgangspunt wordt in het geval van Ruimte voor de Lek afgeweken.

De Wet ruimtelijke ordening (Wro) geeft Provinciale Staten de bevoegdheid om een inpassingsplan vast te stellen. Een inpassingsplan kan worden vastgesteld wanneer sprake is van een provinciaal belang.

Ruimte voor de Lek is een gemeente overstijgend project, waarbij het algemeen belang dat wordt gediend het lokale niveau overstijgt. De complexiteit van het project, waarvan het gebied gelegen is op het grondgebied van vier gemeenten en twee waterschappen, gecombineerd met de opgaven die er liggen, maakt dat er sprake is van een provinciaal belang. Gelet op het bovenlokale en integrale karakter van het project, de veiligheid van en langs de Lek, de in het gebied gelegen Ecologische Hoofdstructuur en de beoogde verbetering van de ruimtelijke kwaliteit hebben Provinciale Staten besloten een provinciaal inpassingsplan op te stellen.

Het doel van het inpassingsplan is om de rivierverruimende maatregelen, de natuurontwikkeling en de recreatieve voorzieningen in planologisch-juridische zin mogelijk te maken.

De gemeenten Houten, Nieuwegein, Vianen en IJsselstein hebben te kennen gegeven er mee in te stemmen dat door de provincie een inpassingsplan wordt opgesteld. Op grond van artikel 3.26, eerste lid van de Wet ruimtelijke ordening moeten de betrokken gemeenteraden tijdens het planproces nog formeel gehoord worden.

EHS-saldobenadering

Een deel van de inrichtingsvoorstellen tast de waarden van de begrensde Ecologische Hoofdstructuur (EHS) aan. De Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie 2005-2015 (voorheen Streekplan) biedt de mogelijkheid om met behulp van saldering te komen tot gebiedsontwikkeling. Door expliciet te kiezen voor het toepassen van de EHS-salderingsmethode worden verschillende randvoorwaarden gesteld aan de plannen, zoals één ruimtelijke visie, onderlinge samenhang in projecten en winst voor de natuur.

Provinciale Staten hebben besloten bij de verdere planuitwerking van het project Ruimte voor de Lek en het op te stellen inpassingsplan de EHS-saldobenadering toe te passen.

Geldende bestemmingsplannen

Momenteel gelden voor het plangebied de volgende bestemmingsplannen:

- Houten: - Buitengebied
- Nieuwegein: - Lekboulevard
 - Hoog-Zandveld Lekboulevard
 - Kom-Vreeswijk
 - Het Klooster 2004, correctieve herziening
 - Rijksweg 2-Zuid
- Vianen: - Landelijk Gebied
 - Rijksweg A2
- IJsselstein: - Landelijk Gebied Noord en Zuid

De geldende bestemmingsplannen laten de realisering van de maatregelen, de natuurontwikkeling en de recreatieve voorzieningen gedeeltelijk niet toe. Het inpassingsplan vervangt deze bestemmingsplannen voor het gedeelte dat binnen het plangebied ervan ligt.

De toekomstige inrichting van het plangebied wordt beschreven in hoofdstuk 4. In dit hoofdstuk wordt per deelgebied beschreven welke doelstellingen beoogd worden en welke ruimtelijke maatregelen daarbij horen. Het inpassingsplan legt de hoofdinrichting van het gebied vast. Dit geldt onder meer voor de locatie van de geulen, de natuurbestemming en de locatie van de passantenhaven, camperstandplaats, de molen en het parkeerterrein. Het inpassingsplan maakt het mogelijk recreatieve voorzieningen zoals wandelpaden, uitzichtpunten e.d. in het plangebied te realiseren.

Coördinatieregeling

Bij de voorbereiding van de besluiten die nodig zijn voor de uitvoering van de maatregelen bij het project Ruimte voor de Lek ter uitvoering van de Planologische Kernbeslissing Ruimte voor de Rivier is gekozen voor toepassing van de provinciale coördinatieregeling bedoeld in artikel 3.33, eerste lid, Wet ruimtelijke ordening (Wro). De bedoeling van de voornoemde provinciale

coördinatie is om besluiten samen met het voor de uitvoering van de maatregel vast te stellen provinciaal inpassingsplan, indien nodig in verschillende clusters, gecoördineerd te laten plaatsvinden. De provinciale coördinatie-regeling is vastgelegd in het coördinatiebesluit van de Provinciale Staten van de provincie Utrecht van 27 juni 2011, aangepast op 12 december 2011. Dit heeft tevens tot gevolg dat Gedeputeerde Staten van andere bestuursorganen, tenzij dit een bestuursorgaan van het Rijk is, de medewerking kunnen vorderen, die voor het welslagen van de coördinatie nodig is.

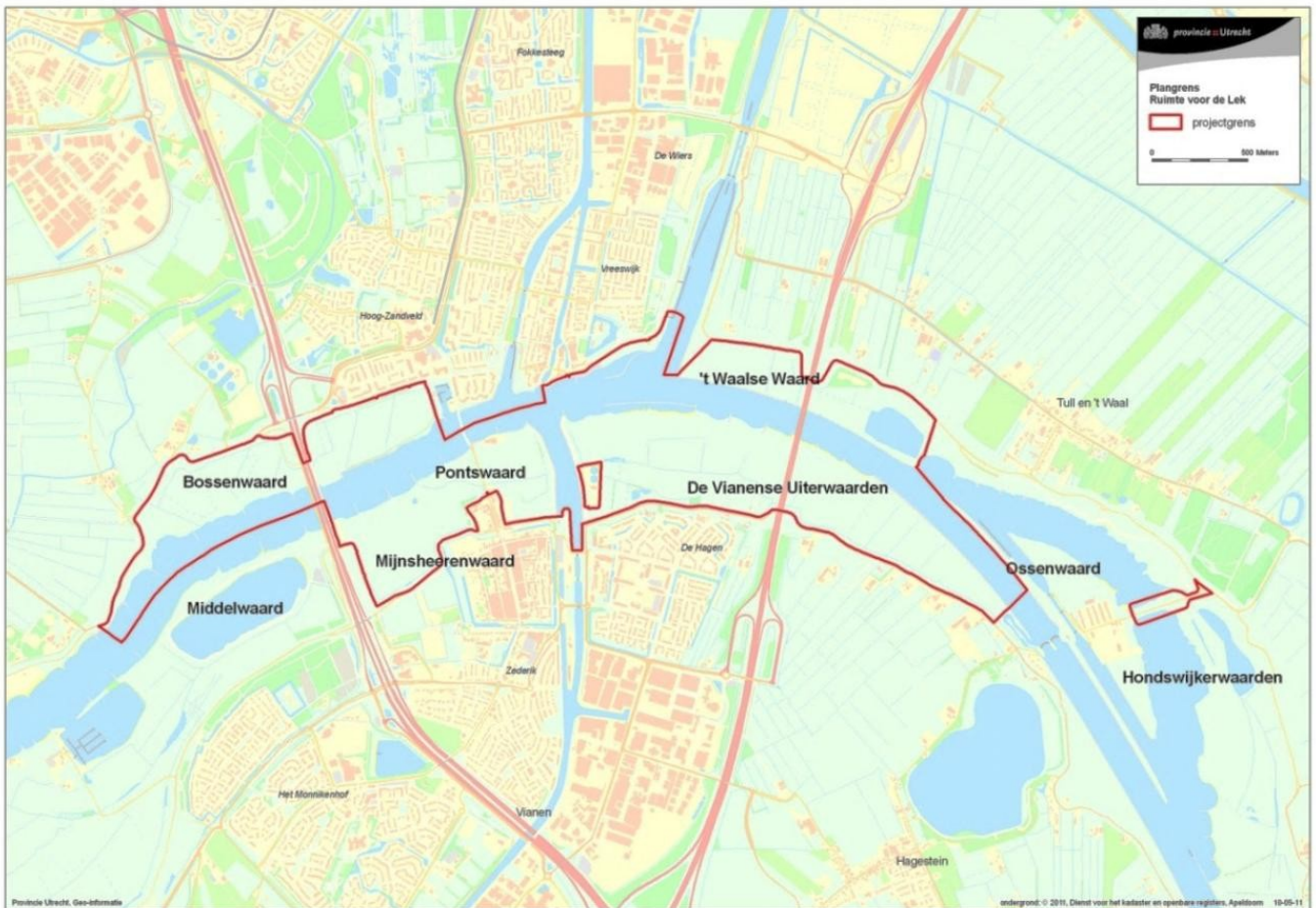
Het toepassen van genoemde coördinatie-regeling heeft mede tot doel dat de bekendmaking van besluiten, de gelegenheid tot het naar voren brengen van zienswijzen en het indienen van beroep voor de verschillende besluiten gelijktijdig, indien nodig in een aantal clusters, plaats vindt.

1.3 Plangrenzen

De plangrenzen van het inpassingsplan Ruimte voor de Lek zijn zo gekozen dat de beoogde inrichtingsmaatregelen, werkzaamheden en het gebruik, die niet mogelijk zijn op grond van de geldende bestemmingsplannen, er binnen vallen. Ze zijn verder zoveel mogelijk afgestemd op de grenzen van de geldende bestemmingsplannen en de gemeentegrenzen.

Het plangebied van het inpassingsplan bestaat per gemeente uit de volgende deelgebieden:

- Houten: deel van de toegangsdam tot het Stuweiland Hagestein;
- Nieuwegein-Houten: 't Waalse Waard;
- Vianen: Mijnsherenwaard, Pontswaard en de Vianense Waard en een deel van de toegangsdam tot het Stuweiland Hagestein.
- IJsselstein-Nieuwegein: Bossenwaard

1.4 Milieueffectrapport (MER)

Voor een aantal maatregelen die voorgesteld worden in het project Ruimte voor de Lek, is een wijziging van één of meerdere bestemmingsplannen nodig. Dat geldt voor het ontwikkelen van agrarische gronden tot natuurgebied, maar ook voor de aanleg van recreatieve/toeristische voorzieningen, oeververgravingen en ontgrondingen.

Een wijziging van de functie "landbouw" in "natuur en recreatie" is in het kader van een bestemmingsplanwijziging merbeoordelingsplichtig als het een oppervlakte betreft van meer dan 125 ha. Bij het project Ruimte voor de Lek komt de functiewijziging boven de 125 ha van de m.e.r.-beoordelingsplicht (Lijst D, Activiteit 9 Besluit m.e.r.; landinrichting). Om die reden is er een PlanMER opgesteld waarin de effecten van deze activiteit zijn onderzocht.

Uit de eerste ontwerpen bleek dat 100 ha ontgrond moet worden. Deze ontgrondingen zijn m.e.r.-plichtig. In de Notitie Reikwijdte en Detailniveau zijn de ontgrondingen niet expliciet benoemd als m.e.r.-plichtige activiteit. De ontgrondingen ten behoeve van de uiterwaardverlaging (zoals nevengeulen) zijn echter wel in het Besluit m.e.r. benoemd als

activiteit waar de milieueffecten van bepaald moeten worden. In het MER is dit nader uitgewerkt en zijn de milieueffecten van de ontgrondingen volwaardig meegenomen. In het definitieve ontwerp is uiteindelijk sprake van een ontgroning van 49.9 hectare.

Het inpassingsplan is kaderstellend voor toekomstige m.e.r.-plichtige activiteiten (de ontgrondingen) en de m.e.r.-beoordelingsplichtige activiteiten (de functiewijzigingen). Dit betekent dat voor het inpassingsplan een plan-Mer gemaakt moet worden. Om die reden is de uitgebreide m.e.r.-procedure voor plannen doorlopen.

1.5 Het project Ruimte voor de Lek

In de PKB Ruimte voor de Rivier is als hoofddoelstelling voor Ruimte voor de Lek opgenomen: het op het vereiste niveau brengen van de bescherming van het rivierengebied tegen overstromingen door realisatie van een waterstanddaling van minimaal 6 cm (km 945.2-946.2) bij maatgevende hoogwateromstandigheden (MHW).

Daarnaast heeft de PKB als doel gesteld dat er een bijdrage geleverd moet worden aan de verbetering van de ruimtelijke kwaliteit van het rivierengebied om het rivierengebied economisch, ecologisch en landschappelijk te versterken.

In het SNIP¹ 2A besluit (augustus 2009) heeft de staatssecretaris bepaald om een waterstanddaling van 8 cm bij MHW te realiseren.

Het projectgebied voor het project Ruimte voor de Lek bestaat uit de volgende deelgebieden:

- Toegangsdam Stuweiland en Ossenwaard;
- Bossenwaard;
- 't Waalse Waard;
- Vianense Waard;
- Pontwaard & Mijnsheerenwaard

Voor deze gebieden is voorzien in een wijziging in de bestemmingen en is dit inpassingsplan opgesteld. De Milieueffectrapportage (MER) heeft betrekking op dit gebied. Bij de beoordeling van de effecten van de voorgestelde ontwikkelingen in de MER, zijn ook de effecten die plaatsvinden buiten het gebied meegenomen.

In het kader van het project Ruimte voor de Lek is een ontwerp- en inrichtingsvisie opgesteld in het Ruimtelijk Kwaliteitsplan die naast vornoemd projectgebied de deelgebieden Honswijkerwaarden en Uiterwaard Hagestein omvat. Deze vallen buiten het projectgebied en zijn geen onderdeel van het MER en het inpassingsplan.

Met het project Ruimte voor de Lek wordt invulling gegeven aan de doelstellingen van de PKB Ruimte voor de Rivier. Vanuit het project zijn hiervoor de volgende doelstellingen geformuleerd:

¹ Het project Ruimte voor de Lek wordt uitgevoerd volgens het Spelregelkader Natte Infrastructuurprojecten (SNIP). Dit Spelregelkader is sinds 2002 van toepassing op alle projecten binnen de deelprogramma's voor de aanleg van hoofdwatersystemen (waterkeren en waterbeheren).

- Veiligheid: het op het vereiste niveau brengen van de bescherming van het rivierengebied tegen overstromingen door realisatie van een waterstanddaling van minimaal 8 cm (km 945.2-946.2) bij maatgevende hoogwateromstandigheden (MHW). Daar bovenop dient een marge gerealiseerd te worden om ruimte te bieden voor het gewenste beheer en onderhoudsniveau.
- Ruimtelijke kwaliteit: het leveren van een bijdrage aan het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit van het rivierengebied.

Het projectontwerp (inclusief beheermarge) voldoet aan de taakstelling gelet op de berekende waterstanddaling bij MHW-omstandigheden van 8,8 cm. De ruimtelijke kwaliteit wordt versterkt door het realiseren van een robuuste landschapsstructuur. Verschillende recreatieve voorzieningen en aandacht voor beeldkwaliteit, cultuurhistorie en landschapsontwikkeling dragen bij aan de beleefbaarheid van het gebied.

Onderwerp	Omvang
Gerealiseerde waterstanddaling (bij MHW) (streefbeeld)	maximaal 8,8 cm (km 945.2-946.2)
Gerealiseerde waterstanddaling (bij MHW) (interventiebeeld)	maximaal 8,1 cm (km 945.2-946.2)
Beheermarge (verschil tussen streefbeeld en interventiebeeld)	0,7 cm

Het proces

In twee ontwerp ateliers hebben bewoners en belanghebbenden meegedacht over de inrichting van de uiterwaarden. Hun inbreng en gebiedskennis zijn zeer waardevol geweest bij het ontwerpproces.

Ook is er klankbordgroep opgericht bestaande uit een vertegenwoordiging van omwonenden, belangengroepen, verenigingen en instanties voor wie het project gevolgen kan hebben. Deze klankbordgroep heeft tijdens de SNIP-3 fase meegekeken met de uitwerking van het ontwerp en de keuzes van de Stuurgroep². De onafhankelijke voorzitter heeft als lid van de Stuurgroep het standpunt van de klankbordgroep ingebracht in de vergadering van de Stuurgroep. De stuurgroep heeft op 25 maart 2011 het projectontwerp goedgekeurd

Variantenstudie

In de bestuursovereenkomst van 2007 tussen de provincie Utrecht en het Rijk is vastgelegd dat er drie varianten gedefinieerd worden die het uitgangspunt vormen voor verdere planvorming. De volgende varianten zijn uitgewerkt:

Variant 1: Beperkte uiterwaardvergraving.

Variant 1 kent een beperkte uiterwaardvergraving in de vorm van een oevergeul bij Vianen, het verlagen van de dam bij het stuweiland Hagestein en het verlagen van de zomerkade in de

² In de Stuurgroep zijn vertegenwoordigd de provincie Utrecht, de gemeenten Vianen, Nieuwegein, Houten en IJsselstein, het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden en het Waterschap Rivierenland. Ook Rijkswaterstaat Directie Oost-Nederland en de Programmadirectie Ruimte voor de Rivier zijn hierbij betrokken

Honswijkerwaarden. Het betreft hier een minimale verlaging tegen minimale kosten, waardoor het niet mogelijk is om realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur in deze variant mee te nemen.

Variant 2: Maximale uiterwaardvergraving, inclusief natuurontwikkeling.

Ook in deze variant wordt uitgegaan van verlaging van de dam bij het stuweiland Hagestein en de zomerkade in de Honswijkerwaarden. Daarnaast zijn in deze variant uiterwaardvergravingen opgenomen bij Vianen (Vianense Waard), de Middelwaard, Bossenwaard en 't Waalse Waard. Het accent ligt op de realisatie van de rivierkundige maatregelen in samenhang met natuurontwikkeling in de uiterwaarden. Deze variant bevat tevens een uitgebreider basispakket voor recreatieve ontwikkeling dan variant 1.

Variant 3: Maximale uiterwaardvergraving, inclusief natuurontwikkeling en versterking van de ruimtelijke kwaliteit en stedelijke ontwikkeling.

In variant 3 ligt het accent op de realisatie van de rivierkundige maatregelen in samenhang met natuurontwikkeling in de uiterwaarden. Deze variant biedt extra ruimtelijke kwaliteit in de vorm van een uitgebreider pakket aan recreatievoorzieningen en ontwikkeling van bebouwing in de uiterwaarden.

Op 10 oktober 2008 heeft de Stuurgroep haar voorkeur uitgesproken voor Variant 3. Deze variant biedt de meeste kansen om rivierverruiming en versterking van de ruimtelijke kwaliteit op een zo optimaal mogelijke manier te realiseren.

Variant 4: Maximale uiterwaardvergraving, inclusief natuurontwikkeling en versterking van de ruimtelijke kwaliteit en exclusief stedelijke ontwikkeling

Variant 3 is in informatiebijeenkomsten voorgelegd aan gemeenteraden, bewoners en belanghebbenden. De grote lijn van deze variant werd gedragen, maar er bleek grote weerstand tegen woningbouw in de uiterwaard bij de Lekboulevard bij Nieuwegein. Ook werden er zorgen geuit over de invulling van de recreatieve voorzieningen. Naar aanleiding hiervan is variant 4 ontwikkeld, waarin niet langer sprake is van woningbouw nabij de Lekboulevard. Dit heeft uiteindelijk geresulteerd in een gekozen variant.

Gekozen variant

Op hoofdlijnen bestaat de Gekozen variant uit de aanleg van drie oevergeulen in het gebied. Deze geulen zorgen ervoor dat de Lek meer bergingsruimte krijgt en dat de hoogwatergolf versneld wordt afgevoerd. Daarnaast wordt de toegangsdam verlaagd naar het stuweiland Hagestein (Ossenwaard). De meestromende nevengeul in de Vianense Waard is in deze variant verwijderd. Naast deze rivierkundige opgaven zijn er voor de verschillende deelgebieden specifieke ruimtelijke opgaven gedefinieerd voor ontwikkeling van natuurwaarden, versterking van de ruimtelijke kwaliteit en recreatie.

In de SNIP 3 fase is de Gekozen variant verder geoptimaliseerd. De optimalisatieslag heeft geleid tot een Voorlopig Voorkeursalternatief (VVKA). Het VVKA is getoetst op waterstandsverlaging, milieutechnische effecten (MER) en financiële haalbaarheid. Hieruit is het Voorkeursalternatief voortgekomen (VKA). Resultaten van de effectbeoordeling van het VKA hebben in een laatste optimalisatieslag het uiteindelijke projectontwerp bepaald.

In de vervolgfase zijn er wijzigingen aangebracht in het Projectontwerp.

1. Zomerkade in Pontwaard

Er is geen inhoudelijke noodzaak gebleken voor de aanleg van de zomerkade. Daarnaast zou deze dijk gevoelig zijn voor kwel. Hierdoor zouden aanvullende technische maatregelen nodig zijn om de stabiliteit te borgen.

2. Kwelsloot Vianense Waard

Berekeningen door RWS, in het kader van de aanvraag waterwetvergunning, tonen aan dat door de aanleg van de kwelsloot in de Pontwaard, de kwel sterk zal toenemen. Om die reden is de kwelsloot komen te vervallen.

3. Pontwaard

De gemeente Vianen heeft een nieuw ontwerp gemaakt van de camperstandplaats, haven en toegangsweg naar de molen. Dit is een versobering van het oorspronkelijk ontwerp (de oude haven wordt niet gegraven).

1.6 Leeswijzer

Het inpassingsplan bestaat uit drie onderdelen: de regels, de verbeelding en de toelichting. De regels en de verbeelding zijn juridisch bindend voor iedereen en alle partijen die iets willen doen in het gebied met betrekking tot gebruik, bouwen, aanleggen of het roeren van de grond.

De toelichting is een onderbouwing van de gekozen bestemmingen en van de planregels. De toelichting kent 7 hoofdstukken. Na dit inleidende hoofdstuk volgt in hoofdstuk 2 een beschrijving van de huidige situatie van het plangebied. Hoofdstuk 3 geeft een overzicht van het relevante beleid. In hoofdstuk 4 wordt de toekomstige inrichting van het plangebied beschreven. Hoofdstuk 5 geeft een beschrijving van de verschillende milieu- en omgevingsaspecten van de belangrijke thema's. Voor een uitgebreide beschrijving van de aspecten uit hoofdstuk 5 wordt verwezen naar het MER en de onderliggende basisrapporten die samen met dit inpassingsplan ter inzage worden gelegd. De juridische planopzet is opgenomen in hoofdstuk 6. Hoofdstuk 7 omvat de onderdelen handhaving, planschade en economische uitvoerbaarheid. Hoofdstuk 8 behandelt het overleg ex art. 3.1.1 Bro.

2. Huidige situatie plangebied

2.1 Landschap

De Lek tussen Hagestein en Vianen ligt in het overgangsgebied tussen de fysisch-geografische regio's het Rivierengebied, het Veenweidengebied en het Zoetwatergetijden-gebied. Zowel de Lek zelf, als de omgeving waar de Lek doorheen stroomt, verandert daardoor van oost naar west van karakter. De verschillen tussen de landschappen zijn goed zichtbaar. De gestuwde Lek in het rivierenlandschap wordt gekenmerkt door een sterk meanderende hoofdgeul, brede uiterwaarden, brede oeverwallen met dorpen achter de dijk. De Getijde Lek in het veenweidegebied kent een smal winterbed en smalle oeverwallen. Lintbebouwing bevindt zich langs de dijk en daarachter liggen weidse veenpolders met een kenmerkende copeverkaveling. Langs de oevers hebben zich onder invloed van het getij rietgorzen ontwikkeld.

Binnen het plangebied van Ruimte voor de Lek liggen uiterwaarden met elk een eigen karakter. De ruimtelijke opbouw en diversiteit in karakters zijn ontstaan vanuit de landschappelijke

onderlegger zoals bodem en morfologie, het landgebruik, watersysteem en historische ontwikkeling.

2.2 Eigendom en beheer

Een groot deel van het plangebied is in eigendom en beheer bij particulieren. Particulieren verpachten gronden aan lokale agrariërs. Het grondgebruik is intensief: in de Vianense Waard en de Bossenwaard is een groot deel in gebruik als maïsakkers. Een deel van het gebied wordt beweid met melk- of jongvee. Ook hier gaat het om particuliere eigendommen of percelen van Bureau Beheer Landbouwgronden (BBL) die aan agrariërs zijn verpacht. In de Mijnsherenwaard en het westelijk deel van de Bossenwaard liggen ook eigendommen van BBL en Staatsbosbeheer. Hier is het beheer gericht op natuurbehoud- en ontwikkeling. Verder zijn eigendommen aanwezig van de waterschappen, het Recreatieschap, Rijkswaterstaat, de gemeente Vianen en de provincie Utrecht.

2.3 Infrastructuur en bebouwing

De aanwezige bebouwing en bedrijvigheid liggen geconcentreerd achter de dijk in het binnendijkse gebied, met een verdichting rond de kernen Nieuwegein en Vianen. Buiten de kernen is lintbebouwing langs de dijk aanwezig.

De bebouwing in Vianen is sterk geconcentreerd in de kern. Buitendijks is ook bebouwing aanwezig in de Mijnsherenwaard en de Pontwaard; aangeduid als de Buitenstad. De bebouwing van Nieuwegein is geconcentreerd in de wijken Lekboulevard, Hoog-Zandveld, Zandveld en Vreeswijk.

Het plangebied wordt doorsneden door de autosnelwegen A2 en A27 met hoge vaste bruggen. De dijk langs zowel de noord- als de zuidzijde van de Lek wordt vooral door lokaal verkeer gebruikt en voor ontsluiting van de aanliggende percelen. De zuidelijke dijk langs de Lek is een belangrijke recreatieve fietsroute. Het pontveer ter hoogte van Vianen is een belangrijke oversteekvoorziening voor langzaam verkeer over de Lek. Beide dijken hebben verschillende toegangen tot de landbouwgronden, veelal in de vorm van een onverhard pad op een talud richting de uiterwaard.

2.4 Watersysteem

In tegenstelling tot het gestuwde deel van de rivier (de Nederrijn, stroomopwaarts van Hagestein), is in de Lek benedenstrooms van de stuw bij Hagestein de getijdeninvloed nog merkbaar. Het meest oostelijke gebied kent een dagelijks getijdenverschil van ruim 1 meter. Het stuwbeheer is sterk bepalend voor de ligging van de intergetijdenzone (de zone tussen eb en vloed). Bij lage rivierafvoeren en deels gesloten stuw ligt de intergetijdenzone meer stroomafwaarts dan in perioden met hoge rivierafvoer wanneer de stuw gestreken is. Daarnaast treedt bij gestreken stuw reflectie van de hoogwatergolf op.

Morfologisch gezien is de Lek sterk aan banden gelegd. De meeste oevers zijn gefixeerd met breuksteen en veel uitwaarden hebben kades. Daarmee zijn de morfologische processen in de uiterwaarden tot een minimum beperkt. Alleen tijdens hoogwaterperioden vindt lokaal nog zandafzetting plaats, zoals op de oever in de Vianense Waard.

Het stuwprogramma S-285 regelt de waterdoorvoer door de stuwen bij Driel en Amerongen en Hagestein en het rivierpeil. Bij een afvoeren van de Boven-Rijn bij Lobith van > 2300 m³/sec gaat ongeveer 2/3 deel van het rivierwater via de Waal, 2/9 deel via de Nederrijn/Lek en 1/9 deel via de IJssel. Bij toenemende afvoer worden achtereenvolgens de stuwen bij Driel, Amerongen en Hagestein geopend zodat de rivier vrij afstromend wordt. Bij een Bovenrijnafvoer van 3400 m³/sec is de Lek geheel vrij afstromend en voert dan ca. 650 m³/sec af. Deze situatie komt gemiddeld 50 dagen per jaar voor.

Tussen een debiet van 1420 en 3400 m³/s wordt met behulp van schuiven in de stuwen de afvoer van de Nederrijn/Lek op minimaal 25 m³/sec en maximaal 430 m³/sec gehouden. Daalt de afvoer van de Bovenrijn beneden de 1420 m³/sec, dan is de Lek volledig gestuwd. De afvoer door de stuw bij Hagestein is dan teruggebracht tot 25 m³/sec. Deze situatie komt gemiddeld 80 dagen per jaar voor.

Relevante waterstanden

Bij een onderschrijdingskans van 50% in een gemiddelde jaarsituatie (2200 m³/s bij Lobith), treedt ter hoogte van het plangebied gemiddeld een eb-stand van 0,35 m + NAP en een vloedstand van 1,55 m + NAP op. In het groeiseizoen (april- november) geldt voor een onderschrijdingsduur van 50% een Lobith-afvoer van 1600 m³/s. Deze afvoer kan dus als gemiddeld en representatief voor de vegetatieontwikkeling beschouwd worden. Bij deze afvoer treedt gemiddeld een eb-stand van 0,00 m + NAP en een vloedstand van 1,20 m + NAP op.

De gemiddelde winterafvoer bedraagt 2.600 m³/s bij Lobith. Deze afvoer komt circa drie maanden per jaar voor. De bijbehorende waterstanden zijn 1,05 m + NAP bij eb en 1,75 m + NAP bij vloed. Een hoge winterafvoer met een tijdoverschrijding van gemiddeld circa 1 week per jaar bedraagt 6.000 m³/s bij Lobith. Bij deze afvoer is het verschil tussen eb en vloed verwaarloosbaar gering. De gemiddelde waterstand bedraagt dan 3,15 m + NAP.

De inundatiefrequentie in de huidige situatie bedraagt:

- Vianense Waard: eens per 10-15 jaar;
- Pontwaard (ten noorden en ten zuiden van de Oude Lek): eens per 7,2 jaar;
- Bossenwaard: eens per 2,3 jaar;
- Waalse Waard (westkant A27): eens per 0,8 jaar;
- Waalse Waard (oostkant A27): eens per 2,7 jaar.

Peilbeheer van de deelgebieden

De Bossenwaard is een zomerpolder en wordt bemalen op een peil van 0,8 m +NAP. Ook de Vianense Waard is een zomerpolder. De Vianense Waard wordt, via een uitlaatconstructie met een vaste drempel (1,55 m+NAP) op peil gehouden. Dit geldt onder vrij verval. Als het water in het Merwedekanaal hoger staat, dan kan er geen water meer geloosd worden en zal het waterpeil in de Vianense Waard stijgen. Via de vistrap bij de stuw van Hagestein kan water worden ingelaten. 't Waalse Waard functioneert niet als zomerpolder. In de uiterwaard ligt een voormalige klei- of zandwinput. Bij flucturerende waterstanden in de rivier verandert de waterstand in de uiterwaard mee. De Pontwaard is niet ingericht als zomerpolder. Het waterpeil is hier gericht op agrarisch gebruik. Dat geldt ook voor de Mijnsheerenwaard.

2.5 Beschrijving huidige situatie per deelgebied

De Bossenwaard

De Bossenwaard kent een open landschap met op enkele plekken opgaand groen. Het gebied is voor het grootste deel in gebruik als land- en akkerbouwgebied. De Bossenwaard wordt ruimtelijk doorsneden door het snelwegviaduct van de A2 en is geheel omgeven door een zomerkade. Aan de noordzijde (Lekboulevard) wordt de Bossenwaard begrensd door hoge bebouwing. Het kavelpatroon dateert al uit de Middeleeuwen, in de tijd dat de eerste dijken werden aangelegd. Toen al werd de Bossenwaard gebruikt voor kleinschalige agrarische activiteiten. In de Bossenwaard ligt het punt waar de Hollandsche IJssel zich vroeger afsplitste van de Lek. Tot aan het einde van de dertiende eeuw was dit een open verbinding. In 1285 werd een dam bij 't Klaphek aangelegd die de twee rivieren scheidde. Het gebied rondom de oude loop is een laag en nat deel van de Bossenwaard waar, aan de teen van de dijk kwelindicatieve vegetatiesoorten voorkomen.

Restanten van oude, cultuurhistorische elementen zoals de oude steenfabrieken en de oude schipbrug zijn niet meer aanwezig. De vluchthaven die werd gebruikt voor de boten van de schipbrug, aangelegd in de 19de eeuw heeft nu een recreatieve functie. De Bossenwaard heeft in de huidige situatie een beperkte recreatieve betekenis. De uiterwaard is zeer beperkt toegankelijk. Er zijn geen aangewezen struinpaden of andere voorzieningen aanwezig.

De ecologische kwaliteiten zijn niet groot. Het onverdedigd kribvak in het westelijk deel heeft steilranden met oeverwaluwen en een sloot langs de dijk bezit goed ontwikkelde watervegetatie. Langs de verdedigde oever liggen lokaal kleine rietgorzen.

't Waalse Waard

't Waalse Waard kent een open, agrarisch landschap met overwegend grasland en enkele natuurelementen zoals een oobos. 't Waalse Waard wordt ruimtelijk doorsneden door het snelwegviaduct van de A27.

Het westelijke deel van deze uiterwaard heeft geen recreatieve betekenis. Er zijn geen wandel- of struinroutes aanwezig. Deze liggen verder stroomopwaarts, in het smalle deel van 't Waalse Waard en de Honswijkerwaard. Hier is het gebruik sterk recreatief en zijn onder andere ligweides, zandstrandjes en visplaatsen aanwezig.

Het gebied ten westen van de snelweg maakt deel uit van de EHS. Aan de oostzijde ligt een geïsoleerde, vrij diepe zandwinplas. De plas en de direct aanliggende delen van de waard worden intensief gebruikt door ganzen.

Pontwaard en Mijnsheerenwaard

Dit gebied wordt gekenmerkt door een agrarisch cultuurlandschap met vooral gras- en hooilanden. Restanten van cultuurhistorisch waardevolle beplanting (meidoorn) zijn beperkt zichtbaar. Aan de kavelverdeling in de Pontwaard is weinig veranderd. De kavelverdeling in de Mijnsheerenwaard is niet origineel. Deze uiterwaard is grotendeels afgegraven en afgevlakt tijdens de aanleg van de Lekbrug van de A2. De oude lijnbaan is in het kavelpatroon nog wel zichtbaar. Deze lag ten westen van de Buitenstad, parallel aan de dijk en was ongeveer 400m lang.

Aan de noordzijde van Vianen, net buiten de stadsmuur en de Lekpoort ligt de Buitenstad. De Buitenstad bestaat uit lintbebouwing langs de verbinding tussen de stad en het veer over de

Lek. Restanten van stroomgeulen en oeverwallen zijn goed zichtbaar. De hoogteverschillen aan de westzijde van de kade Buitenstad-Ponthoeve laten duidelijk zien waar een oude Lekloop heeft gelopen. Er is hier sprake van een waardevol morfologisch patroon. De kaden en de laagte liggen nog precies op de plek waar voorheen de havengeul lag. Ook het verlengde deel van de Oude Lekloop (aan de oostzijde van de kade) is nog aanwezig.

De Pontwaard en Mijnsherenwaard zijn (recreatief) beperkt toegankelijk omdat de uiterwaarden nog vooral een agrarische functie hebben. De Lek is vooral bereikbaar via de oevers. Langs de oever loopt een pad om bij de zandstrandjes te komen. Op ongeveer de plek waar vroeger het oude veerhuis heeft gestaan, staat een oude boerderij, de Ponthoeve. Naast een agrarische functie bezit de Ponthoeve ook een kleinschalige horecafunctie in de vorm van een theehuis. Ter plaatse wordt ook de mogelijkheid geboden klompgolf en discgolf te spelen. Het oostelijk deel van de Pontwaard is een relatief kleine, reliëfrijke uiterwaard met restanten van stroomgeulen en oeverwallen.

De Vianense Waard

De Vianense Waard kent een open landschap met akker- en graslanden. Het agrarisch gebruik is intensief met veel maïsakkers en productiegraslanden. Het landschap is in het verleden grotendeels afgevlakt ten behoeve van de landbouw en de aanleg van het viaduct over de A27. Het oorspronkelijke kavelpatroon is nog deels zichtbaar. Ook de Oude Lekloop is nog als een smalle sloot in de uiterwaard zichtbaar. Actuele natuurwaarden zijn beperkt tot de rivieroever en enkele wateren langs de dijk. Opgaand groen beperkt zich tot enkele plekken. Een bijzondere plek is het stukje groen met een kleine waterplas. Dit gebied is aangelegd ter compensatie van dijkversterkingen in het verleden.

Parallel aan de Lek ligt een zomerkade. De oevers van de Lek in de Vianense Waard bestaan in het oosten uit steenbestortingen, in het westen uit een natuurlijke oever met zandstrandjes. Hier vindt bij hoogwaters nog actieve opzanding plaats. Deze opzandingen zijn waardevol voor zowel natuur als beleving van het beeld van een continue rivierloop.

De Vianense Waard is niet aantrekkelijk als recreatief gebied. De toegankelijkheid beperkt zich tot de toegangen voor het landbouwverkeer. Er zijn geen wandelroutes of struinmogelijkheden aanwezig. De kop van het Merwedekanaal, voorbij de zuiveringsinstallatie is wel bereikbaar. Deze plek geeft een mooi uitzicht over het omliggende landschap en passerende schepen.

3. De toekomstige inrichting van het gebied

Dit hoofdstuk geeft een beschrijving op hoofdlijnen van de toekomstige inrichting van het gebied. Met de inrichting van het gebied worden de doelstellingen bereikt zoals die zijn geformuleerd in de PKB Ruimte voor de rivier.

3.1 Inrichting op hoofdlijnen

De rivierkundige maatregelen voor het realiseren van de hoogwaterveiligheid en de ontwikkeling van natuur binnen de Ecologische Hoofdstructuur vormen de basis voor de inrichting van het gebied. Uiterwaardvergraving in de vorm van geulen is het leidend principe voor de inrichting van het gebied. De maatregelen die voor het transformeren van het gebied

uitgevoerd moeten worden omvatten het verlagen en doorgraven van de zomerkaden, de aanleg van geulen en maaiveldverlaging. Ter versterking van de ruimtelijke kwaliteit worden kenmerkende natuurwaarden ontwikkeld en wordt de belevingswaarde van het gebied sterk verhoogd door het gebied toegankelijk te maken voor recreanten. Verschillende recreatieve voorzieningen en aandacht voor beeldkwaliteit, cultuurhistorie en landschapsontwikkeling dragen bij aan de beleefbaarheid van het gebied voor de omwonenden.

Door de normalisatie van de rivier en de aanleg van kaden zijn in de huidige situatie de systeemkenmerken van de getijdenrivier de Lek grotendeels verdwenen. Met het toelaten van de rivier- en getijdendynamiek krijgt het plangebied zijn ecologische identiteit weer voor een belangrijk deel terug. Herintroductie van de rivierdynamische processen zal vooral op de uiterwaarden op de noordoever plaatsvinden en zal hier leiden tot een metamorfose van het bestaande landschap. In 't Waalse Waard is voorzien in de aanleg van zowel een meestromende nevengeul als van getijdengeulen. In de Bossenwaard wordt uitsluitend ingezet op de getijdendynamiek. In de uiterwaarden aan de zuidzijde van de Lek vindt natuurontwikkeling plaats in combinatie met recreatief medegebruik en wordt een geul aangelegd. Bij het ontwerp is aandacht besteed aan de aanwezige cultuurhistorische waarden: het kleinschalig agrarisch cultuurlandschap en het oude verkavelingspatroon.

Het plan maakt tevens een aantal lokale wensen mogelijk: de aanleg van een parkeerterrein nabij het centrum van Vianen, de aanleg van een passantenhaven, de aanleg van een camperparkeerplaats en de herbouw van een wipkorenmolen.

De beoogde inrichting van het gebied komt voort uit keuzes die gedurende het ontwerpproces zijn gemaakt. Die keuzes zijn gebaseerd op de toetsing aan de doelstellingen van het project, voortschrijdend inzicht, geconstateerde effecten en inbreng van belanghebbenden.

Doelstelling: waarborgen veiligheid

Het projectontwerp voldoet aan de taakstelling van het gebied gezien de berekende waterstanddaling bij MHW-omstandigheden van 8,8 cm. Voor het projectontwerp is ook een interventiebeeld opgesteld; de situatie bij de maximaal toelaatbare vegetatieontwikkeling en sedimentatie. Het interventiebeeld bepaalt de frequentie van beheer en onderhoud. Ook het interventiebeeld voldoet aan de taakstelling, gezien de berekende waterstanddaling bij MHW-omstandigheden van 8,1 cm. Er is een beheer- en onderhoudsplan opgesteld dat er voor zorgt dat aan het interventiebeeld wordt voldaan en de taakstelling blijvend wordt gehaald. Dit plan vormt de basis voor de afspraken met de eindbeheerders.

De rivierkundige taakstelling wordt behaald door het verlagen van de dam naar het stuweiland en de aanleg van drie nevengeulen, respectievelijk in 't Waalse Waard, de Bossenwaard en de Pontwaard. De oevergeul om de Pontwaard, zoals opgenomen in de Gekozen Variant, is aangepast. Dit heeft geresulteerd in een kleinere geul. Dit leidt weliswaar tot een lagere MHW-verlaging, maar biedt een betere balans tussen rivierveiligheid, natuur, landschap en ruimtelijke kwaliteit. Om de rivierkundige taakstelling te halen is het verlagen van de leikades langs het Merwedekanaal en het verleggen van een deel van de zomerkade in de Vianense Waard toegevoegd.

Eenzijdig, benedenstrooms aangetakte geulen stromen alleen mee bij hoogwater, waardoor de effecten op sedimentatie in de hoofdvaargeul minimaal zijn. Alleen de geul in 't Waalse Waard stroomt permanent mee, zij het door middel van een duiker om sedimentatie in de hoofdvaargeul te voorkomen.

In de Pontwaard en Bossenwaard treedt lokaal opstuwning onder MHW-omstandigheden als gevolg van de maatregelen voor rivierverruiming op. Mede door de aanleg van kleine getijdengeulen blijven de verhogingen binnen acceptabele grenzen voor de waterkeringbeheerders. Vertakkingen aan de oostzijde van de landhoofden van de bruggen in de A2 en A27 beperken het opstuwende effect bij de dijk. Vertakkingen dragen minder bij aan de taakstelling waardoor verlanding (en daarmee een bijdrage aan de ecologische ontwikkeling) mogelijk is.

Tijdens het ontwerpproces zijn optimalisaties uitgevoerd om de aanzanding (en daarmee de baggerinspanning) in het zomerbed te minimaliseren. Op hoofdlijnen houden deze optimalisaties in dat het meestromen van geulen pas plaats gaat vinden wanneer drempelhoogtes overschreden worden (zoals de leikades langs het Merwedekanaal) of door het verkleinen van instroomopeningen van de geulen (door duikers)³.

Optimalisatiekeuzes die gedurende het ontwerpproces zijn doorgevoerd ten behoeve van de hydraulische taakstelling zijn:

- Aanpassing van begroeiing en vegetatie in de uiterwaarden om zo de invloed van de vegetatie op de doorstroming (de ruwheid) te verminderen;
- Herpositionering van geulen ter plaatse van de brugpijlers van de snelwegen A2 en A27;
- Struweelontwikkeling in de Vianense Waard (anders onderdeel van de toekomstige ecotopen en daarmee hydraulisch getoetst) heeft een negatieve invloed op de taakstelling en is daarom niet toegestaan.

Grondwateroverlast en dijkstabiliteit (kwel)

Een belangrijk aandachtspunt voor de omgeving is het effect van het project Ruimte voor de Lek op de grondwateroverlast en dijkstabiliteit als gevolg van een wijziging in de kwelstromen. De gemeente Vianen heeft als voorwaarde gesteld dat het Projectontwerp geen negatief effect mag hebben op de grondwateroverlast in de wijk De Hagen. Het Waterschap Rivierenland stelt dezelfde voorwaarde voor de Vianense Waard en de Pontwaard, maar dan ook vanuit dijkstabiliteit en veiligheid. Een toename van kwel kan leiden tot onderspoeling van de dijk (piping).

Door de optimalisatie van het ontwerp van de Vianense Waard, waardoor de inundatiefrequentie voor vrijwel de gehele Vianense waard gelijk blijft aan de huidige situatie, neemt de grondwateroverlast in Vianen niet toe en verslechtert de dijkstabiliteit niet als gevolg van het Projectontwerp.

Ook aan de noordzijde, in een lager gelegen woonwijk van Nieuwegein, is in de huidige situatie sprake van grondwateroverlast. Deze grondwateroverlast is zeer waarschijnlijk het gevolg van grondwaterstromen vanuit de Heuvelrug en niet van rivierkwel. De locaties met grondwateroverlast liggen buiten het beïnvloedingsgebied van het project Ruimte voor de Lek.

³ Een onderbouwing van deze optimalisaties is te vinden in het Basisrapport Hydraulica en Morfologie

Er wordt daarom geen toename verwacht van dit grondwaterprobleem als gevolg van de rivier verruimende maatregelen. Verificatie van de modeluitkomsten met peilbuisgegevens uit Nieuwegein bevestigt dit inzicht en de betrouwbaarheid van het grondwatermodel.

Omdat beïnvloeding van de kwelproblematiek niet geheel is uit te sluiten en anticiperend op de vergunningverlening in het kader van de ontgrondingenvergunning en watervergunning, is afgesproken dat een gerichte monitoring gaat plaatsvinden van de grondwaterstanden en overlast. Er moet een grondwatermonitoringsplan worden opgesteld dat zich richt op de gebieden in IJsselstein en Nieuwegein waar de geohydrologische berekeningen aangeven dat er een beperkte stijging in grondwaterstanden kan optreden. In het monitoringsplan moet ten minste worden opgenomen welke bestaande meetpunten bruikbaar zijn voor de monitoring, zo nodig moeten aanvullende meetpunten worden ingericht. De metingen moeten starten voor de uitvoeringsfase en moeten na de afronding van de uitvoering worden gemonitord en geëvalueerd.

Doelstelling: verbeteren ruimtelijke kwaliteit

Vanuit een visie op de ruimtelijke kwaliteit op het gebied zijn ontwerpuitgangspunten opgesteld. Deze ontwerpuitgangspunten vormen de basis voor keuzes vanuit de doelstelling ruimtelijke kwaliteit. Een uitgebreide toelichting op de visie, de ontwerpuitgangspunten en de daaruit volgende beeldkwaliteitseisen staan in het Ruimtelijk Kwaliteitsplan.

De vormgeving van de nieuw aan te leggen nevengeulen sluit aan bij de vormkenmerken van natuurlijke en historische geulen langs de Lek. Daarbij is de geul in de Bossenwaard benedenstrooms aangetakt en vervolgens vertakt, om zo optimaal in te spelen op de getijdendynamiek. De geul in 't Waalse Waard en in de Pontwaard zijn daarentegen meestromend om de rivierdynamiek ruimte te geven. De combinatie van eenzijdig en tweezijdig aangetakte geulen creëert een extra differentiatie in het gebied. Tweezijdig aangetakte geulen zorgen voor permanent stromend ondiep water, van belang voor allerlei stromingsminnende soorten en voor een bodemsubstraat van zand dat mogelijkheden biedt voor recreatief medegebruik (er ontstaan kleine zandstrandjes).

De gewenste natuurdoelen voor het plangebied zijn vastgelegd in het Natuurbeheerplan. In het kader van het project Ruimte voor de Lek heeft een heroverweging van de te realiseren natuurbeheertypen plaatsgevonden. Deze heroverweging is gebaseerd op het ontbreken van mogelijkheden om de gewenste abiotische omstandigheden te realiseren in het gebied, mede gezien de uitgangspunten (doelen en randvoorwaarden) van het project.

De geulen en de uitbreiding van recreatieve mogelijkheden leiden tot plaatselijke aantasting van de begrensde Ecologische Hoofdstructuur. In het kader van de EHS-saldobenadering wordt dit binnen het plangebied gecompenseerd in de vorm van extra nieuwe natuur bovenop de begrensde Ecologische Hoofdstructuur (zie paragraaf 4.2)

In het gebied zijn in de huidige situatie verschillende elementen aanwezig die de ruimtelijke samenhang verstoren. Door maatregelen worden deze elementen aangepast. Voorbeelden hiervan zijn het verlagen van de leikades langs het Merwedekanaal, het integreren van de zandwinplas in 't Waalse Waard in het geulenpatroon en het inpassen van de RWZI bij Vianen en de bruggenhoofden van de snelweg door oobossen

Ook het vergroten van de herkenbaarheid van cultuurhistorische elementen draagt bij aan het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit. Voorbeelden hiervan zijn:

- Het accentueren van de aftakking van de Kromme IJssel door een rietmoeras;
- Reconstructie van een oude Lekloop in de Pontwaard;
- Versterken van het kleinschalige cultuurlandschap bij Vianen;
- Reconstructie van de historische lijnbaan ten oosten van de Buitenstad van Vianen;
- Ook bij de toekomstige ontsluiting van de Ponthoeve blijft de Route Imperiale II zichtbaar;
- De uitzichtpunten worden deels gepositioneerd op plekken waar oude steenovens hebben gestaan.

Er wordt ruimte geboden voor extensieve recreatie door een stelsel van wandelpaden en uitzichtpunten aan te leggen en te voorzien in mogelijkheden voor speelnatuur.

3.2 Inrichting per deelgebied

Toegangsdam Stuweiland

Om voldoende waterstandsverlaging onder maatgevende omstandigheden te realiseren wordt de toegangsdam vanuit Houten naar het Stuweiland over de gehele lengte verlaagd. Door het verlagen van deze dam en het verwijderen van beplanting langs de oeverlijn van deze dam wordt de continuïteit van de oorspronkelijke Lekloop versterkt.

Het inpassingsplan maakt het ook mogelijk om in dit deelgebied een (gedeelte van de) ontsluitingsweg voor de Woonschepenlocatie Tull en 't Waal te realiseren. Dit maakt geen onderdeel uit van het projectontwerp.

Bijdrage aan MHW-effect

Het verlagen van de toegangsdam draagt het meeste bij aan het halen van de waterstanddaling, namelijk circa 5 cm.

Impressie inrichting Toegangsdam Stuweiland⁴

't Waalse Waard

't Waalse Waard wordt in zijn geheel als natuurgebied ingericht. Een deel van deze uiterwaard maakt geen onderdeel uit van de Ecologische Hoofdstructuur. Dit gebied wordt ingezet voor de EHS-saldobenadering (zie § 4.2) en wordt in de (nieuwe) Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie en het (nieuwe) natuurgebiedsplan als Ecologische Hoofdstructuur vastgelegd. Het realiseren van de natuurdoelen wordt gecombineerd met rivierverruimende maatregelen, zoals de aanleg van een meestromende nevengeul. De zandwinplas wordt verondiept en geïntegreerd in het geulenpatroon en draagt daarmee bij aan het verhogen van de natuurwaarden.

Een parkeervoorziening, een wandelpad (in de vorm van een maaipad) en een uitzichtpunt verbeteren de belevingswaarde van deze uiterwaard, waar de natuurbeleving voorop staat.

Een fietspad vormt de ontbrekende schakel tussen het westelijk deel van het recreatieterrein langs de oude arm van de Lek en het fietspad langs de A27. Om de aanleg van het fietspad mogelijk te maken is in dit inpassingsplan een wijzigingsbevoegdheid opgenomen. Het fietspad loopt parallel aan de teen van de dijk in oostelijke richting en sluit aan op de al bestaande parkeervoorziening in de aangrenzende uiterwaard.

Waterafvoersysteem, natuur en landschap

Door de aanleg van de meestromende nevengeul wordt niet alleen het beoogde waterstandverlagende effect bereikt. De geul levert ook een positieve bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit en natuur.

⁴ Deze afbeelding geeft een impressie van de inrichting van het deelgebied. Die inrichting kan nog aan verandering onderhevig zijn. De verbeelding behorend bij het inpassingsplan is leidend voor de inrichting van het gebied.

De geul staat via duikers in permanente verbinding met de rivier. Meer richting de dijk is ruimte voor de ontwikkeling van getijdennatuur. Hier krijgen de aan te leggen geulen het karakter van getijdengeulen, die worden omgeven door overstromingsvlakten. In de zomerperioden vallen deze vlakten dagelijks tweemaal bij eb droog (dit is de zogenaamde intergetijdenzone).

Aan de oostzijde van de A27, tussen de rivier en de meestromende geul, heeft de bestaande oeverwal potentie voor de doorontwikkeling richting stroomdalgrasland. De geul wordt niet toegankelijk voor recreatieve vaart (kano, roeibootjes).

Bijdrage aan het MHW- effect

't Waalse Waard draagt met ca. 1 cm beperkt bij aan het behalen van de waterstandsdeling. De nieuwe inrichting van deze uiterwaard is echter noodzakelijk om met het totale project de taakstelling van 8 cm te halen en draagt tevens bij aan de ruimtelijke kwaliteitswinst (EHS-invulling en recreatieve waarden).

Impressie inrichting 't Waalse Waard ⁵

Bossenwaard

In deze uiterwaard worden rivierverruimende maatregelen gecombineerd met de aanleg van natuur en recreatief medegebruik. De aanleg van een getijdengeul levert een bijdrage aan rivierverruiming en aan de ontwikkeling van de Ecologische Hoofdstructuur.

⁵ Deze afbeelding geeft een impressie van de inrichting van het deelgebied. Die inrichting kan nog aan verandering onderhevig zijn. De verbeelding behorend bij het inpassingsplan is leidend voor de inrichting van het gebied.

De belevingswaarde van het gebied wordt verbeterd door aanleg van wandelpaden (maaipaden), Een uitzichtpunt, vogelkijscherm en speelnatuur dragen bij aan de water- en natuurbeleving van het gebied.

Ten westen van de A2 (het IJsselsteinse deel van de Bossenwaard) is de inrichting vooral gericht op natuurontwikkeling. De recreatieve functie is beperkt. Ten oosten van de A2 (het Nieuwegeinse deel) is voorzien in een verweving van natuur en recreatie. In dit deel van de Bossenwaard zijn meer mogelijkheden voor vormen van extensieve recreatie (zoals speelnatuur). Er wordt geen ruimte geboden voor het aanleggen van strandjes en strandfaciliteiten. Ook komen in het oostelijk deel geen nieuwe elementen (zoals hoog opgaande begroeiing) die het uitzicht op de rivier belemmeren voor bewoners van de Lekboulevard en de Veermonde in Nieuwegein.

Waterafvoersysteem, natuur en landschap

Onder de A2 wordt een geul aangelegd. De geul verbindt de delen van de uiterwaarden met elkaar die in de huidige situatie door de snelweg gescheiden worden. De eenzijdig aangetakte getijdengeul wordt omgeven door intergetijdenezones met slikplaten en pioniervegetaties. Meer richting de dijk liggen natte en droge graslanden.

In het westelijk deel van deze waard wordt ook ruimte gereserveerd voor de ontwikkeling van natte, laag-dynamische natuur. Dit gebeurt in de vorm van (riet)moeras en een geïsoleerde geul, die de aanzet vormt tot de binnendijks gelegen Kromme IJssel. In verband met de binnendijkse kwelproblematiek wordt de soortenrijke dijksloot gedempt.

Bijdrage aan MHW-effect

In de Bossenwaard draagt het verlagen van de zomerkade en het graven van een brede geul in beperkte mate bij aan de taakstelling (ongeveer 0,9 cm). Dat de bijdrage van de Bossenwaard, ondanks de aanleg van flink wat rivierverruiming (geulen en verlaging kade) toch relatief klein is, komt doordat in deze uiterwaard vooral wordt ingezet op het creëren van een rivierdynamische uiterwaard met veel natuurontwikkeling (en dus ruwheid). De inrichting van het gebied is noodzakelijk om de totale taakstelling van 8 cm te halen en draagt bij aan de ruimtelijke kwaliteitswinst (door toevoeging van natuur- en recreatieve waarden).

Impressie inrichting Bossenwaard ⁶

Vianense Waard

Voor de rivierverruiming worden het noordwestelijke gedeelte van de zomerkade van de Vianense Waard en de oostelijke leikade langs het Merwedekanaal verlaagd. Een beperkt deel van de uiterwaard krijgt hierdoor een hogere inundatiefrequentie. Om de inundatiefrequentie van het overige (veel grotere) deel van de uiterwaard gelijk te houden aan de inundatiefrequentie in de huidige situatie wordt een nieuwe zomerkade aangelegd. Deze zomerkade wordt in diagonale richting aangelegd en verbindt het resterende deel van de zomerkade met de leikade van het Merwedekanaal.

In de Vianense Waard wordt de ontwikkeling van natuurwaarden gecombineerd met recreatief medegebruik. De Vianense Waard wordt een natuurlijk landschap met laagdynamische natuur in de vorm van natte en droge gras- en hooilanden en akkers. Beleving van het gebied wordt verbeterd door de aanleg van wandelpaden en diverse ontsluitingen vanaf de winterdijk.

Waterafvoersysteem, natuur en landschap

De omvorming van het agrarische gebied tot natuur verloopt zonder het treffen van inrichtingsmaatregelen. In verband met mogelijke grondwateroverlast vindt geen ontgraving plaats. De zomerkade blijft voor het overgrote deel op de huidige locatie gehandhaafd en wordt niet verlaagd, zodat de overstromingsfrequentie van de uiterwaard niet verandert. Het meest westelijk deel wordt afgegraven en verlegd. Het peil blijft gelijk aan de huidige situatie. De beoogde natuurbeheertypen Zoete plas en Moeras kunnen hier om die reden niet gerealiseerd

⁶ Deze afbeelding geeft een impressie van de inrichting van het deelgebied. Die inrichting kan nog aan verandering onderhevig zijn. De verbeelding behorend bij het inpassingsplan is leidend voor de inrichting van het gebied.

worden. De ligging van het maaiveld in relatie tot het gevoerde peilbeheer maakt de ontwikkeling van zowel droge als vochtige graslanden mogelijk. Langs de bandijk is een kleinschalig landschap beoogd, met een afwisseling van graslanden, akkers en bosjes. De graslanden en akkers worden hier omzoomd door meidoornhagen.

De Vianense Waard draagt zeer beperkt bij aan het halen van de taakstelling. De ingreep in de Vianense Waard is wel een essentieel onderdeel van het gehele ontwerp, omdat door de verlaging van de leikade langs het Merwedekanaal en door het verplaatsen van een deel van de zomerkade bij MHW een verbinding ontstaat tussen de Vianense Waard en de Pontwaard. De ingrepen in de Vianense Waard en Pontwaard kunnen niet los van elkaar gezien worden.

Impressie inrichting Vianense Waard ⁷

Pontwaard & Mijnsherenwaard

In dit deelgebied staat het vergroten van de veiligheid voorop. Daarnaast is de ontwikkeling van natuurwaarden van belang, passend bij het oorspronkelijke agrarische cultuurlandschap rond de Buitenstad. De aanleg van een meestromende geul zorgt zowel voor ruimte voor water, als voor het herstel van een oude loop van de Lek. In dit gebied komen verschillende recreatieve voorzieningen: een camperstandplaats, een wipkorenmolen en een passantenhaven. Ten oosten van de Buitenstad wordt ruimte gereserveerd voor een parkeerterrein. Het agrarisch bedrijf de Ponthoeve heeft plannen om een horecavoorziening toe te voegen.

De molen komt verhoogd in het landschap (20x20 meter) te staan, tussen de kade rondom de Buitenstad en de kade parallel aan de Oude Lekloop en wordt omgeven met een molenbiotop. De camperstandplaats wordt landschappelijk ingepast en biedt ruimte voor vier campers. Ook de parkeerplaats in de stroomschaduw van de Buitenstad wordt landschappelijk ingepast.

⁷ Deze afbeelding geeft een impressie van de inrichting van het deelgebied. Die inrichting kan nog aan verandering onderhevig zijn. De verbeelding behorend bij het inpassingsplan is leidend voor de inrichting van het gebied.

De bereikbaarheid van de Ponthoeve is gewaarborgd via een brug over de toekomstige nevengeul, vanaf de Buitenstad. De brug over de te reconstrueren Oude Lekloop in de Pontwaard vormt de ontsluiting van Vianen/Buitenstad met de Ponthoeve en het fiets-/voetveer over de Lek naar Nieuwegein.

Waterafvoersysteem, natuur en landschap

De verlande geul, die vroeger diende als toegang tot de haven van Vianen, wordt weer ontgraven. De oude loop van de Lek wordt hersteld tot een smalle en ondiepe, meestromende nevengeul. De nevengeul doorsnijdt de bestaande zomerkade. De westelijke kade langs het Merwedekanaal wordt verlaagd, dit om de beoogde doorstroming en daarmee het waterstandverlagende effect te bereiken.

In de Mijnsheerenwaard en de Pontwaard zijn potenties aanwezig voor de ontwikkeling van droog Kruidenrijk grasland en Stroomdalgrasland. Deze ontwikkeling kan mogelijk worden door extensieve seizoenbegrazing en hooilandbeheer. De omstandigheden op de Lekoever kunnen geschikt zijn voor de ontwikkeling van Droog schraalland. Langs de Buitenstad en in de Pontwaard is de inrichting vooral patroonmatig, met herstel van hagenstructuren, soortenrijke hooilanden, kleiputten en akkertjes.

Bijdrage aan MHW-effect

De Pontwaard draagt circa 1,0 cm bij aan het behalen van de taakstelling. In de huidige situatie ligt hier een knelpunt door de insnoering van de rivier tussen de buitenstad van Vianen en Vreeswijk. Dit wordt opgelost door het gedeeltelijk afgraven van oostelijke kade van het Merwedekanaal en in het ontgraven van de voormalige loop van de Lek.

Impressie⁸ inrichting Pontwaard & Mijnsheerwaard

4. Beleidskader

In dit hoofdstuk worden de hoofdlijnen beschreven van het meest relevante beleidskader van rijk, provincie en gemeente.

4.1 Rijk

Het Rijk werkt met verschillende programma's om het rivierengebied nu en in de toekomst veilig en aantrekkelijk te houden. Dat gebeurt onder andere met de hieronder beschreven instrumenten.

4.1.1 Planologische Kernbeslissing (PKB) Ruimte voor de Rivier

De PKB Ruimte voor de Rivier beoogt meer ruimte voor het water te geven om het rivierengebied beter te beschermen tegen overstromingen. De PKB Ruimte is op 25 januari 2007 in werking getreden.

Het plangebied Ruimte voor de Lek maakt onderdeel uit van het traject Neder-Rijn/Lek. Dit riviertraject begint ten westen van Arnhem. Hier stroomt de Neder-Rijn langs de stuwwallen van de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug. Bij Wijk bij Duurstede verandert de naam van de rivier in Lek. Het traject loopt tot aan Krimpen aan de Lek, waar de Lek samenvloeit met de Noord.

⁸ Deze afbeelding geeft een impressie van de inrichting het deelgebied. Die inrichting kan nog aan verandering onderhevig zijn. De verbeelding behorend bij het inpassingsplan is leidend voor de inrichting van het gebied.

Het Basispakket voor de Neder-Rijn/Lek kenmerkt zich doordat de gewenste veiligheid gerealiseerd wordt door een combinatie van dijkverbetering en ruimtelijke maatregelen.

Ruimtelijke maatregelen zijn geselecteerd op grond van de volgende criteria:

1. Rivierkundige noodzaak:

Een rivierkundige noodzaak is bijvoorbeeld de afvoerverdeling bij het splitsingspunt de IJsselkop.

2. Verkleinen rivierkundige knelpunten:

Rivierkundige knelpunten zijn locaties waar bij hoge afvoeren een lokale opstuwung ontstaat als gevolg van een vernauwing in het winterbed van de rivier. Voor deze locaties zijn maatregelen opgenomen die een bijdrage leveren aan de gewenste waterstandverlaging en aan de verbetering van de ruimtelijke kwaliteit.

3. Verlichting of voorkoming van nadelige gevolgen van dijkverbetering:

Van de voorgenomen dijkverbeteringen is een aantal trajecten lastig. Elke centimeter waterstanddaling door rivier verruimende maatregelen kan dijkversterking technisch eenvoudiger maken.

De maatregel Uiterwaardvergraving Honswijkerwaarden, Stuweiland Hagestein, Hagesteinse uiterwaard en Heerenwaard wordt in de toelichting op de PKB als volgt omschreven:

Vanuit ruimtelijke kwaliteit zijn de uiterwaarden in de nabijheid van Vreeswijk/Nieuwegein en Vianen van belang als stedelijk uitloopgebied voor deze kernen en voor de Utrechtse agglomeratie in zijn geheel. Vanuit de PKB Ruimte voor de Rivier kan een bijdrage geleverd worden aan de invulling van het stedelijk uitloopgebied door de Heerenwaard en de Hagesteinse uiterwaarden toegankelijk en aantrekkelijker te maken. Zowel Vianen als Vreeswijk heeft de status beschermd stadsgezicht. Om de cultuurhistorische waarden hiervan optimaal tot uiting te laten komen, is het van belang de openheid in de aanliggende uiterwaarden te handhaven en te waarborgen. Het verwijderen van zomerkades en het beperkt vergraven van uiterwaarden leidt tot een verhoogde overstromingsfrequentie waardoor landbouw niet langer mogelijk is. Vrijkomende licht verontreinigde grond, die niet vermarktbaar is, wordt binnen het plangebied teruggeplaatst. Omzetting van dit gebied naar natuurgebied met recreatief medegebruik en natuurlijk grasland geeft optimale invulling aan de wens een cultuurhistorische omgeving voor Vianen te scheppen. Het doorlaatbaar maken van de in het gebied aanwezige veerstoep zal op een zorgvuldige manier en zoveel mogelijk in stijl met het stadsgezicht gebeuren.

De zomerkade die met een grillig verloop door de Heerenwaard loopt, blijft gehandhaafd vanwege cultuurhistorische waarde en de bijdrage aan een historisch landschapsbeeld. Met deze maatregel wordt tevens invulling gegeven aan het gedachtegoed van Belvédère: 'behoud door ontwikkeling'.

Aan de bovenstroomse kant van Vianen, ter hoogte van de nieuwbouwwijk De Hagen, is er geen aanleiding cultuurhistorie de boventoon te laten voeren. Hier is wel gekozen uit te gaan van het cultuurhistorisch landschapspatroon, maar dit als basis te laten dienen voor de ontwikkeling van natuurwaarden. Interessant is, dat daarmee binnen het stedelijk uitloopgebied twee uiterwaarden met een verschillend karakter ontstaan, die daarmee in verschillende recreatiebehoefte voorzien.

Met de maatregelen volgens het project "Ruimte voor de Lek" wordt voldaan aan de taakstelling van het gebied. De ruimtelijke kwaliteit wordt versterkt door de ontwikkeling van een robuuste landschapsstructuur, gebaseerd op natuurontwikkeling. Daarnaast dragen verschillende recreatieve voorzieningen bij aan de ruimtelijke kwaliteit van het gebied.

4.1.2 Deltaprogramma

Het Deltaprogramma is een nationaal programma waarin Rijksoverheid, provincies, gemeenten en waterschappen samenwerken met inbreng van maatschappelijke organisaties om Nederland ook voor de volgende generaties te beschermen tegen hoogwater en te zorgen voor voldoende zoetwater.

Daarbij geldt dat het rivierengebied een aantrekkelijk gebied is én moet blijven, om te leven, wonen, werken, recreëren en investeren. Het deelprogramma combineert de veiligheidsopgave met opgaven voor onder meer natuur, waterkwaliteit, scheepvaart en grondstoffenwinning. Ook regionale gebiedsontwikkelingsprojecten krijgen een volwaardige plek.

De opdracht van het deelprogramma Rivieren reikt tot het jaar 2100 en houdt rekening met maximale rivierafvoeren van 18.000 kubieke meter per seconde (m³/s) voor de Rijntakken. Dit is nu 16.000 m³/s. Daarnaast houdt het deelprogramma rekening met stijging van de zeespiegel en stijging van het IJsselmeerpeil. Eén van de uitgangspunten bij de opdracht is: 'Na 2015 geen extra afvoer over de Neder-Rijn/Lek en afvoerverdeling over Waal en IJssel conform de huidige verhouding, tenzij aanpassing noodzakelijk is in kader van andere deelprogramma's.' Als na 2015 inderdaad alle extra afvoer over de Waal en IJssel gaat plaatsvinden, zijn de consequenties van dit Delta deelprogramma voor Vianen hoogstwaarschijnlijk beperkt. Voor de Neder-Rijn en Lek wordt de opgave dan bepaald door zeespiegelstijging. Er kan echter alsnog anders besloten worden vanwege de andere deelprogramma's (met name het Deltaprogramma Rijnmond-Drechtsteden).

Deltaprogramma Waterveiligheid

Het deelprogramma Veiligheid bekijkt in hoeverre het beschermingsniveau tegen overstromingen voldoende overeenkomt met de economische waarden en mogelijke slachtoffers achter de waterkeringen. Het deelprogramma onderzoekt verder of er deltadijken (dijken die in principe niet kunnen falen) kunnen worden ontwikkeld. Ook werkt het deelprogramma aan beleid voor buitendijkse gebieden en - middels regionale pilots - aan meerlaagsveiligheid (rampenbeheersing en ruimtelijke ordening naast het voorkomen van overstromingen).

Op 29 november 2011 heeft Staatssecretaris Atsma een brief naar de Tweede Kamer verzonden over de 'Stand van zaken waterveiligheidsbeleid'. Hierin wordt mede het volgende vermeld: 'Uit de technische analyses blijkt dat voor het grootste deel van Nederland de huidige wettelijke beschermingsniveaus ook voor de komende decennia nog steeds passend te zijn en nog een tijd meekunnen. De aanbeveling van de Commissie Veerman om het beschermingsniveau voor alle gebieden in Nederland met een factor 10 te verhogen, wordt niet ondersteund. Wel duiden de analyses op drie aandachtsgebieden:

1. het rivierengebied;
2. delen van de regio Rijnmond-Drechtsteden;
3. Almere.

4.1.3 Beleidslijn Grote Rivieren

De maatregel Ruimte voor de Lek ligt in het rivierbedgedeelte waarop de Beleidslijn Grote Rivieren (2006) van toepassing is. Het doel van deze beleidslijn is de beschikbare afvoer- en bergingscapaciteit van het rivierbed te behouden en ontwikkelingen tegen te gaan die de

mogelijkheid tot rivierverruiming door verbreding en verlaging nu en in de toekomst feitelijk onmogelijk maken. De beleidsregels zijn onderdeel van de beleidslijn.

De beleidsregels zijn onderdeel van de beleidslijn. Om de waterstaatkundige belangen van de rijksrivieren goed te kunnen borgen is naast de reguliere vergunningverlening op basis van de Waterwet ook gezorgd voor de ruimtelijke borging van belangen. De Beleidslijn grote rivieren geeft de kaders voor de op te nemen bestemmingsplanvoorschriften en bepaalt naast de Waterwet de toelaatbaarheid van activiteiten in het rivierbed. Zo wordt er bij het vaststellen van bestemmingsplannen ook een afweging gemaakt voor gewenste en ongewenste ontwikkelingen in het rivierbed.

Onder strikte voorwaarden biedt de beleidslijn mogelijkheden voor wonen, werken en recreëren in het rivierbed. Nieuwe activiteiten mogen de waterafvoer niet hinderen en mogen geen belemmering vormen voor toekomstige verruiming van het rivierbed. In de beleidslijn is een afwegingskader opgenomen waarmee kan worden beoordeeld of activiteiten kunnen plaatsvinden in het rivierbed, en zo ja, onder welke voorwaarden.

Dit afwegingskader is van toepassing op de recreatieve voorzieningen en het parkeerterrein in de Pontwaard. Van toepassing zijn artikel 6, sub c en e van de Beleidsregels. Bij het ontwerpen van diverse elementen in de Pontwaard/Mijnsherenwaard is bewust rekening gehouden met het creëren van zo min mogelijk nadelige effecten op de doorstroming.

De camperstandplaats wordt aangelegd op maaiveld. De veranderingen ten opzichte van de huidige situatie zijn minimaal. In verband met de sterke stroming in het midden van de uiterwaard is er voor gekozen de molen meer in de luwte van de zomerkade te leggen. De benodigde ophoging kan gezien worden als verbreding van de zomerkade.

De mogelijkheid voor een parkeerplaats (60 pp) ligt in de stroomluwte van twee obstakels, te weten de Buitenstad en de RWZ en heeft dus geen invloed op de MHW en op het stromingsbeeld.

In de hydraulische berekeningen zijn de inrichtingselementen getoetst. De inrichting van het gebied voldoet aan de hoofddoelstelling voor veiligheid: de beoogde MHW-daling wordt gehaald en het effect op de stroomsnelheden is in beeld gebracht en voldoet aan de criteria. In de technische rapporten is dit onderbouwd en besproken met Rijkswaterstaat, Waterschap Rivierenland en het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden.

Bij de Ponthoeve is er geen sprake van herbouw of nieuwbouw. Er wordt uitsluitend gebruik gemaakt van de bestaande bebouwing. Ingevolge artikel 6, c van de Bgr is een functieverandering binnen bestaande bebouwing onder voorwaarden mogelijk. Aan de in artikel 7 gestelde voorwaarden wordt voldaan.

De camperstandplaats, wipkorenmolen, passantenhaven en het parkeerterrein naast de Buitenstad zijn activiteiten als bedoeld in artikel 6, onder e van de Bgr: activiteiten die onderdeel uitmaken van het provinciaal inpassingsplan, waarin tevens de rivierkundige maatregelen planologisch worden vastgelegd. De activiteiten komen tot stand in samenhang met de realisering van de hydraulische doelstelling en het vergroten van de natuurlijke en landschappelijke kwaliteit van het gebied. Het geheel aan maatregelen levert het gewenste eindbeeld op van een veilig rivierengebied met een hoge ruimtelijke kwaliteit.

Van de zijde van RWS-DON is (op 9 februari 2011) vernomen dat voldaan wordt aan de in de beleidsregels opgenomen voorwaarden. De betreffende activiteiten zijn op juiste wijze opgenomen in de hydraulische berekeningen.

Op 16 augustus 2011 heeft de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu in zijn projectbeslissing SNIP 3 gemeld dat hij op basis van de toets aan de Beleidsregels Grote Rivieren kan instemmen met de buitendijks gelegen, niet-riviergebonden activiteiten, zijnde de camperstandplaats, de Wipkorenmolen en de parkeerplaats bij de Pontwaard. Dat geldt ook voor De Ponthoeve onder voorbehoud dat de regels van het inpassingsplan in lijn zijn met de regels rond uitbreiding, zoals opgenomen in de Beleidslijn Grote Rivieren.

De in het inpassingsplan opgenomen regeling is in overeenstemming met de Beleidslijn.

4.1.4 Nota Ruimte

In de Nota Ruimte zijn de uitgangspunten voor de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland vastgelegd en worden inrichtingsvraagstukken voor de periode tot 2020 met een doorkijk naar 2030 vastgelegd. In de nota worden de hoofdlijnen van beleid aangegeven, waarbij de ruimtelijke hoofdstructuur van Nederland (RHS) een belangrijke rol speelt

Beleidsmatig wordt gestreefd naar het behouden en ontwikkelen van de identiteitswaarde en de (groene) gebruiksmogelijkheden van het landelijk gebied. Het nationaal beleid richt zich vooral op borging en ontwikkeling van de gebiedseigen kernkwaliteiten van (inter)nationaal waardevolle landschappen.

Voor het toeristisch-recreatief gebruik van de groene ruimte geeft de Nota Ruimte aan dat de recreatiesector de ruimte moet krijgen om te anticiperen op veranderende behoeften van de samenleving en om zich tot een economische drager van (delen) van het platteland te ontwikkelen. Daarmee is ook de vitaliteit van de meer landelijke gebieden van Nederland gebaat. Provincies dienen in hun streekplannen voldoende ruimte te scheppen om de veranderende behoefte aan toeristisch-recreatieve voorzieningen in de samenleving te faciliteren. Concreet betekent dit dat rekening moet worden gehouden met nieuwe vormen van recreatie en toerisme en met uitbreiding en aanpassing van bestaande toeristische en verblijfsrecreatieve voorzieningen. Het gaat daarbij ook om vergroting van de mogelijkheden voor recreatie als nevenactiviteit op agrarische bedrijven.

Ook de bereikbaarheid en toegankelijkheid van de groene ruimte moeten worden verbeterd en vergroot, zowel door het wandel-, fiets- en waterrecreatienetwerk te vergroten, als door belemmeringen weg te nemen en bijvoorbeeld dijken, oevers en houtwallen toegankelijker te maken voor wandelen, fietsen en varen (waterrecreatie).

4.1.5 Nationaal Landschap het Groene Hart

Het gebied maakt deel uit van het Groene Hart dat in de Nota Ruimte is aangewezen als Nationaal Landschap. Het beleid voor de Nationale Landschappen stelt: "Landschappelijke, cultuurhistorische en natuurlijke kwaliteiten van Nationale Landschappen moeten behouden blijven, duurzaam beheerd en waar mogelijk versterkt worden". In samenhang hiermee zal de toeristisch-recreatieve betekenis moeten toenemen. Binnen Nationale Landschappen is daarom "behoud door ontwikkeling" het uitgangspunt voor het ruimtelijk beleid.

De inrichting van het plangebied sluit goed aan op voornoemde nationale doelstellingen.

4.1.6 Natura 2000

De dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden liggen op een afstand van circa 6 km (Uiterwaarden Lek en Zouweboezem). De geplande werkzaamheden en voorziene veranderingen in het projectgebied hebben op deze afstand geen effecten op Natura 2000-gebieden. Natuurontwikkeling in de uiterwaarden heeft wel een positief effect op het netwerk tussen natuurgebieden langs de rivieren.

4.2 Provincie

4.2.1 Structuurvisie provincie Utrecht

Het provinciaal ruimtelijk beleid is primair neergelegd in het Streekplan Utrecht 2005-2015, dat op onderdelen nader is uitgewerkt in de provinciale Handleiding bestemmingsplannen 2006. Het Streekplan Utrecht 2005-2015 moet per 1 juli 2008 met de inwerkingtreding van de Wro van rechtswege worden aangemerkt als provinciale structuurvisie (PRS). Met het oog op de inwerkingtreding van de Wro heeft een beleidsneutrale omzetting van het Streekplan plaatsgevonden in de vorm van de Beleidslijn nieuwe Wro, die bij besluit van Provinciale Staten op 23 juni 2008 is vastgesteld. Bij deze beleidsneutrale omzetting zijn de in het Streekplan opgenomen richtinggevende beleidsuitspraken en de in de provinciale Handleiding bestemmingsplannen 2006 opgenomen beleidsregels onderverdeeld in een drietal categorieën, waarbij elke beleidsuitspraak/beleidsregel is ondergebracht bij één van de tien benoemde aandachtsgebieden. Zoals in de Beleidslijn is aangegeven, vallen de beleidsuitspraken die zijn aangeduid als categorie 1 onder het wettelijke criterium "provinciaal belang".

Op 21 september 2009 hebben Provinciale Staten van Utrecht de Provinciale Ruimtelijke Verordening vastgesteld. Het doel van de verordening is provinciale belangen op het gebied van de ruimtelijke ordening te laten doorwerken naar het gemeentelijk niveau. Gewenste ontwikkelingen in een gebied of regio worden op deze manier veiliggesteld.

De uitgangspunten van het project Ruimte voor de Lek zijn in overeenstemming met het beleid voor dit gebied zoals is omschreven in de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie (PRS).

Volgens deze visie zijn in het gebied ten zuiden van het Amsterdam-Rijnkanaal de uiterwaarden van de Lek de belangrijkste ecologische aders. Grote delen van de uiterwaarden zijn begrensd voor nieuwe natuur. Een deel van het plangebied is aangeduid als "landelijk gebied 4". Specifieke doelstellingen voor het plangebied zijn geformuleerd in het natuurgebiedsplan Uiterwaarden Nederrijn en Lek en het natuurgebiedsplan Vianen. In de planontwikkeling voor Ruimte voor de Lek is rekening gehouden met deze beide plannen.

De ambities voor de Ecologische Hoofdstructuur zijn beschreven in Natuurbeheerplannen.

Tegelijkertijd biedt de ligging nabij stedelijk gebied mogelijkheden voor recreatief gebruik. Om die reden is een aantal uiterwaarden als "landelijk gebied 3" aangeduid.

Het winterbed van de rivier is primair bestemd voor waterstaatkundige doeleinden. De primaire waterkeringen langs de Lek in de gemeente Vianen voldoen nog niet overal aan de huidige normen. Maatregelen om het doorstromen van het rivierwater te bevorderen, zoals het verlagen van het winterbed en het graven van nevengeulen, worden zoveel mogelijk gecombineerd met natuurontwikkeling en met het beter toegankelijk maken van de uiterwaarden voor extensief recreatief medegebruik.

In als “landelijk gebied 3” aangeduide gebieden is nieuwvestiging en uitbreiding van toeristisch-recreatieve voorzieningen, voor zowel dag- als verblijfsrecreatie, mogelijk, als onderdeel van een integraal plan waaruit de ruimtelijke kwaliteitswinst blijkt. Het project Ruimte voor de Lek kan als een dergelijk integraal plan gekenschetst worden.

4.2.2 Recreatieve voorzieningen

De recreatieve voorzieningen in de Pontwaard leveren een belangrijke bijdrage aan het versterken van de recreatieve betekenis van gebied zoals bedoeld in de Structuurvisie en passen daarmee in een als “landelijk gebied 3” aangeduid gebied. In een als “landelijk gebied 3” aangeduid gebied is nieuwvestiging en uitbreiding van toeristisch-recreatieve voorzieningen voor zowel dag- als verblijfsrecreatie mogelijk, als onderdeel van een integraal plan waaruit de ruimtelijke kwaliteitswinst blijkt. Het project Ruimte voor de Lek kan als een dergelijk integraal plan gekenschetst worden. Realisatie van dergelijke recreatieve voorzieningen, in nabijheid van de vraag, zijn medebepalend voor de ruimtelijke kwaliteit van het gebied.

Passantenhaven, wipkorenmolen en camperstandplaats

Vooraf in de Pontwaard wordt ingezet op het versterken van de cultuurhistorische karakteristiek door de reconstructie van de oude loop van de Lek, het versterken kleinschalig cultuurlandschap en de bouw van een wipkorenmolen. Daarnaast wordt in dit gebied een passantenhaven en een camperstandplaats gerealiseerd.

Met het realiseren van de voorzieningen wordt tegemoet gekomen aan de recreatieve behoefte van de inwoners van de nabijgelegen stedelijke gebieden (vooral Vianen en Nieuwegein). De voorzieningen dragen in dit verband bij aan het versterken van de water- en natuurbeleving van het gebied. Een beleving die momenteel niet sterk aanwezig is. Realisatie van voornoemde recreatieve voorzieningen (in nabijheid van de vraag) zijn medebepalend voor de ruimtelijke kwaliteit van het gebied. Voor de molen en camperstandplaats zijn in het inpassingsplan wijzigingsbevoegdheden opgenomen.

De Ponthoeve

In het kader van het project Ruimte voor de Lek wordt een groot deel van de gronden van het agrarisch bedrijf De Ponthoeve in de Pontwaard/Mijnsherenwaard omgezet naar natuur en waterberging. De herinrichting van deze uiterwaarden maakt voortzetting van het agrarische bedrijf in de huidige vorm niet mogelijk.

De eigenaar wil bij het resterende deel van het agrarisch bedrijf diverse agrarische- en natuurgelieerde diensten aanbieden. Het agrarische bedrijf kent nu al een aantal nevenactiviteiten in de vorm van een theehuis, klompgolf en het geven van workshops. Dat wordt aangevuld met een restaurant en een steunpunt voor extensieve recreatie. Er wordt geen extra bebouwing opgericht ten behoeve van deze diensten. Een huiskavel ter grootte van circa 2,5 ha blijft in eigendom en gebruik van de boer. Deze agrarische grond zal hij gebruiken voor diverse aspecten van zijn nieuwe onderneming.

Toekomstvisie Ponthoeve

Toekomstige situatie huiskavel:

- behoud woonhuis/erf /bedrijfsgebouwen
- behoud bestaande ontsluiting
- 2,5 ha grond particulier natuurbeheer

De activiteiten van De Ponthoeve zullen bestaan uit:

- Het houden van vleesvee in verbouwde stal (potstal)
- Theehuis / horecaondersteuning
- Natuureducatie
- Klompgolf
- discgolf
- Verkoop asperges (van eigen kwekerij buiten plangebied)
- Skybox (educatief vleesvee bezichtigen)
- Steunpunt extensieve recreatie (fiets- en wandelroutes)
- Restaurant (gezamenlijk met theehuis ca. 300 m²)
- Natuurbeheer

Parkeren op eigen terrein (35 parkeerplaatsen), landschappelijk ingepast.

Bron: Toekomstvisie De Ponthoeve, familie Baars, november 2010

Het perceel heeft in het geldende bestemmingsplan Landelijke Gebied van de gemeente Vianen de bestemming "Agrarisch met waarden-Natuur en landschap". Deze gronden zijn bestemd voor het uitoefenen van agrarische bedrijven, waarbij tevens geldt dat maximaal 1000 m² van de bedrijfsbebouwing mag worden aangewend voor niet-grondgebonden agrarische nevenactiviteiten, waaronder een kleinschalige horecagelegenheid. Gelet op de beleidsregels Grote Rivieren en de belangen die gediend zijn met het project Ruimte voor de Lek is er aanleiding geweest om hierin beperking aan te brengen. Hierbij is nauwkeurig bekeken hoe de plannen van het agrarisch bedrijf De Ponthoeve te verenigen zijn met de beoogde functies van het gebied (natuur en waterberging). De planregeling rond de Ponthoeve is in nauw overleg met de eigenaar tot stand gekomen.

De door de eigenaar van De Ponthoeve gewenste niet-agrarische bedrijfsactiviteiten zijn in de Provinciale Ruimtelijke Verordening aangemerkt als groene en blauwe diensten (begripsbepaling, art. 1, onder I). Het provinciaal ruimtelijk beleid biedt in het gehele landelijk gebied zo veel mogelijk ruimte aan agrarische bedrijven om groene en blauwe diensten te leveren.

Het gebruik van de huiskavel van 2,5 ha voor de groene en blauwe diensten zal tot gevolg hebben dat het terrein niet meer in aanmerking komt voor subsidies voor agrarisch natuurbeheer. De Toekomstvisie zal op dat onderdeel niet kunnen worden gerealiseerd. Omdat de huiskavel in het provinciaal beleid wel is aangeduid als "nieuwe natuur", zal elders in het plangebied een vergelijkbaar oppervlak extra natuur moet worden gerealiseerd. Onderzoek heeft uitgewezen dat op grond van de EHS-saldobenadering het achterwege blijven van natuurontwikkeling op de huiskavel wordt gecompenseerd door extra natuurontwikkeling elders in het plangebied.

Ten aanzien van De Ponthoeve kan samenvattend worden gesteld dat de activiteiten passen in het provinciaal ruimtelijk beleid betreffende groene en blauwe diensten. Voor de activiteiten wordt uitsluitend gebruik gemaakt van bestaande bebouwing.

In het inpassingsplan wordt voor het bouwperceel de bestemming “Agrarisch – Natuurboerderij” opgenomen. Daarbij is aansluiting gezocht bij de mogelijkheden die het provinciaal ruimtelijk beleid biedt voor de toevoeging van groene en blauwe diensten bij een agrarisch bedrijf.

Parkeerterrein

Ten oosten van de Buitenstad wordt in het inpassingsplan ruimte geboden voor de realisatie van een parkeerterrein. Dit komt voort uit de wens van de gemeente Vianen om extra parkeerruimte te realiseren, voornamelijk ten behoeve van bezoekers aan de binnenstad. De gemeente geeft aan dat vooral aan de noordzijde van de binnenstad parkeerruimte wordt gemist. Het parkeerterrein zou tevens benut kunnen worden door bezoekers aan de recreatieve voorzieningen in de uiterwaarden en bewoners van de Buitenstad en hun bezoekers. Ook in die zin heeft het parkeerterrein een toegevoegde waarde.

De gemeente heeft diverse mogelijkheden onderzocht om het parkeerprobleem op te lossen en heeft daarbij ook alternatieve locaties in beeld gebracht (Nota Parkeerbeleid binnenstad Vianen, 25 juni 2008). Deze mogelijkheden en locaties zijn als onvoldoende, niet haalbaar of niet geschikt gekenschetst. De gemeente opteert daarom voor de locatie zoals is opgenomen in het inpassingsplan. Het beoogde parkeerterrein ligt buiten de bebouwingscontour van de PRS. Om die reden is voor het betreffende parkeerterrein in het inpassingsplan een wijzigingsbevoegdheid opgenomen, waarvan gebruik gemaakt kan worden indien de noodzaak hiervoor is aangetoond. Daarbij is van belang dat daadwerkelijk wordt aangetoond dat de al bestaande parkeerterreinen onvoldoende voorzien in de behoefte aan parkeerplaatsen voor de binnenstad. De gemeenteraad van Vianen heeft uitgesproken dat het parkeerterrein niet voor 2016 zal worden aangelegd. De Nota Parkeerbeleid dateert uit 2008. Van belang is dat er aan de toepassing van de wijzigingsbevoegdheid een actueel onderzoek ten grondslag ligt.

De landschappelijke inpassing van het parkeerterrein is tevens een belangrijke voorwaarde. De inrichting van het parkeerterrein moet aansluiten bij de kenmerken van de omgeving. De locatie ligt in het agrarisch cultuurlandschap, in de schaduw van het historisch centrum en de Buitenstad. Met hagen en een boomgaard kan worden aangesloten op de kenmerken van het landschap agrarisch cultuurlandschap. De auto's worden op deze manier enigszins aan het zicht onttrokken. Het parkeerterrein wordt gerealiseerd op maaiveldniveau.

In het Ruimtelijk Kwaliteitsplan zijn de uitgangspunten beschreven voor de inrichting en beeldkwaliteitseisen van de betreffende voorzieningen.

4.2.3 Ecologische hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur omvat bestaande natuurgebieden, nieuwe natuurgebieden en ecologische verbindingzones en is begrensd met een zogenoemde groene contour. Binnen de groene contour geldt het 'nee, tenzij'-regime. Dit houdt in dat nieuwe plannen, projecten of handelingen binnen en in de nabijheid van deze gebieden niet toegestaan zijn indien deze de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant aantasten, tenzij er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang. Op gebiedsniveau kan eventueel de saldobenadering worden toegepast.

Ecologische Hoofdstructuur in het plangebied (PRS 2005-2015)

Voor het project Ruimte voor de Lek is de EHS-saldobenadering toegepast. Met toepassing van de EHS-saldobenadering zijn ruimtelijke ontwikkelingen in de Ecologische Hoofdstructuur mogelijk, mits per saldo op gebiedsniveau de kwaliteit wordt verbeterd, de kwantiteit wordt vergroot en is voldaan aan de volgende voorwaarden:

- a) De combinatie van ruimtelijke ontwikkelingen is binnen één gebiedsvisie opgenomen, waaruit de ruimtelijke samenhang blijkt en de wijze waarop de ontwikkelingen worden gerealiseerd;
- b) Er wordt binnen de Ecologische Hoofdstructuur een kwaliteitsslag gemaakt waarbij het oppervlak natuur minimaal gelijk blijft dan wel toeneemt;
- c) Er treedt een vergroting van het areaal Ecologische Hoofdstructuur op, waardoor de Ecologische Hoofdstructuur beter gaat functioneren, ter compensatie van het gebied dat door de ruimtelijke ontwikkelingen verloren is gegaan.

In het basisrapport Natuur zijn twee beoordelingsstappen uitgewerkt om na te gaan of de saldobenadering succesvol kan worden toegepast:

Beoordeling kwantiteit: de eerste stap in de beoordeling is het vaststellen of de oppervlakte natuur binnen het gebied minimaal gelijk blijft en bij voorkeur toeneemt. De oppervlakte natuur in de huidige situatie moet worden afgezet tegen de toekomstige situatie zoals voorgesteld in het Natuurbeheerplan.

Beoordeling kwaliteit: de belangrijkste graadmeter voor het beoordelen van de kwaliteit vormen de natuurdoelen of ambities uit het Natuurbeheerplan.

De kwaliteit wordt beoordeeld aan de hand van de vier wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS:

- De aanwezigheid van zones met bijzondere ecologische kwaliteit;
- Gebieden die bepalend zijn voor aaneengeslotenheid en robuustheid
- De aanwezigheid van bijzondere soorten;
- De aanwezigheid van essentiële verbindingen

Samenvatting van de huidige en potentiële waarden van de EHS in het plangebied.

Wezenlijk kenmerk EHS	Huidige situatie	Potentie
Kwantiteit	Nihil: verspreid in geringe oppervlaktes	188 ha
Kwaliteit: zones met bijzondere kwaliteit	Verspreid enkele zones met matige kwaliteit. In het westelijk deel Pontwaard een zone met goede kwaliteit.	De delen van het plangebied binnen de EHS en natuurbeheerplannen bestaan uit zones met goede kwaliteit
Kwaliteit: aaneengeslotenheid en robuustheid	In het plangebied liggen verschillende verbindende en scheidende elementen. De agrarische gebieden scheiden de gering aanwezige, natuurlijke waarden van elkaar.	In het plangebied liggen verschillende verbindende en scheidende elementen. Natuur zorgt voor een aaneengeslotenheid in het projectgebied (meer dan in huidige situatie).
Kwaliteit: aanwezigheid bijzondere soorten	Aanwezig, maar relatief weinig	Meer dan in huidige situatie
Kwaliteit: essentiële verbindingen	In het gebied liggen EVZ's , faunatunnels en een visvoorziening	De EVZ's functioneren door de aanwezigheid van natuur beter dan in de huidige situatie.

De tabel laat zien dat de het project Ruimte voor de Lek leidt tot een oppervlaktetoename voor natuur. Voor het project Ruimte voor de Lek is het ruimtebeslag van verschillende recreatieve voorzieningen als een nieuwe aanlegplaats, een wipkorenmolen en camperstandplaats niet meegenomen. Dat geldt ook voor de oppervlaktes van de Ponthoeve en de voorziene parkeerplaatsen. De oppervlaktes van de Natuurbeheerplannen zijn inclusief de oppervlakte van de Ponthoeve en geven dus een overschatting van het oppervlakte natuur.

Toetsing project aan de EHS

Beoordeling kwantiteit

Bij de beoordeling van de kwantiteit is het belangrijk dat het project leidt tot een toename of minimaal het gelijk blijven van de oppervlakte natuur in het projectgebied. De volgende tabel geeft de oppervlaktes van natuur in de huidige situatie, de geambieerde oppervlaktes volgens het Natuurbeheerplan en de verwachte oppervlakte gerealiseerd door Ruimte voor de Lek.

Overzicht van oppervlaktes natuur in de huidige situatie, voorgesteld in natuurbeheerplan en gerealiseerd door project Ruimte voor de Lek

Deel plangebied	Huidige situatie	Natuurbeheerplan 2009 (ha)	Ruimte voor de Lek (ha)
Bossenwaard	Nihil	52	44,9
't Waalse Waard	Enkele natuurlijke elementen, verspreide natuurwaarden	13	33,6
Pontwaard & Vianense Waard	Verspreide natuurwaarden	115	88,7*
Mijnsherenwaard	Verspreide natuurwaarden	8	41,6*
Totaal		188 ha	210 ha

* In de Natuurbeheerplannen wordt de Pontwaard bij de Vianense Waard gevoegd. Vanwege de scheiding door het Merwedekanaal worden voor het project Ruimte voor de Lek de volgende eenheden aangehouden: Vianense Waard (88,7 ha) en Pontwaard met Mijnsherenwaard (41,6 ha).

De tabel laat zien dat het project Ruimte voor de Lek leidt tot een toename van de oppervlakte aan natuur ten opzichte van de huidige situatie en ten opzichte van de ambities van het Natuurbeheerplan. Het ruimtebeslag van de verschillende recreatieve voorzieningen en de Ponthoeve is hierin niet meegenomen. In het aantal oppervlaktes van de Natuurbeheerplannen is de oppervlakte van de Ponthoeve meegenomen. Hiermee is dus sprake van een overschatting van de oppervlakte natuur.

Beoordeling kwaliteit

Voor de beoordeling van de kwaliteit is het van belang om de veranderingen van de kwaliteiten door het project inzichtelijk te krijgen. In het kader van de saldobenadering is vooral de winst ten opzichte van de potenties belangrijk, maar ook de huidige waarden zijn in beschouwing genomen. De effecten op de kwaliteit van de EHS van de afzonderlijke werkzaamheden en veranderingen in het landschap staan in bijlage 8 van het basisrapport Natuur.

Aanwezigheid zones met bijzondere kwaliteit

De kwaliteiten van de uiterwaarden in de huidige situatie zijn beperkt. In het basisrapport natuur wordt een overzicht gegeven (tabel 14.28) van de kwaliteiten van de verschillende uiterwaarden in de huidige situatie en een overzicht van de geambieerde natuurontwikkeling en de verwachte ontwikkeling als gevolg van het project Ruimte voor de Lek (tabel 14.29). Hieruit komt naar voren dat voor wat betreft de natuurdoeltypen Zoete plas, Moeras, Nat schraalland en Droog schraalland de gestelde doelen niet worden niet gehaald. Dit komt omdat het projectgebied te voedselrijk is voor succesvolle verschraling op grote schaal en overige abiotische omstandigheden ook niet optimaal zijn voor de ontwikkeling van bepaalde natuurbeheertypen. Een goed voorbeeld zijn de Droge schraalgraslanden (stroomdalgraslanden) waarvoor voor het gewenste oppervlak de gewenste omstandigheden niet aanwezig zijn. De nieuwe visie van Ruimte voor de Lek sluit binnen redelijke voorwaarden aan op de oude doelen, maar ambiëert een maximale benutting van de aanwezige mogelijkheden (potenties). Dit leidt echter wel in een verschuiving ten opzichte van de doelen.

De doelen voor Rivier, Vochtig hooiland, Glanshaverhooiland en Zilt- en overstromingsgrasland worden ruim gehaald.

Ook worden natuurbeheertypen buiten de doelen om ontwikkeld. Hierbij gaat het om typen die beter aansluiten bij de voedselrijke omstandigheden, de voorziene dynamiek en de hydraulische randvoorwaarden. Aanvullend zijn Zilt- en overstromingsgraslanden en Kruiden- en faunarijke graslanden en akkers voorzien.

De verschuiving van de doelen leidt tot het volgende.

Binnen de EHS is een kwaliteitsverbetering voorzien ten opzichte van de huidige situatie. Door uitvoering van het project Ruimte voor de Lek neemt de recreatie en daarmee verstoring in het gebied toe. Dit heeft een licht negatieve invloed op de kwaliteit van de beoogde natuur. De winst voor natuur is echter zo groot dat dit ruimschoots compenseert. Binnen de EHS zijn de kwaliteiten als gevolg van uitvoering van het project Ruimte voor de Lek gelijk aan de ambities van het Natuurbeheerplan, hoewel de doelen verschillen. Zowel Ruimte voor de Lek als de ambities gaan uit van het maximaal benutten van de aanwezige mogelijkheden qua oppervlakte. De ambities zijn niet in de beoogde kwaliteit haalbaar gezien de randvoorwaarden en omstandigheden. Voor het behalen van deze kwaliteiten is het overigens wel belangrijk dat langdurig verschravingsbeheer plaatsvindt in vooral de Vianense Waard.

Het project Ruimte voor de Lek leidt tot natuurontwikkeling buiten de EHS en daarmee tot een daadwerkelijke winst van het project ten opzichte van de ambities.

Natuurontwikkeling vindt plaats in een deel van de Mijnsherenwaard dat niet in de Natuurbeheerplannen is opgenomen. Het oostelijk deel van 't Waalse Waard ligt niet in de EHS en valt niet onder de Natuurbeheerplannen.

Natuurontwikkeling in delen buiten de EHS leidt tot een groter aaneengesloten gebied. Dit is een kwaliteitsverbetering ten opzichte van hetgeen de Natuurbeheerplannen voorstaan. Zones met bijzondere kwaliteiten nemen meer toe dan oorspronkelijk voorzien.

Aaneengeslotenheid en robuustheid

Het project leidt niet tot veranderingen ten opzichte van de huidige situatie rond het Merwedekanaal en Vreeswijk. Deze elementen die de aaneengeslotenheid doorbreken, veranderen niet door het project Ruimte voor de Lek.

De aaneengeslotenheid van de Bossenwaard en 't Waalse Waard wordt gehinderd door de ligging van de A2 en A27. In deze uiterwaarden komen geulen die onder de snelwegen doorlopen. Hiermee worden er verbindende elementen toevoegt in deze uiterwaarden. Dit is een winst ten opzichte van de ambities.

Het project Ruimte voor de Lek voorziet in natuurontwikkeling in delen van de uiterwaarden buiten de EHS. Dit geldt voor de Mijnsherenwaard en 't Waalse Waard. Hierdoor neemt de aaneengeslotenheid en robuustheid in het gebied toe, in een grotere mate toe dan de ambitie volgens Natuurbeheerplan.

De grootschalige natuurontwikkeling en de aansluiting door de geulen vergroten de aaneengeslotenheid in het gebied. In het gebied is weinig ruimtebeslag voorzien door recreatieve voorzieningen en daar waar recreatie plaatsvindt, zijn voorzieningen geclusterd en niet verspreid door het landschap, met uitzondering van wandelpaden en ruitpaden. Over het geheel genomen neemt de aaneengeslotenheid van het gebied toe met plaatselijk enkele "storende" elementen.

Bijzondere soorten

Veranderingen in het gebied hebben effecten op aanwezige soorten door de verandering van leefgebieden. Voor de saldobenadering is de winst voor bijzondere soorten ten opzichte van de ambities van belang.

In de huidige situatie komen verspreid door de uiterwaarden bijzondere soorten voor (zie Tabel 12.25 basisrapport Natuur). De werkzaamheden hebben op de korte termijn effecten op aanwezige soorten, maar de verwachting is dat de bijzondere soorten op de lange termijn aanwezig blijven. Ontwikkeling van natuur leidt tot een toename van leefgebieden voor bijzondere soorten ten opzichte van de huidige situatie. In het licht van saldobenadering is in het bijzonder het verschil tussen de ambities van de provincie en het project Ruimte voor de Lek van belang.

Recreatie betekent een afname van de kwaliteit van leefgebieden voor bijzondere soorten. Op een aantal soortgroepen heeft recreatie geen relevant effect. Dit zijn vleermuizen, kleine grondgebonden zoogdieren, amfibieën en vissen. Recreatie heeft echter wel effect op grotere grondgebonden zoogdieren en vogels en in mindere mate op planten. In de omgeving van paden en de Ponthoeve is de leefomgeving minder geschikt voor grote grondgebonden zoogdieren en vogels. Het project Ruimte voor de Lek heeft een negatief effect op deze soortgroepen ten opzichte van de ambities.

Het project Ruimte voor de Lek leidt tot in de Mijnsheerwaard en 't Waalse Waard tot de ontwikkeling van leefgebieden buiten de EHS. Deze ontwikkeling is winst ten opzichte van de ambities in het Natuurbeheerplan.

Het project Ruimte voor de Lek leidt tot positieve en negatieve effecten voor bijzondere soorten. Recreatie heeft negatieve effecten door verstoring, maar dit geldt niet voor alle soorten. Daarnaast leidt het project Ruimte voor de Lek ook tot positieve effecten doordat de leefgebieden voor bijzondere soorten groter worden dan voorzien. De toename van leefgebieden afgewogen tegen de toename van recreatie is de functie voor bijzondere soorten neutraal ten aanzien van de ambitie als neutraal beoordeeld.

Essentiële verbindingen

In het gebied liggen verschillende essentiële verbindingen in de vorm van ecologische verbindingzones, een visvoorziening in de vorm van een vispassage en faunapassages.

Ruimte voor de Lek leidt niet tot een aanpassing van de aanwezige faunapassages. Na uitvoering van het project blijven deze passages functioneren. De visvoorziening ligt buiten het projectgebied en het project heeft verder geen gevolgen voor het functioneren van de visvoorziening.

In het gebied liggen ecologische verbindingzones. Aan de noordzijde van de Lek, in 't Waalse Waard betekent de ontwikkeling van natuur buiten de EHS een versterking van de EHS. Dit is winst ten opzichte van de ambities.

Recreatie kan het functioneren van essentiële verbindingen belemmeren. Dit geldt in het bijzonder in het smalste deel van het projectgebied waar de recreatieve voorzieningen aan de noordzijde van de Buitenstad en de Ponthoeve zijn voorzien. Clustering van recreatie in deze zone komt de verbindende functie, die juist in de smalle delen van de uiterwaarden belangrijk is, niet ten goede. Hierbij moet wel de kanttekening worden geplaatst dat de clustering voorzien is in het drukste deel van de uiterwaarden: hier ligt de Buitenstad en loopt een weg door de

uiterwaarden naar de veerpont. Bovendien vindt in de huidige situatie al verstoring plaats door recreatie op het perceel van de Ponthoeve.

In het gebied komen verschillende wandelpaden. Rond de snelwegen zijn de uiterwaarden smaller dan in andere delen. De smalle delen zijn essentieel als verbinding en juist hier liggen wandelpaden. Deze wandelpaden zorgen daarmee voor extra verstoring in de smalle delen.

Conclusies toetsing gebiedsbescherming

De toetsing van de EHS aan de ambities van het Natuurbeheerplan leidt tot de volgende conclusies:

- Ruimte voor de Lek leidt tot een vergroting van het areaal natuur ten opzicht van de ambitie in het Natuurbeheerplan.
- Ruimte voor de Lek leidt ten opzichte van de kwaliteit tot de volgende beoordelingen:
 - Het project leidt tot een winst ten aanzien van de ambities door natuurontwikkeling in de delen van het projectgebied die buiten de EHS liggen en niet onder de Natuurbeheerplannen vallen. Dit betekent een positief effect op zones met bijzondere kwaliteit. Recreatie heeft een gering effect op de zones met bijzondere kwaliteit doordat recreatie alleen op wandelpaden plaatsvindt en niet overal honden vrij kunnen lopen.
 - Aaneengeslotenheid en robuustheid in het gebied neemt toe door de ontwikkeling van gebieden buiten de EHS. Negatieve effecten zijn voorzien door ontwikkelingen rond de Buitenstad en Pontwaard. Dit effect is beoordeeld als neutraal.
 - Wanneer de positieve en negatieve effecten tegen elkaar worden afgewogen, kunnen de effecten van Ruimte voor de Lek op bijzondere soorten als neutraal worden beoordeeld.
 - Ruimte voor de Lek heeft positieve en negatieve effecten op essentiële verbindingen. Ten opzichte van de ambitie is het effect licht negatief.

Het project Ruimte voor de Lek voldoet aan alle randvoorwaarden. Dit betekent dat een kwaliteitsslag als gevolg van Ruimte voor de Lek is voorzien en dat saldobenadering succesvol toepasbaar is.

In het kader van het project Ruimte voor de Lek heeft een beperkte heroverweging van de te realiseren natuurdoelen plaatsgevonden. Deze heroverweging is gebaseerd op het ontbreken van mogelijkheden om de gewenste abiotische omstandigheden te realiseren in delen van het plangebied, mede gezien de uitgangspunten (doelen en randvoorwaarden) vanuit het project. De in het Natuurbeheerplan 2011 genoemde mix van beheertypen wordt als gevolg hiervan aangepast en zal in het eerstvolgende natuurbeheerplan worden opgenomen.

(Bron: Basisrapport Natuur)

4.2.4 Cultureel erfgoed

Het provinciaal beleid voor cultureel erfgoed is erop gericht om cultuurhistorische waarden als essentieel onderdeel van de identiteit en de ruimtelijke kwaliteit te beschermen en te versterken. In 2003 is de Cultuurhistorische Hoofdstructuur (CHS) van de provincie Utrecht

vastgelegd in de notitie “Niet van gisteren”. De ruimtelijke sturingsprincipes uit de notitie zijn opgenomen in de Structuurvisie.

De CHS is globaal begrensd in de structuurvisie. Om de provinciale ambities te kunnen realiseren zijn drie vormen van sturing onderscheiden:

1. Veiligstellen: cultuurhistorie is mede sturend voor de ontwikkeling
2. Eisen stellen: cultuurhistorie geeft richting aan de mogelijkheden voor nieuw
3. Actief versterken: de provincie start zelf projecten

Het beschermd stadsgezicht Vianen en de Nieuwe Hollandse Waterlinie vallen binnen de koers “eisen stellen”.

De belangrijkste cultuurhistorische elementen in of nabij het plangebied bestaan uit:

- Het beschermde stadsgezicht van Vianen, waar de Buitenstad deel van uitmaakt;
- Elementen van de Nieuwe Hollandse Waterlinie
- Buitendijkse elementen die kenmerkend zijn voor het rivierdijklandschap, zoals zomerkades, strangrestanten, verkavelingspatronen.

Naast het halen van de veiligheidsdoelstelling, is het doel om de ruimtelijke kwaliteit in het plangebied te versterken. De cultuurhistorische waarden vormen een belangrijk onderdeel van die ruimtelijke kwaliteit.

4.3 Waterschappen

Waterschap Rivierenland en Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden hebben beiden een waterbeheerplan opgesteld voor de periode 2010-2015. Deze plannen gaan over het waterbeheer in het hele rivierengebied en het omvat alle watertaken van de waterschappen: waterkwantiteit, waterkwaliteit, waterkering en waterketen.

Het waterschap brengt de waterveiligheid door middel van het wateradvies in structuurvisies en bestemmingsplannen in beeld. Het nieuwe denken van het waterschap over waterveiligheid gaat uit van het overstromingsrisico. Dit risico bestaat uit de overstromingskans maal de gevolgen. Dit betekent dat bij de uitvoering van maatregelen nadrukkelijk gekeken wordt naar het overstromingsrisico.

De Waterschappen zijn verantwoordelijk voor waterveiligheid van het beheergebied. Daarvoor is het van belang dat de kwaliteit van de waterkeringen periodiek wordt beoordeeld. Dit houdt in dat gecontroleerd wordt of de huidige waterkering nog voldoet aan de eisen en randvoorwaarden zoals deze door het Rijk, de provincies en het waterschap gesteld zijn.

Voor primaire waterkeringen is elk waterschap door de Waterwet verplicht om zesjaarlijks een toetsing op veiligheid uit te voeren.

Naast de primaire waterkeringen dragen ook de regionale waterkeringen bij aan de waterveiligheid. In de provincies Utrecht en Zuid-Holland zijn normen vastgesteld voor de veiligheid van de regionale waterkeringen in de Verordening West-Nederland. Het waterschap is verplicht de in de verordening aangewezen regionale keringen aan de normen te toetsen.

Om de zorg voor waterveiligheid goed te kunnen uitvoeren heeft het Waterschap twee hoofdinstrumenten tot zijn beschikking: de Keur en de legger. Deze instrumenten richten zich op de bescherming en instandhouding van het bestaande watersysteem. De legger geeft de ligging, de afmetingen en onderhoudsverplichtingen aan. De keur bevat regels, die bestaan uit gebodsbepalingen en verbodsbepalingen. De gebodsbepalingen geven de verplichtingen aan om deze waterstaatswerken in stand te houden. De verbodsbepalingen gaan over handelingen en gedragingen die in principe onwenselijk zijn voor de constructie of de functie van watergangen of waterkeringen. Voor werken en handelingen, die meestal onder voorschriften toch kunnen worden toegelaten, kent de Keur een ontheffingsmogelijkheid. Eventuele ontheffingen worden alleen verleend als waterstaatkundige belangen niet in het gedrang komen. Bij het verlenen van een ontheffing worden deze belangen altijd afgewogen.

4.4 Gemeenten

Vianen

Structuurvisie Vianen 2015

Volgens deze structuurvisie (vastgesteld in 2005) is het beleid voor de uiterwaarden gericht op behoud en ontwikkeling van natuur- en landschapswaarden. Waar mogelijk wordt dit gecombineerd met recreatieve ontsluiting.

Nieuwegein

Structuurvisie Nieuwegein 2030

In de structuurvisie Nieuwegein 2030 (vastgesteld 2010) wordt een 5-tal ontwikkelingszones benoemd, één daarvan is Lek en Uiterwaarden. Voor 2030 is voor dit gebied de volgende visie ontwikkeld:

- In de zone Lek en uiterwaarden heeft Nieuwegein de kans zich te presenteren als stad aan de rivier. De kern van Vreeswijk vormt hierin het historisch/recreatief zwaartepunt.
- In de uiterwaarden liggen kansen voor een (educatief) landschapspark waarin ruimte wordt gegeven aan ecologie en ruige natuur. Als stedelijk uitloopgebied zullen de uiterwaarden voorzien in de behoefte aan vormen van extensieve recreatie. Een recreatief transferium (langs A27) draagt bij aan een betere bereikbaarheid
- De voorzieningen voor waterrecreatie worden op peil gebracht en een netwerk van eenvoudige wandel- en fietspaden is verknoopt met het regionale fietsnetwerk

Houten

Van het plangebied behoren het oostelijk deel van 't Waalse Waard en de Honswijkerwaard tot de gemeente Houten. In het landschapsbeleidsplan doet de gemeente Houten een aantal uitspraken over het Houtense deel van het plangebied:

- De uiterwaarden zijn benoemd voor natuurontwikkeling. Het Houtense deel van 't Waalse Waard en het zuidelijke deel van de Honswijkerwaard functioneren bovendien als ecologische verbindingszone;
- De Lekdijk (winterdijk) is een belangrijke historische lijn, een recreatieve fietsroute en een ruimtelijk structuurbepalend element;
- In het gebied direct grenzend aan het plangebied is het tracé van de Nieuwe Hollandse Waterlinie als cultuurhistorisch en recreatief interessant benoemd. De lintbebouwing van Tull en 't Waal wordt cultuurhistorisch en ruimtelijk ook waardevol geacht.

IJsselstein

Het uiterste noordwestelijke deel van het plangebied maakt deel uit van de gemeente IJsselstein. Het gaat om de uiterwaard bij Lopikerkapel.

Het plan past binnen de beleidskaders van het rijk, provincie, waterschappen en gemeenten.

5 Milieu- en omgevingsaspecten

In dit hoofdstuk is een samenvatting van de MER opgenomen en worden de verschillende milieu- en omgevingsaspecten beschreven in relatie tot de relevante wet- en regelgeving. Voor een uitgebreide beschrijving en beoordeling van de verschillende aspecten wordt verwezen naar Hoofdrapport MER en de basisrapporten die ten grondslag liggen aan de MER d.d. 19 mei 2011

5.1 Milieueffectrapportage

Milieueffectrapportage en ontwerpproces

Op grond van het de Wet Milieubeheer is voor de besluitvorming over dit provinciaal inpassingsplan een procedure van milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen. De informatie uit het opgestelde milieueffectrapport (MER) wordt niet alleen gebruikt voor besluitvorming over het PIP maar ook bij de vergunningverlening voor de ontgronding. Met het doorlopen van de m.e.r.-procedure krijgt het milieubelang, naast andere belangen, een volwaardige plaats in de besluitvorming.

De beoordeling van de ontwerpen op milieueffecten en doelbereik heeft een belangrijke rol gespeeld in het ontwerpproces. De milieueffectrapportage met de daarbij beschouwde alternatieven en het proces naar een gedragen inpassingsplan zijn in onderlinge afstemming opgepakt. Het optimaliseren van de inrichting binnen het voorlopig voorkeursalternatief en het verkennen van meest milieuvriendelijke alternatieven verloopt binnen de kaders en de doelstellingen van veiligheid en ruimtelijke kwaliteit zoals bepaald in het SNIP 2A besluit.

De voorkeursvariant uit SNIP 2A als basis voor verdere keuzes is het resultaat van een trechteringsproces waarbij de hydraulische doelstelling leidend is geweest. Het resultaat van dit proces bepaalt in belangrijke mate de bandbreedte van de natuur- en landschapsontwikkeling. De vrijheidsgraden voor natuurontwikkeling zijn daarbij beperkt en volgen de gekozen vergraving die voldoet aan enerzijds de taakstelling van de waterstandverlaging (minimale vergraving) en anderzijds de beperking van de kweloverlast (maximale vergraving).

In de aanvulling op het MER is aangegeven waarom de zomerbedverbreding als bouwsteen te veel negatieve effecten heeft. Van de "maximale" variant met oevergeul tot de "minimale" met een permanent meestromende nevengeul in de Pontwaard leiden alle varianten van de zomerbedverbreding tot onacceptabel grote dwarsstroming en aanzanding van het zomerbed. Dat laatste (minimale verbreding) bleek voor de gekozen variant uit berekeningen in fase SNIP 3. Daarom is deze fase alsnog de bouwsteen nevengeul Pontwaard uit de gekozen variant gehaald en waarvoor twee nieuwe bouwstenen voor in de plaats gekomen.

Van die twee nieuwe bouwstenen is er één ook weer een nevengeul in de Pontwaard. Echter deze geul in het zo verkregen voorkeursalternatief (VKA) verschilt van die in de gekozen variant doordat hij niet permanent mee stroomt. Dat leidt tot minder dwarsstroming en aanzanding van het zomerbed, maar ook tot minder waterstandverlaging: 1 cm in vergelijking met de 2,8 cm van de permanent meestromende geul.

De totale waterstandverlaging van het voorkeursalternatief voldoet met 8,3 cm aan de veiligheidsdoelstelling. Om de hydraulische taakstelling te kunnen halen, zijn dus alle bouwstenen in deze variant nodig: dit is daarmee de minimale vergraving. Meer vergraving leidt tot meer kwel en dus is dit tevens ook de maximale vergraving. In termen van vergraving is de conclusie dat er feitelijk geen speelruimte meer is voor de voorkeursvariant.

De Staatssecretaris heeft vervolgens in haar SNIP2A-beslissing de ruimtelijke kaders voor de ontwikkelingen in het gebied vastgesteld en die waren bepalend bij de uitwerking in een voorlopig voorkeursalternatief dat als startpunt heeft gediend voor de SNIP 3 fase waarin ook het MER is opgesteld. In deze voorlopige keuze zijn als belangrijkste bouwstenen opgenomen de minimale zomerbedverbreding, inclusief natuurontwikkeling en een versterking van de ruimtelijke kwaliteit maar exclusief stedelijke ontwikkeling.

De beschouwde alternatieven in het MER

Een wezenlijk onderdeel van milieueffectrapportage is het ontwikkelen en beoordelen van realistische alternatieven ten opzichte van elkaar en de referentiesituatie. Voor het ontwerpproces van het inpassingsplan en de optimalisatie van de inrichting is het verkennen van bandbreedte en de mate van doelbereik aan de hand van alternatieven en varianten evenzeer van belang.

In het MER zijn naast het Voorlopig voorkeursalternatief (VVKA) twee alternatieven ontwikkeld namelijk het Meest Milieuvriendelijk alternatief (MMA) Natuur en het Meest Milieuvriendelijke Alternatief Ruimtelijke kwaliteit.

De doelstellingen van de MMA's zijn:

- MMA Ruimtelijke kwaliteit: een alternatief met maximale bijdrage aan landschap, cultuurhistorie en ruimtelijke kwaliteit van het gebied tussen en in aansluiting op Nieuwegein en Vianen.
- MMA Natuur: een alternatief met maximale realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur door ontwikkeling van natuurbeheertypen die genoemd worden in het Natuurbeheerplan en daarbij kenmerkend zijn voor het riviersysteem de Getijde Lek.

Door de uitersten in ontwerpkeuzen te ontwikkelen is het mogelijk op een kwalitatieve wijze de bouwstenen en het ontwerp van het VVKA kritisch te toetsen en waar nodig het VVKA te optimaliseren. In de praktijk bleek de hydraulische doelstelling veelal leidend te zijn bij het onderzoeken en toedelen van de beschikbare speelruimte voor natuur en ruimtelijke kwaliteit.

In het MER zijn de MMA's Natuur en Ruimtelijke kwaliteit beoordeeld op effecten en doelbereik voor de volgende vijf hoofdaspecten. Deze vijf aspecten leveren informatie die relevant is voor de projectdoelstellingen en het verschil kan maken:

- Morfologie.

- Hydraulica.
- Ruimtelijke kwaliteit.
- Geohydrologie.
- Natuur.

Onderstaande tabel uit het MER bevat het samenvattende overzicht van de effectbeoordeling per aspect van zowel het VVKA als de MMA's Natuur en Ruimtelijke kwaliteit om zo inzicht te geven in de verschillen tussen het VVKA en de effecten van de MMA's.

Thema	Aspect	Referentiesituatie	VVKA	MMA Natuur	MMA Ruimtelijk kwaliteit
Veiligheid en morfologie	Morfologische effecten	0	+	0/-	0/-
	Hydraulische aspecten	0	+	0/-	0/-
Ruimtelijke kwaliteit	Gebruikskwaliteit	0	+	0/+	++
	Belevingskwaliteit	0	+	+	+
Landschap, Cultuurhistorie, archeologie	Landschap	0	+		
	Cultuurhistorie	0	0/-		
	Archeologie	0	-		
	Geomorfologie	0	-		
Bodem		0	0/+		
Water	Grondwater	0	-	-	0
	Oppervlaktewater	0	0/+		
Natuur	Ecologische Hoofdstructuur	0	+	++	-
	Beschermde- en Rode lijst soorten	0	++	++	0
Gebruiksfuncties	Wonen	0	0/+		
	Landbouw	0	0/-		
	Recreatie	0	++		
	Scheepvaartveiligheid	0	-		
Verkeer en vervoer		0	0/+		
Geluid		0	0/-		
Lucht		0	0/-		
Externe veiligheid	Risico	0	0/+		
	Niet gesprongen explosieven	0	-		

TOELICHTING TOETSINGSCRITEIA

De milieueffecten zijn, afhankelijk van het beoordelingscriterium, kwantitatief (indien mogelijk) of kwalitatief in beeld gebracht. De kwalitatieve scores, zijn bepaald op expertjudgement op basis van de volgende schaal:

+++	zeer positief t.o.v. referentiesituatie
++	positief t.o.v. referentiesituatie
0/+	licht positief t.o.v. referentiesituatie
0	neutraal t.o.v. referentiesituatie
0/-	licht negatief t.o.v. referentiesituatie
--	negatief t.o.v. referentiesituatie
---	zeer negatief t.o.v. referentiesituatie

De referentiesituatie is neutraal gesteld (score nul). Indien het alternatief ten opzichte van de referentiesituatie licht positief, positief of zeer positief scoort, dan zijn deze effecten aangeduid met respectievelijk 0/+, ++ en +++ . Indien het alternatief tot negatieve effecten leidt, dan zijn deze effecten aangeduid met 0/-, - - en - - -, afhankelijk van de ernst en omvang van het betreffende effect.

Effecten Voorlopig Voorkeursalternatief

De beoordeling van het VVKA in het MER laat zien dat de projectdoelstelling voor wat betreft veiligheid en ruimtelijke kwaliteit wordt gehaald. Het ontwerp levert over het algemeen een versterking van de landschappelijke kwaliteiten in het gebied op. Ondermeer dankzij de reconstructie en verbreding van de oude Lekloop in de Pontwaard wordt de verbinding van de

uiterwaarden met de rivier benadrukt. Daar staat tegenover dat het waardevolle microreliëf in en naast deze geul wordt aangetast. Met deze effecten scoort het VVKA negatief op geomorfologische waarden in het plangebied.

Door het project kunnen enerzijds aanwezige cultuurhistorische waarden worden aangetast. Anderzijds kan met inrichtingsmaatregelen ook de cultuurhistorische waarde en identiteit van het gebied worden geaccentueerd. Dit geldt meestal niet voor archeologische waarden en objecten. Aantasting van archeologische waarden door vergravingen of erosie is veel onomkeerbaar.

Het plangebied wordt grotendeels ingericht als natuurgebied met aan de rivier gerelateerde natuurwaarden. Dit leidt tot een groter, aaneengesloten gebied natuur. Er ontstaat meer nieuwe natuur dan verdwijnt of aangetast wordt door vergraving of andere inrichtingsmaatregelen. Hiermee wordt voldaan aan een voorwaarde voor de toepassing van de EHS-saldobenadering.

Het project heeft een positief effect op de bestaande Ecologische Hoofdstructuur en scoort zeer positief voor de Beschermden en Rode lijst soorten. Er ontstaat een geschikt leefgebied voor kritische soorten als de rivierrombout (een soort libelle) en de rugstreeppad. Daar staat tegenover dat sommige soorten die nu hun leefgebied in de uiterwaarden hebben op de lange termijn hun leefgebied zien verdwijnen.

De oorspronkelijk geplande vergravingen in de Vianense Waard hebben negatieve effecten op de grondwaterstanden en de kwelintensiteiten binnendijs. Ook binnendijs van de Bossenwaard kan enige toename van kwelintensiteiten en verhoging van grondwaterstanden op gaan treden. Omdat in de toekomst de uiterwaarden vaker onderlopen, kunnen de verhoogde waterstanden binnendijs ook langer duren.

Het plangebied wordt beter ontsloten wat een positief effect heeft op het thema verkeer en vervoer. Het MER laat zien dat door toename van het aantal verkeersbewegingen ten opzichte van de autonome situatie er wel sprake is van een beperkte toename in geluidshinder en een beperkte verslechtering van de luchtkwaliteit.

Effecten MMA Natuur

Het MMA Natuur levert een belangrijke meerwaarde voor natuur in het plangebied. Bij de uitwerking van dit alternatief is prioriteit gegeven aan het ontwikkelen van systeemeigen natuur, afgestemd op optimale benutting van de rivier- en getijdendynamiek. De aanleg van deze natuur en de aanleg van de geulen heeft echter ook negatieve effecten. Door de geplande aanleg van geulen in de Pontwaard/Mijnsherenwaard, 't Waalse Waard en de Bossenwaard ontstaat een grotere dwarsstroming bij de monding dan in het VVKA. Dit resulteert in sedimentatie in het zomerbed van de Lek en een verontdieping van het zomerbed. Daarnaast draagt de ontwikkeling van riviergerelateerde natuur op deze schaal bij aan meer vegetatieontwikkeling met opgaande begroeiing wat extra "verruwing" van de uiterwaarden tot gevolg heeft. Door de extra dwarsstroming en de grotere hydraulische weerstand vanwege verruwing van de vegetatie worden in dit alternatief de doelstellingen voor veiligheid niet gehaald.

De grotere dwarsstroming bij de monding van de geulen heeft bovendien een negatief effect op scheepvaart. Omdat de nevengeulen groter zijn dan in het VVKA leidt het MMA Natuur tot een verdere vergroting van de kweloverlast binnendijs.

Effecten MMA Ruimtelijke kwaliteit

In het MMA Ruimtelijke kwaliteit is prioriteit gegeven aan de ontwikkeling van de ruimtelijke kwaliteit en de toegankelijkheid van het gebied met een toename van het recreatieve gebruik. Hierdoor verbeteren gebruiksfuncties en is een goede beleving van de kwaliteiten in het gebied mogelijk. Natuur heeft in deze variant geen prioriteit gekregen met minder natuurontwikkeling. Dat betekent dat de natuurdoelen zoals opgenomen in de Visie Natuur voor Ruimte voor de Lek niet worden behaald.

In het MMA Ruimtelijke kwaliteit is evenals in het MMA Natuur sprake van hogere afvoeren in de geulen in 't Waalse Waard, de Bossenwaard en de Pontwaard. Dit leidt tot een grotere dwarsstroming in de monding van de geulen en een verontdieping van het zomerbed. Daarnaast zal door de aanleg van een kleinere geul in de Pontwaard minder waterstanddaling worden behaald. De conclusie is dat ook de doelstelling voor veiligheid met dit ontwerp niet werd gehaald.

Het Voorkeursalternatief

In beide MMA's blijken de doelstellingen voor veiligheid niet te worden gehaald. Die doelstellingen worden wel gehaald met het VVKA. Om die reden is het VVKA als basis voor het Voorkeursalternatief (VKA) gebruikt. Deze basis is aangevuld met elementen of delen daarvan uit beide MMA's. Dit heeft geleid tot een beperkte aanpassing van de voorlopige inrichting om te komen tot ontwerp van het VKA dat ruimtelijk is vertaald in het inpassingsplan.

In de onderstaande tabel zijn de wijzigingen ten opzichte van het VVKA opgesomd met de motivatie voor de wijziging.

Nr	Locatie	Wijziging	Motivatie
1	Vianense Waard en Pontwaard	Aanleg amfibiepoelen in de vorm van kleiputten	Voorzien in voortplantingsbiotoop heikikker en rugstreeppad
2	Vianense Waard	Aanbrengen kleilaag met dekfolie van ca. 1 meter	Voorkomen van extra grondwateroverlast door kwel
3	Vianense Waard	Versmallen geul ter plaatse van de A27 tot slootbreedte	Er zijn geen voorzieningen nodig om de stabiliteit van de brugpijlers te waarborgen
4	Vianense Waard	Handhaven rabatten grasland	Versterken van natuurwaarden
5	Bossenwaard	Verschuiven ligging van het invaliden pad en de ontsluiting in westelijke richting	Aanpassing aan vereisten voor o.a. hellingshoek
6	Bossenwaard	Toevoegen enkele maaipaden	Verbetering toegankelijkheid van het gebied
7	Bossenwaard	Meest oostelijk gelegen brug vervalt	Brug heeft geen toegevoegde waarde voor recreatieve ontsluiting
8	Bossenwaard	Wijziging omvang en ligging hondenuitlaatgebied	Fysieke scheiding van hondenuitlaatgebied en speelnatuur
9	Bossenwaard	Vogelkijkhut wordt een vogelkijkscherm	Voorkomt gebruik als hangplek
10	Bossenwaard	Vergroten op te hogen gebied	Verbetering van het inundatiebeeld
11	Bossenwaard	Aanpassing padenpatroon en ontwerp/situering bruggetjes	Padenpatroon is afgestemd op geulenpatroon en overstromingsbeeld
12	Bossenwaard	Handhaven huidige maaiveldhoogte op de	Behoud mogelijk aanwezige

		oeverstrook	archeologische waarden (steenovens) en realisatie hoogwatervluchtplaatsen (voor mens en dier)
13	Bossenwaard en 't Waalse Waard	Aanbrengen oever- en bodemverdediging in de geulen ter plaatse van de bruggen	Bescherming tegen ongewenste erosie
14	Pontwaard	Locatie molen geclusterd met camperparkeerplaats en haven	Vergunbaarheid vanuit de Beleidslijn Grote Rivieren
15	Pontwaard	De eigenaar van de Ponthoeve is voornemens zijn agrarische bedrijf om te vormen naar een "Natuurderij" waarbij groene en blauwe diensten worden toegevoegd aan de Ponthoeve. Deze groene en blauwe diensten bestaan hoofdzakelijk uit activiteiten gericht op natuureducatie en recreatie, gecombineerd met een horecavoorziening	Dit voornemen is als bestemming in het inpassingsplan opgenomen
16	Bossenwaard, 't Waalse Waard en Pontwaard	Wijziging van uitstroomopeningen van de geulen (ruimere openingen)	Terugdringen dwarsstromen
17	Bossenwaard	Het geulenpatroon is gewijzigd: er zijn minder "vingers" aan de noordzijde van het geulenpatroon en de geulen zijn iets anders gepositioneerd	Ruimtelijke kwaliteit, verbetering van het inundatiebeeld
18	Bossenwaard-oost	Lokaal is het maaiveld verder verlaagd om een betere instroming van de rivier richting de geulen te krijgen (het invalidenpad blijft verhoogd liggen)	Rivierkundige taakstelling
19	Bossenwaard-west	De noordelijke getijdengeul is in oostelijke richting doorgetrokken tot onder de brug van de A2 ook t.p.v. de zuidelijke pijlers is het maaiveld verlaagd (t.p.v. de mogelijke locatie van een steenoven)	Rivierkundige taakstelling
20	Bossenwaard	Aanpassing van de ruwheid	Aangepast aan nieuwe inrichting van uiterwaard
21	Bossenwaard	Lokaal verbreding van de oeverzone	Zo ontstaat een voldoende brede zone tussen de rivier en het geulenpatroon in verband met erosie en instabiliteit
22	Bossenwaard	De uitstroomopening van de grote geul naar de Lek is breder gemaakt, ca. 25 m in oostelijke richting. De steenoven die hier gelokaliseerd is blijft onaangetast	Rivierkundige taakstelling, behoud van archeologische waarden
23	Pontwaard	De geul in de Pontwaard is in het doorstroomprofiel anders vormgegeven dan in het VVKA. Daarbij is als uitgangspunt gehanteerd om de verbreding zoveel mogelijk binnen de vergravingscontouren van het VVKA te houden	Landschappelijke, cultuurhistorische en archeologische waarden, rivierkundige taakstelling

In de kwalitatieve effectbeoordeling komen de wijzigingen die zijn doorgevoerd in het VKA maar beperkt tot uiting in de effectscores wanneer die worden vergeleken met de effectbeoordeling van het VVKA (zie hoofdrapport MER). De meeste effectscores voor de verschillende aspecten zijn gelijk aan de beoordelingen van het VVKA.

Een duidelijk betere score van het VKA wordt wel bereikt op hydraulische effecten door het opnemen van een kleilaag met dekfolie in de Vianense Waard om de kwelproblematiek binnendijks tegen te gaan. In het VVKA werden de kwelprobleem in de binnendijkse gebieden

geenszins opgelost. Daarbij verbeteren ook de effectscores voor gebruiksfuncties (wonen en landbouw) minimaal ten opzichte van het VVKA. Tevens heeft de toevoeging van groene en blauwe diensten aan de Ponthoeve een positief effect op de effectbeoordeling van het thema gebruiksfuncties.

Verdere optimalisatie projectontwerp

Na opstellen van het MER en naar aanleiding van de bevindingen is in het actuele projectontwerp de inrichting van de Vianense Waard flink aangepast om nadelige effecten verder te verminderen of mitigeren. Om de kweloverlast in de binnendijkse gebieden te elimineren wordt de inundatiefrequentie in het projectontwerp teruggebracht tot het niveau van de referentiesituatie. Daartoe wordt de zomerkade aan de Noordwesthoek van de Vianense Waard verlaagd en zal in deze hoek diagonaal een nieuwe zomerkade worden aangelegd (met een hoogte gelijk aan de huidige zomerkade). Verder blijft het maaiveld in de Vianense Waard grotendeels gehandhaafd op het huidige niveau. Tevens zijn de geïsoleerde geul, het riet, de amfibiepoelen en de ophoging tegen de winterdijk (allen onderdeel van het VKA) niet meer opgenomen in het actuele projectontwerp. Het oobos en de meidoornhagen maken nog wel onderdeel uit van het ontwerp voor de Vianense Waard, evenals de recreatieve voorzieningen. Ook de toegangen tot de uiterwaard blijven gehandhaafd.

Voor de ontsluiting van de Ponthoeve is de variant met de bestaande verkeerssituatie in de Buitenstad opgenomen. In deze variant blijft de Ponthoeve bereikbaar voor gemotoriseerd verkeer en vindt parkeren plaats op eigen terrein. In de andere deelgebieden zijn geen wijzigingen doorgevoerd.

Effecten projectontwerp

Het actuele projectontwerp leidt niet tot een andere beoordeling ten opzichte van de geaggregeerde scores van het VKA in het MER. Hoewel de aanpassingen niet tot uiting komen in de scores zijn er wel beperkt verschillen en andere effecten dan bij het VKA:

- Minder afvoer en minder grote dwarsstromen op het Merwedekanaal;
- Inundatiefrequentie ten zuiden van de zomerkade blijft gelijk aan de huidige situatie;
- Minder ruimtelijke kwaliteit omdat in de Vianense Waard wordt afgezien van het ontwikkelen van stroomdalgraslanden, geïsoleerde strang en rietmoeras. De kwaliteit van natuur is daardoor lager dan in het VVKA. De saldobenadering komt echter niet in gevaar door de wijzigingen omdat voor de combinatie van projecten in zijn totaliteit nog steeds een winst voor natuur is voorzien.
- Minder afgravingen in de Vianense Waard en daardoor minder kweloverlast en minder aantasting archeologie.

Op basis van deze beschouwingen kan worden gesteld dat ook met het actuele projectontwerp de doelstellingen voor veiligheid en ruimtelijke kwaliteit worden gehaald zonder zwaarwegende kwelproblematiek binnendijks:

- De taakstelling voor de veiligheid wordt gehaald.
- De ruimtelijke kwaliteit van de verschillende uiterwaarden is een verbetering van de huidige situatie.

Opties voor aanvullende mitigerende en compenserende maatregelen

Naast de boven genoemde wijzigingen in het projectontwerp met mogelijk ruimtelijke doorwerking naar dit inpassingsplan zijn er opties voor aanvullende mitigerende en compenserende maatregelen die naar aanleiding van het m.e.r.-onderzoek zouden kunnen of moeten worden genomen ten aanzien van inrichting of beheer. Daarbij wordt ook het toetsingsadvies van de Commissie m.e.r. betrokken.

De meerwaarde en de mate van doorwerking kan bij de gedurende de verdere detailuitwerking van het projectontwerp worden beoordeeld. Uitgangspunt is dat aanvullende maatregelen passen binnen het ruimtelijk kader van het definitief vast te stellen inpassingsplan. Daarbij is vooraf wel duidelijk dat voor veiligheid en morfologie, geomorfologie en ruimtelijke kwaliteit in principe geen extra mitigerende en compenserende maatregelen worden getroffen omdat het hier feitelijk gaat om de reeds getoetste bouwstenen van het plan zelf.

Hierna passeren een aantal mogelijke aanvullende mitigerende en compenserende maatregelen thematisch de revue.

Cultuurhistorie en landschap

De negatieve effecten op cultuurhistorische elementen zijn niet of nauwelijks te compenseren. Herplaatsing, heraanleg of herbouw vermindert niet het negatieve effect op de oorspronkelijke plek en daarmee de authenticiteit van het element in zijn oorspronkelijke omgeving. Een aantal negatieve effecten is tevens slecht te mitigeren. Dit geldt voor het verdwijnen van het historische verkavelingspatroon in (delen van) de Bossenwaard en de Vianense Waard en voor het ophogen van de natte, lage zone onder aan de dijk in de Vianense Waard. Wel is in de Pontwaard het negatieve effect op het strangrestant ten oosten van de veerdam te mitigeren. Dit kan door in de inrichting een helder onderscheid tussen de haven (ten westen van de veerdam) en het strangrestant aan te brengen. Tevens is te overwegen het huidige sluisje in de veerdam te handhaven. Tenslotte is mitigatie mogelijk bij beide parkeerplaatsen in de Pontwaard: vanuit het historische, groene karakter van het buitendijks gebied is het van belang de parkeerplaatsen zo min mogelijk te verharden, verstenen of te voorzien van bouwwerken en installaties.

Archeologie

In tegenstelling tot veel andere milieuaspecten is archeologie niet compenseerbaar. Ruimtebeslag op een bosgebied kan bijvoorbeeld elders worden gecompenseerd, maar schade aan een nederzetting uit de IJzertijd of een Romeinse villa is definitief. Daarom wordt beleidsmatig veel nadruk gelegd op het voorkomen van schade aan het bodemarchief: het streven naar behoud in de bodem (in situ). Vroegtijdig onderzoek en planaanpassing moeten leiden tot het minimaliseren van de verstoring van archeologische vindplaatsen.

Daar waar dit om wat voor reden ook niet mogelijk blijkt, komen mitigerende maatregelen in zicht. Hier zal gekeken worden hoe archeologische waarden alsnog gespaard kunnen worden bijvoorbeeld door planaanpassingen. Op verschillende punten is hiermee al rekening gehouden. Dat gebeurt bijvoorbeeld door de mogelijke kade langs de havengeul bij Vianen te sparen, door de stroomgordel van de Vuylkoop te ontzien en geen ingrepen te plegen op de locaties van de voormalige boerderij "De Bleyk" en het Gerecht van Vianen.

Als planaanpassing niet mogelijk is, kan gekeken worden of de uitvoering aan te passen is. Zo kunnen wegen die door gebieden met een hoge archeologische verwachting lopen zo uitgevoerd worden, dat de ingrepen niet dieper reiken dan de bouwvoor (30 tot 40 centimeter onder maaiveld)

en geen schade aan archeologische waarden wordt toegebracht. Bij het uitgraven van de voormalige havengeul kan besloten worden de onderste laag, waarin de grootste concentratie archeologisch materiaal verwacht wordt, niet uit te graven.

In laatste instantie kunnen archeologische waarden op een verantwoorde wijze volledig opgegraven, onderzocht en gedocumenteerd worden, waarna de resten bijvoorbeeld in een museum gepresenteerd kunnen worden. Het doel van deze maatregelen is het zeker stellen van de informatie die de archeologische resten kunnen leveren en het toegankelijk daarvan maken voor zowel wetenschappers als overige geïnteresseerden.

Bodem en Water

Een mogelijkheid om effecten te verzachten is het stimuleren van goede ontwikkeling van de oeverzone (riet) en waterplanten in de sloten in de Vianense Waard. Dat kan bijvoorbeeld op grond van controle op nutriëntenrijkdom van de waterbodem in de sloten in de Vianense Waard. Dan wordt bij grote voedselrijkdom de waterbodem afgedekt met 'kaal' fijn zand.

Eventuele mitigerende maatregelen voor grondwater kunnen te zijner tijd worden genomen op grond van het monitoringsprogramma grondwateroverlast Nieuwegein. Nader bodemonderzoek kan desgewenst mitigerende maatregelen motiveren ten aanzien van bodemkwaliteit.

Natuur

Voor natuur zijn mitigerende (en compenserende) maatregelen voorzien die samenhangen met de permanente veranderingen in het projectgebied. Maatregelen zijn voornamelijk ingesteld vanwege de Flora- en faunawet, maar kunnen ook optimalisaties van beheer betreffen om de biodiversiteit te verbeteren en het brede palet van EHS doelen te faciliteren.

Effecten op beschermde soorten zijn te voorkomen door voorafgaand aan of tijdens de uitvoering van de werkzaamheden maatregelen te treffen. Voorafgaand aan de werkzaamheden dienen bijvoorbeeld kunsthorsten geplaatst te worden om de buizerd een vervangende broedplaats te bieden. Het slopen van schuren en het verwijderen van vegetatie dient buiten het broedseizoen plaats te vinden; ook dit kan voorafgaand aan de herinrichting plaats vinden. Tijdens de uitvoering is fasering noodzakelijk om effecten op de rivierrombout te voorkomen: tussen 1 juni en 15 september mogen er geen werkzaamheden plaatsvinden aan de zandstrandjes.

De situatie in de uiterwaarden mag voor vleermuizen niet verslechteren. Dit betekent dat de huidige verlichtingssituatie in stand moet blijven. Het is toegestaan om verlichting te verwijderen, maar niet om meer verlichting bij te plaatsen. Dit geldt in het bijzonder voor de uiterwaarden tussen de Buitenstad en de Ponthoeve. Een uitgebreide beschrijving van de aanvullende mitigerende en beschermende maatregelen is opgenomen in het basisrapport natuur.

Voor het project Ruimte voor de Lek zijn geen compenserende maatregelen voorzien. Het project zorgt in zichzelf voor een vergroting van het areaal natuur wat voor de aanwezige beschermde soorten een vergroting van het leefgebied betekent. Voor geen enkele zwaar beschermde soort is een verlies aan waarden voorzien, die zich niet in de nieuwe situatie zouden ontwikkelen.

Gebruiksfuncties

Voor het thema gebruiksveiligheid zijn op de aspecten wonen, recreatie, landbouw en scheepvaartveiligheid geen mitigerende en compenserende maatregelen van toepassing. Dat geldt tevens voor het thema verkeer en vervoer.

Luchtkwaliteit, geluid en externe veiligheid

Voor het thema leefmilieu: luchtkwaliteit, geluid en externe veiligheid zijn geen compenserende maatregelen van toepassing.

Ten tijde van de realisatie zullen in de uitvoeringsvergunningen voorwaarden worden opgenomen om de hinder en overlast van machines en transportvoertuigen voor omwonenden en gebruikers te beperken. Denk daarbij aan het beperken van de werktijden, het voorkomen van stofoverlast, het tegengaan van geluidsoverlast en voorgeschreven technieken of uitvoeringswijzen.

Het goed afstemmen en coördineren van werkzaamheden in de onderscheiden gebiedsdelen en aan de verschillende deelprojecten en uitvoeringselementen zal bijdragen aan het verminderen van overlast.

Advies Commissie voor de Milieueffectrapportage.

Op 9 december 2011 heeft de Commissie voor de Milieueffectrapportage een definitief toetsingsadvies afgegeven over het Milieueffectrapport. De Commissie is van oordeel dat met de eerdere toelichting en de aanvulling van 7 november 2011 de essentiële informatie in het MER aanwezig is voor besluitvorming over het provinciaal inpassingplan.

5.2 Verkeer

Huidige situatie

Het plangebied wordt doorsneden door autosnelwegen A2 en A27 (met hoge vaste bruggen). De aansluitingen van het onderliggende wegennet op deze snelwegen liggen buiten het plangebied. In het plangebied liggen geen provinciale wegen. De dijk langs zowel de noord- als de zuidzijde van de Lek wordt vooral door lokaal verkeer gebruikt en voor ontsluiting van de aanliggende (agrarische) percelen. Ten westen van Vianen is dit vooral ten behoeve van de ontsluiting van de jachthaven en enkele woningen.

In februari 2011 zijn rondom Buitenstad verkeerstellingen uitgevoerd. De resultaten van deze verkeerstellingen zijn in de onderstaande tabel weergegeven

**Verkeersintensiteiten rondom de Buitenstad in 2011
op een weekdag in motorvoertuigen per etmaal**

Straat	Wegvak	Verkeersintensiteiten (mvt/etmaal)
Zomerdijk	Voorstraat en Hofplein	590
Voorstraat	Langendijk en Zomerdijk	340
Buitenstad	Voorstraat en Langendijk	270
Ringdijk	Voorstraat en Veerweg	520

De verkeerstellingen zijn herhaald in september 2011. De tellingen in september geven eenzelfde beeld als in februari.

Ter hoogte van Vianen ontsluit de dijk een aantal woningen. De hoofdontsluiting voor deze woningen is echter niet via de dijk. Ten oosten van Vianen wordt de dijk gebruikt voor ontsluiting van woningen en de ontsluiting van de recreatieplas Everstein. De dijken aan de zuid- en noordzijde van de Lek zorgen voor de ontsluiting van landbouwpercelen. Ook hier is

sprake van wegen die worden gebruikt door lokaal bestemmingsverkeer met een ontsluitende functie voor percelen.

De zuidelijke dijk langs de Lek is een belangrijke recreatieve fietsroute. Daarbij vormt het pontveer ter hoogte van Vianen een belangrijke oversteekbeweging voor langzaam verkeer over de Lek. Voor utilitair fietsverkeer ligt langs de A2 een fietspad en vormt ook het pontveer een belangrijke schakel (Bestuur Regio Utrecht, 2009).

De intensiteiten op de dijkwegen zijn laag en kennen geen capaciteitsproblemen. Zowel Vianen als IJsselstein heeft een doseersysteem in gebruik waardoor het sluipverkeer beperkt blijft.

In de Buitenstad wordt het doorgaande verkeer van en naar de Pontwaard door bewoners als problematisch ervaren. De weg door Buitenstad is relatief smal waardoor voertuigen op relatief korte afstand van de gevel rijden. In de praktijk blijkt het merendeel van het verkeer dat door de Buitenstad rijdt gegenereerd te worden door bewoners zelf. Het overige gedeelte van het verkeer door Buitenstad wordt gegenereerd door het bestemmingsverkeer van en naar de in de Pontwaard gelegen boerderij (de Ponthoeve). Het veer Vianen – Nieuwegein is enkel toegankelijk voor langzaam verkeer en genereert daarom geen gemotoriseerd verkeer

Autonome ontwikkeling

Aan het hoofdwegennet wordt een aantal verbeteringen uitgevoerd aan het (A2 en A27). Hierdoor zal de doorstroming verbeteren waardoor de druk op de sluiproutes naar verwachting zal verminderen. Wel is sprake van een beperkte autonome groei van het verkeer van ongeveer 2% per jaar. Voor het plangebied betekent dat, dat het verkeer op de dijkwegen beperkt toeneemt.

In het centrum van Vianen vinden kleine ruimtelijke ontwikkelingen plaats waaronder nieuwbouw op een openbare parkeerplaats (Aimé Bonnastraat, bron: gemeente Vianen 2008). Het bestaande en naar verwachting blijvende knelpunt in de autonome ontwikkeling is de bereikbaarheid van de Buitenstad.

Verwachte verkeersintensiteiten rondom de Buitenstad in 2022 op een weekday in motorvoertuigen per etmaal.

Straat	Wegvak	Verkeersintensiteiten (mvt/etmaal)
Zomerdijk	Voorstraat en Hofplein	730
Voorstraat	Langendijk en Zomerdijk	430
Buitenstad	Voorstraat en Langendijk	340
Ringdijk	Voorstraat en Veerweg	650

Ruimtelijke ontwikkelingen

In het plan wordt de aanleg van parkeerplaatsen, een camperstandplaats en de realisatie van een wipkorenmolen mogelijk gemaakt. Een horecafunctie van de Ponthoeve is al mogelijk volgens het geldende bestemmingsplan Landelijk Gebied van Vianen en is om die reden niet te kenschetsen als een nieuwe ontwikkeling. Dit bestemmingsplan laat de toevoeging van nevenactiviteiten in bedrijfsbebouwing bij een agrarisch bedrijf toe tot 1000 m². Toegestane nevenactiviteiten zijn onder meer verkoop aan huis van streekeigen producten (maximaal 100 m²), ambachtelijke be- en verwerking van agrarische producten (maximaal 300 m²), een kleinschalige horecagelegenheid (maximaal 300 m²), bed & breakfast (maximaal 150 m²), een

aan huis-gebonden beroep en bedrijf ((maximaal 100 m²) en natuur- en milieueducatie (maximaal 300 m²).

De vereiste belangenafweging voor het toekennen van de bestemming van de Ponthoeve met bijbehorende nevenactiviteiten heeft al plaatsgevonden bij de vaststelling van het bestemmingsplan door de gemeenteraad. In deze belangenafweging is de verkeersaantrekkende werking van deze bestemmingswijziging eveneens meegewogen

Het bestemmingsplan kent tevens de mogelijkheid om met een omgevingsvergunning af te wijken van de bestemmingsregeling en andere nevenactiviteiten toe te staan. In deze regeling is opgenomen dat nevenfuncties met een sterke verkeersaantrekkende werking niet zijn toegestaan bij agrarische bedrijven die ontsloten worden op wegen met een beperkte capaciteit. Van een dergelijke situatie is kennelijk volgens de gemeente geen sprake bij voornoemde rechtstreeks toelaatbare nevenactiviteiten.

Om reden als vermeld in paragraaf 4.2 is er aanleiding geweest om ten opzichte van de geldende regeling een beperking aan te brengen in de bebouwings- en gebruiksmogelijkheden voor de Ponthoeve. Gesteld kan dan ook worden dat na gebruikmaking van de beperktere mogelijkheden die dit inpassingsplan biedt voor de Ponthoeve, er sprake zal zijn van minder verkeersbewegingen dan in de situatie waarin gebruik is gemaakt van de mogelijkheden die het geldende bestemmingsplan biedt.

Omwonenden van de Buitenstad hebben hun zorg geuit over de verkeersaantrekkende werking van de voorzieningen en hebben gepleit voor de aanleg van een alternatieve ontsluiting in de vorm van een rondweg. Die zorg heeft aanleiding gegeven tot aanvullend verkeerskundig onderzoek en een effectenstudie van vier varianten voor de ontsluiting van de recreatieve voorzieningen. Ook het toekomstplan van de Ponthoeve is hierbij meegenomen.

Hieronder wordt per nieuwe ontwikkeling beschreven hoe de verkeersgeneratie is bepaald.

Recreatieve parkeerplaatsen

Van recreatieve parkeerplaatsen zijn geen kencijfers bekend betreffende het gebruik. Het is aannemelijk dat bij een recreatieve functie extensief wordt geparkeerd. De turnover (hoe vaak een parkeerplaats worden gebruikt per dag) is dan ook laag. Bovendien is het gebruik van een recreatieve parkeerplaats bij mooi weer groter dan bij slecht weer en groter op een weekenddag dan op een werkdag. Daarom is op basis van expert judgement bepaald dat op een gemiddelde weekdag in het jaar een recreatieve parkeerplaats een turnover kent van twee. In een vergelijkbaar onderzoek (Verkeerskundig onderzoek, EMAB Gouden Ham (2007)) wordt deze aanname bevestigd. Een turnover staat gelijk aan twee verkeersbewegingen. Afhankelijk van het aantal plaatsen is het aantal verkeersbewegingen berekend. In 't Waalse Waard en nabij Buitenstad worden twee parkeerplaatsen aangelegd met respectievelijk 6 en 60 plaatsen. De beschreven uitgangspunten resulteren in respectievelijk 24 en 240 verkeersbewegingen. Om schijnnaauwkeurigheid te voorkomen, is het aantal verkeersbewegingen van de parkeerplaats in 't Waalse Waard afgerond naar 25.

Camperstandplaats

Literatuurstudie (CROW-publicatie 272 'Verkeersgeneratie voorzieningen', 2008) geeft aan dat met tien plaatsen het gemiddeld aantal verkeersbewegingen op een weekdag minder dan vijf bedraagt. In dit plan is sprake van vier plaatsen. Het gemiddeld aantal verkeersbewegingen is

daarom minder dan twee. Om schijnnaauwkeurigheid te voorkomen is het aantal verkeersbewegingen op een weekdag afgerond naar vijf.

Wipkorenmolens

Van een wipkorenmolen zijn geen gegevens bekend over het aantal verkeersbewegingen. Voor het bepalen van het aantal verkeersbewegingen is daarom op basis van expert judgement bepaald dat op een gemiddelde weekdag de wipkorenmolen bezocht wordt door drie motorvoertuigen; de molenaar en een voertuig dat graan brengt en een voertuig dat gemalen graan komt halen. Elk motorvoertuig genereert twee verkeersbewegingen. Het gemiddeld aantal

verkeersbewegingen op een weekdag van de wipkorenmolens bedraagt daarom zes. Om schijnnaauwkeurigheid te voorkomen, is dit aantal verkeersbewegingen afgerond naar 5.

De Ponthoeve

Basis van de berekening van het aantal verkeersbewegingen van De Ponthoeve is het document 'Toekomstvisie De Ponthoeve'. Ten opzichte van dit document zijn de enkele wijzigingen doorgevoerd die hieronder staan beschreven.

In het document 'Toekomstvisie De Ponthoeve' is gerekend met aantallen motorvoertuigen. Voor het berekenen van het aantal verkeersbewegingen is het echter noodzakelijk om het aantal ritten te weten. Elk motorvoertuig genereert twee ritten per activiteit (b.v. maaien: 4 keer per jaar, 4 percelen, rit heen en rit terug, resulteert in 32 ritten i.p.v. de beschreven 16). Het aantal verkeersbewegingen in de huidige situatie voor de Melkveehouderij bedraagt daarom 1.480 in plaats van 740 per jaar en in de toekomstige situatie 420 in plaats van 210 per jaar.

In het plan is sprake van de realisatie van een horecafaciliteit. In het document 'Toekomstvisie De Ponthoeve' is niet uitgegaan van een worst-case met een dagelijkse bezetting van 100%. In het document wordt namelijk uitgegaan van 7 bezoekers op een weekdag in de huidige situatie en 22 bezoekers op een weekdag in de toekomstige situatie. Dit is veel minder dan de maximale capaciteit van respectievelijk 40 en 100 plaatsen en de mogelijkheid tot meerdere shifts per dag.

Voor de horecafaciliteit is sprake van een toename van het aantal zitplaatsen van 40 naar 100. Voor de berekening van het aantal verkeersbewegingen van een horecafaciliteit zijn geen vergelijkbare kencijfers van het CROW beschikbaar. Op basis van expert judgement zijn daarom de onderstaand uitgangspunten gehanteerd, waarbij is uitgegaan van een worst-case scenario:

- Drie shifts per dag (middag-en avondopenstelling);
- Dagelijkse opening met 100% bezetting;
- Bezoekers en personeel komen allemaal met de auto;
- Een bezoekende motorvoertuig kent een bezettingsgraad van 2,5 bezoekers;
- In de huidige situatie zijn 5 personeelsleden aanwezig, in de toekomst 7;
- Bevoorrading vindt 1x per dag plaats;
- Bezoekers van de klomp- en discgolf maken gebruik van de horecafaciliteit en genereren daarom geen extra verkeer.

Bovenstaande resulteert in 108 verkeersbewegingen per dag (39.420 per jaar) in de huidige situatie en 256 verkeersbewegingen per dag (93.440 per jaar) in de toekomstige situatie.

De berekening van het aantal verkeersbewegingen van de overige nevenactiviteiten (aspergeverkoop en evenementen) zijn overgenomen conform het document 'Toekomstvisie De Ponthoeve'. Het is aannemelijk dat 50% van de bezoekers (inschatting op basis van expert judgement) van de aspergeverkoop gebruik maakt van de horecafaciliteit, dan wel een evenement bezoekt in De Ponthoeve. Het aantal verkeersbewegingen van aspergeverkoop is daarom gewijzigd van 1.050 verkeersbewegingen per jaar naar 525 verkeersbewegingen per jaar in de huidige situatie en van 1.750 verkeersbewegingen per jaar naar 875 verkeersbewegingen per jaar in de toekomstige situatie.

Woning

Een vrijstaande woning in een landelijk gebied genereert 8 verkeersbewegingen op een weekdag5 of 2.920 verkeersbewegingen per jaar. Dit aantal is iets hoger in vergelijking met het document

'Toekomstvisie De Ponthoeve'.

Bovenstaande opsomming resulteert in het aantal verkeersbewegingen zoals deze in de volgende tabel staat weergegeven:

	Huidige situatie	Referentiesituatie
Melkveehouderij	1.480	420
Nevenactiviteiten		
• horeca	39.420	93.440
• asperge verkoop	525	875
• evenementen	60	120
Woning	2.920	2.920
Totaal	44.405	97.775

In de referentie situatie genereert de Ponthoeve 53.370 verkeersbewegingen per jaar extra ten opzichte van de huidige situatie. Uitgaande van 365 dagen per jaar komt dit overeen met een toename van het verkeer met 145 verkeersbewegingen per weekdag.

Toename aantal verkeersbewegingen

In de onderstaande tabel is een samenvatting weergegeven van het aantal verkeersbewegingen van de voorzieningen in de toekomstige situatie.

Voorziening	Ontsluiting	Toename aantal verkeersbewegingen
Parkeerplaats 't Waalse Waard	Lekdijk-Oost	25
Parkeerplaats Buitenstad	Zomerdijk	240
Camperstandplaats	Buitenstad	5
Wipkorenmolen	Buitenstad	5
De Ponthoeve	Buitenstad	145

De volgende vier varianten zijn op hun effecten beoordeeld:

1. Recreatieve voorzieningen in de Pontwaard worden ontsloten via de bestaande weg door de Buitenstad.
2. Recreatieve voorzieningen in de Pontwaard worden ontsloten via een nieuw aan te leggen weg oostelijk om de Buitenstad, aansluitend op de nieuwe parkeerplaats naast de volkstuinten.
3. Recreatieve voorzieningen in de Pontwaard worden ontsloten via een nieuw aan te leggen weg westelijk om de Buitenstad.
4. Recreatieve voorzieningen in de Pontwaard zijn alleen te voet of per fiets bereikbaar via de bestaande weg door de Buitenstad, waarbij geparkeerd dient te worden op de nieuwe parkeerplaats naast de volkstuinten.

Bij alle varianten is voorzien in een eenvoudige toegangsweg tot de wipkorenmolen vanaf de huidige weg in westelijke richting. Bij variant 2, 3 en 4 is als uitgangspunt gehanteerd dat de weg door de Buitenstad voor autoverkeer (m.u.v. bestemmingsverkeer en hulpdiensten) wordt afgesloten.

Voor de ontsluitingsvarianten heeft een verkenning plaatsgevonden op basis van kwantitatieve informatie. De herontwikkeling resulteert in een toename van het aantal verkeersbewegingen met 145 per etmaal. De bezoekers van de Ponthoeve parkeren op eigen terrein. De herontwikkeling van de Ponthoeve resulteert daarom niet in parkeeroverlast rondom en in Buitenstad.

Verkeersintensiteiten in variant 1 op een weekday in motorvoertuigen per etmaal rondom Buitenstad.

Straat	Wegvak	Referentiesituatie ⁹	Ontwikkeling voorzieningen
Zomerdijk	Voorstraat en Hofplein	730	950
Voorstraat	Langendijk en Zomerdijk	430	560
Buitenstad	Voorstraat en Langendijk	340	495
Ringdijk	Voorstraat en Veerweg	650	780

De toename van het verkeer resulteert in een verslechtering van de bereikbaarheid ten opzichte van de referentie situatie. Dit heeft in het bijzonder te maken met het feit dat het verkeer direct langs de woningen in Buitenstad rijdt. Omdat sprake is van een relatief beperkt aantal voertuigen, scoort variant 1 daarom licht negatief (0/-) ten opzichte van de referentiesituatie.

Verkeersintensiteiten in variant 2 op een weekday in motorvoertuigen per etmaal rondom Buitenstad.

Straat	Wegvak	Referentiesituatie	Ontwikkeling voorzieningen
Zomerdijk	Voorstraat en Hofplein	730	950
Voorstraat	Langendijk en Zomerdijk	430	560
Buitenstad	Voorstraat en Langendijk	340	220
Ringdijk	Voorstraat en Veerweg	650	780
Tracé variant 2	Buitenstad en Zomerdijk	-	275

In de tweede variant zijn De Ponthoeve, de camperstandplaats en de wipkorenmolen bereikbaar via een nieuw aan te leggen weg oostelijk om de Buitenstad. Deze weg sluit aan op de nieuwe parkeerplaats naast de volkstuinten. Het tracé van de nieuwe weg ligt buitendijks. In deze variant wordt de bestaande weg door Buitenstad afgesloten voor doorgaand

⁹ Referentiesituatie is gelijk aan de huidige situatie inclusief de autonome ontwikkeling

gemotoriseerd verkeer. Onder het doorgaande verkeer wordt het verkeer van en naar de camperstandplaats, wipkorenmolen en De Ponthoeve verstaan. De weg blijft beschikbaar als calamiteitenontsluiting in verband met een mogelijke stremming op de buitendijkse route als gevolg van hoog water.

Ten opzichte van de referentiesituatie rijdt het bestemmingsverkeer van de Ponthoeve niet meer door de Buitenstad, maar maakt gebruik van het nieuwe tracé. De verkeersintensiteiten in Buitenstad nemen daardoor beperkt af. Variant 2 scoort daarom beperkt positief (0/+) ten opzichte van de referentiesituatie

Verkeersintensiteiten in variant 3 op een weekdag in motorvoertuigen per etmaal rondom Buitenstad.

Straat	Wegvak	Referentiesituatie	Ontwikkeling voorzieningen
Zomerdijk	Voorstraat en Hofplein	730	950
Voorstraat	Langendijk en Zomerdijk	430	560
Buitenstad	Voorstraat en Langendijk	340	220
Ringdijk	Voorstraat en Veerweg	650	780
Tracé variant 3	Buitenstad en Zomerdijk	-	275

In de derde variant zijn De Ponthoeve, de camperstandplaats en de wipkorenmolen bereikbaar via een nieuw aan te leggen weg westelijk om Buitenstad. Ook het tracé van deze nieuwe weg ligt buitendijks. In deze variant wordt de bestaande weg door Buitenstad afgesloten voor doorgaand gemotoriseerd verkeer. Onder het doorgaande verkeer wordt het verkeer van en naar de camperstandplaats, wipkorenmolen en De Ponthoeve verstaan. De weg blijft beschikbaar als calamiteitenontsluiting in verband met een mogelijke stremming op de buitendijkse route als gevolg van hoog water. Ten opzichte van de referentiesituatie betekent dit alternatief dat het huidige bestemmingsverkeer van de Ponthoeve niet meer door de Buitenstad rijdt.

De verkeersintensiteiten in Buitenstad nemen beperkt af omdat het doorgaande verkeer van de referentiesituatie (bestaande boerderij) niet meer op de weg rijdt, maar gebruik maakt van het nieuwe tracé. Daarom scoort variant 3 voor buitenstad beperkt positief (0/+) ten opzichte van de referentiesituatie.

Verkeersintensiteiten in variant 4 op een weekdag in motorvoertuigen per etmaal rondom Buitenstad.

Straat	Wegvak	Referentiesituatie	Ontwikkeling voorzieningen
Zomerdijk	Voorstraat en Hofplein	730	950
Voorstraat	Langendijk en Zomerdijk	430	560
Buitenstad	Voorstraat en Langendijk	340	220
Ringdijk	Voorstraat en Veerweg	650	780

In de vierde variant zijn De Ponthoeve, de camperstandplaats en de wipkorenmolen alleen te voet of per fiets bereikbaar via de bestaande weg door Buitenstad. Parkeren vindt daarbij plaats op de nieuwe parkeerplaats naast de volkstuinten. Het verkeer op de bestaande weg in Buitenstad zal beperkt afnemen doordat het doorgaande verkeer van de referentiesituatie niet meer op de weg rijdt. Onder het doorgaande verkeer wordt het verkeer van en naar de Ponthoeve verstaan. De weg blijft beschikbaar als calamiteitenontsluiting.

Daarentegen is de afstand van de parkeerplaats tot de voorzieningen dusdanig groot dat het positieve effect van het weren van het doorgaand verkeer deels teniet wordt gedaan. In verband met leveranties, calamiteiten, bereikbaarheid voor mindervaliden zal de weg toch voldoende zwaar moeten worden gerealiseerd en ook regelmatig opengesteld zijn. Daarom scoort deze variant neutraal (0) ten opzichte van de referentiesituatie.

Conclusie

Afhankelijk van de te kiezen ontsluitingsvariant van de Pontwaard, scoort de bereikbaarheid licht negatief tot beperkt positief ten opzichte van de referentie situatie. Dat vloeit logischerwijs voort uit het feit dat de voorzieningen leiden tot een toename van verkeersbewegingen ten opzichte van de huidige situatie waarin die voorzieningen nog niet aanwezig zijn. Dat leidt er toe dat vanuit verkeerskundig oogpunt bezien variant 2 of 3 de beste oplossing is.

Overigens is de licht negatieve effectbeoordeling met name het gevolg van het uitgangspunt in het MER dat het aantal verkeersbewegingen met 145 verkeersbewegingen per etmaal zal toenemen. Het recreatief medegebruik van de Ponthoeve is als 'nieuwe ontwikkeling' aangemerkt, terwijl deze ontwikkeling niet voor het eerst mogelijk wordt gemaakt door dit project. De geconstateerde verslechtering ten opzichte van de huidige situatie wordt dan ook overschat.

In het basisrapport Verkeer en bereikbaarheid is inzichtelijk gemaakt wat de invloed van de recreatieve voorzieningen is op het verkeer en de bereikbaarheid in het gebied

Uit dit rapport kan geconcludeerd worden dat er geen sprake is van een onevenredige toename van verkeersbewegingen op de bestaande ontsluiting vanwege de realisatie van de parkeerplaatsen, de camperstandplaats en de molen. Dat geldt ook indien hierin de ontwikkeling van de Ponthoeve wordt meegenomen. De huidige weg kan een toename in het verkeer door de Buitenstad aan. Er wordt voldaan aan de geldende wet- en regelgeving. De onderzoeken geven geen aanleiding om een rondweg aan te leggen. Daarbij komt dat een rondweg een grote inbreuk maakt op het historisch aanzicht van Vianen. De weg tast het landschap en de aanwezige dan wel de te ontwikkelen natuurwaarden in te grote mate aan. De relatief beperkte toename van het verkeer rechtvaardigt niet de aantasting van deze belangrijke waarden in het plangebied. Van een onevenredige inbreuk op het woon- en leefklimaat is geen sprake.

Verkeersstructuur/Verbindingen

Nabij de Bossenwaard worden aan beide zijden van de A2 brug nieuwe recreatieve routes gerealiseerd. Verder worden er op enkele locaties op de Lekdijk toegangen gecreëerd naar dit gebied. Een van deze toegangen is gelegen nabij de jachthaven en is geschikt voor mindervaliden. In het gebied zelf worden op diverse locaties loopbruggen en een trekpontje aangelegd zodat een ronde kan worden gemaakt. Al deze voorzieningen zijn kleinschalig en extensief van aard, hebben lage bezoekersaantallen en leiden niet tot significante verkeerseffecten.

De aanwezige fietsstructuur op de dijk in het 't Waalse Waard kan worden uitgebreid met een utilitair fietspad langs de teen van de dijk. Dit heeft geen gevolgen voor de verkeerstructuur en de bereikbaarheid. Om het fietspad te bereiken wordt een nieuwe toegang op Lekdijk gecreëerd net ten oosten van de A27. Voorts sluit het fietspad aan op de al aanwezige

toegangen tot 't Waalse Waard. Bij hoogwater is het fietspad niet meer bereikbaar. Het fietsverkeer wordt dan afgewikkeld via de bestaande fietsroute op de Lekdijk. Ten slotte worden in de Mijnsheerwaard nog enkele toegangen gecreëerd voor voetgangers om de toegankelijkheid voor het kleinschalige cultuurlandschap te garanderen. De Ponthoeve blijft bereikbaar door het aanleggen van een brug over de nieuw te graven geul.

In de Vianense Waard worden eveneens recreatieve voorzieningen aangelegd. Op de zuidelijke Lekdijk komen enkele toegangen tot het natuurgebied en de strandjes aan de Lek. Bovendien wordt in het gebied een ruiterspad aangelegd. Ook deze voorzieningen zijn kleinschalig en extensief van aard, hebben lage bezoekersaantallen en leiden niet tot significante verkeerseffecten.

Bereikbaarheid bij hoogwater

In het plangebied vindt bewoning plaats in de Pontwaard (boerderij de Ponthoeve) en op het stuweiland Hagestein. De Ponthoeve blijft (gelijk aan de huidige situatie) bereikbaar via de nieuw aan te leggen brug over de geul in de Pontwaard.

Voor de bewoners van het stuweiland geldt dat, door de verlaging van de toegangsdam, de frequentie dat de toegangsweg naar het eiland over deze dam overstroomt toeneemt.

De verlaging van de toegangsdam is de meest cruciale maatregel om de gewenste waterstanddaling onder MHW-omstandigheden te bereiken.

Overstromingsfrequentie, duur en hoogte bestaande situatie, dam op 4,6 à 4.8 m+ NAP

Mate van overstroming	afvoerniveau	herhalings tijd	overschrijdingsduur
0 m	9.500 m ³ /s	9 – 13 jaar	0,3 – 0,4 dg per jaar
0,25 m	10.500 m ³ /s	15 – 20 jaar	0,15 – 0,25 dg per jaar
0,5 m	11.000 m ³ /s	22 – 33 jaar	0,05 – 0,15 dg per jaar

Overstromingsfrequentie, duur en hoogte nieuwe situatie, dam op 3,5 à 3.6 m+ NAP

Mate van overstroming	afvoerniveau	herhalings tijd	overschrijdingsduur
0 m	7.000 m ³ /s	1,7 – 1,9 jaar	2,4 – 2,9 dg per jaar
0,25 m	7.500 m ³ /s	2,3 – 2,7 jaar	1,6 – 1,9 dg per jaar
0,5 m	8.000 m ³ /s	3,3 – 3,8 jaar	1,0 – 1,3 dg per jaar

Uit bovenstaande tabel kan geconcludeerd worden dat de overstromingsfrequentie in de nieuwe situatie niet van dien aard is dat hiervoor een permanente voorziening noodzakelijk is. De maatschappelijke kosten van een dergelijke voorziening wegen niet op tegen de mate van de te ondervinden hinder.

De aanleg van een brug naar het stuweiland is zowel vanuit kosten- als vanuit technisch oogpunt geen haalbare optie. Er zijn ook andere mogelijkheden onderzocht om het stuweiland bereikbaar te houden bij hoogwater zoals de inzet van een veerpont. Ook deze maatregel is echter zeer kostbaar gebleken en staat om die reden eveneens niet in verhouding tot de toename van de hinder.

De bereikbaarheid voor hulpdiensten bij hoogwater is een aandachtspunt. De betrokken instanties (hulpdiensten, gemeente en Rijkswaterstaat) hebben ingestemd met het plan, onder de voorwaarde dat een plan en draaiboek opgesteld worden voor hoogwatersituaties. Dit veiligheidsplan zal door Rijkswaterstaat voor het vaststellen van het inpassingsplan worden opgesteld en na afstemming met de betrokken hulpdiensten worden vastgesteld. Ook met de bewoners van het stuweiland zal overleg worden gevoerd over het opstellen van een veiligheidsplan en het plan voor de bereikbaarheid van het eiland voor hulpdiensten..

Dit plan moet voorkomen dat betrokkenen op het eiland in geval calamiteiten ten tijde van hoog water niet bereikt zouden kunnen worden door de hulpdiensten, waardoor zij schade zouden kunnen leiden..

Bereikbaarheid verkeer

De nieuwe parkeerplaats in 't Waalse Waard genereert ongeveer 25 verkeersbewegingen per dag. De ontsluiting van de parkeerplaats vindt plaats via de Lekdijk Oost. Van deze weg zijn geen verkeerscijfers bekend. Het is echter aannemelijk dat de realisatie van deze parkeerplaats resulteert in een zeer beperkte toename van het verkeer, mede omdat het verkeer zich op de weg in twee richtingen gelijkmatig verspreid.

De nieuw aan te leggen parkeerplaats nabij de Buitenstad genereert ongeveer 240 verkeersbewegingen per etmaal. Het aantal verkeersbewegingen van de camperstandplaats en de wipkorenmolen bedraagt voor elk ongeveer 5 verkeersbewegingen per etmaal.

In de onderstaande tabel zijn de gevolgen van de planrealisatie voor de verkeersintensiteiten weergegeven (exclusief de Ponthoeve).

Verkeersintensiteiten			
Straat	Wegvak	Autonome ontwikkeling	Autonome ontwikkeling inclusief planrealisatie
Zomerdijk	Voorstraat en Hofplein	730	900
Voorstraat	Langendijk en Zomerdijk	430	510
Buitenstad	Voorstraat en Langendijk	340	350
Ringdijk	Voorstraat en Veerweg	650	730

Op de wegen rondom Buitenstad zal door de toename van het verkeer vanwege de voorzieningen, een zeer beperkte verslechtering optreden van de bereikbaarheid. Er wordt echter nog steeds voldaan aan de richtlijnen van het Verkeersveiligheidsplan van Vianen voor wat betreft de verkeersintensiteiten van een erftoegangsweg buiten de bebouwde kom.

Voor lange campers is het niet mogelijk om in één keer de draai te maken vanuit de Lekdijk naar de Buitenstad. Dit kan enige hinder veroorzaken doordat meerdere keren gestoken moet worden om de draai wel mogelijk te maken. Het overige verkeer moet dan wachten. Gezien het aantal verkeersbewegingen resulteert dit niet tot significante problemen.

(bron: basisrapport verkeer en bereikbaarheid)

5.3 Geluid

Wet geluidhinder

In het kader van de Wet geluidhinder bevinden zich langs alle wegen zones, met uitzondering van die wegen waar een maximumsnelheid van 30 km/uur geldt en die wegen die deel uitmaken van een woonerf. Voor woningen binnen een zone geldt als hoogst toelaatbare geluidsbelasting 48 dB. Indien de geluidsbelasting de voorkeurswaarde van 48 dB te boven gaat kunnen burgemeester en wethouders een hogere waarde vaststellen.

Door de geplande ontwikkelingen worden vooral tijdens de uitvoeringsfase (tijdelijke) geluidsbronnen in het gebied geïntroduceerd. In de eindsituatie worden alleen de passantenhaven, het parkeerterrein, de camperparkeerplaats, de Wipkorenmolen, de Ponthoeve en de verkeersaantrekkende werking van deze voorzieningen als mogelijk relevante nieuwe geluidsbronnen geïntroduceerd. De te realiseren voorzieningen vallen onder de werkingssfeer van de Wet Milieubeheer. Op basis van de VNG handreiking 'Bedrijven en milieuzonering' is beoordeeld hoe de hinderafstand zich verhoudt tot de afstand tot woningen. De geluidsbelasting vanwege de verkeersaantrekkende werking van de nieuwe voorzieningen is op basis van de verkeersprognoses beoordeeld conform de Wet geluidhinder.

De te realiseren voorzieningen voldoen aan de richtafstanden zoals deze zijn opgenomen in de VNG handreiking. De dichtstbijzijnde bestaande woningen zijn op grotere afstand dan de richtafstand gelegen. De horecafunctie ligt ruim buiten de richtafstand en is daarmee aanvaardbaar vanuit de richtlijnen voor geluidsbelasting. Uitgaande van de nieuwe activiteiten is de Ponthoeve meldingsplichtig in het kader van het Activiteitenbesluit. Hierin is een standaard geluidseis ter plaatse van woningen opgenomen van 50 dB(A) in de dagperiode, 45 dB(A) in de avondperiode en 40 dB(A) in de nachtperiode.

In autonome ontwikkeling rijden op de Lekdijk per etmaal 1.500 motorvoertuigen. Dit aantal neemt door de realisatie van de voorzieningen toe naar maximaal ca. 1.800 motorvoertuigen per etmaal. Dit leidt tot een toename van de geluidsbelasting met circa 1 dB ten opzichte van de geluidsbelasting bij 1.500 motorvoertuigen. Volgens de Wet geluidhinder treedt hinder op bij een toename vanaf 1,5 dB en dient er vanaf die toename sprake te zijn van een fysieke wijziging van het wegvak. Vanuit de Wet geluidhinder zijn er dan ook geen bezwaren.

De bestaande ontsluiting door de Buitenstad is dicht tegen de bestaande woningen gelegen. Een toename van verkeer op dit wegvak heeft direct een verslechtering van de geluidssituatie voor de ca. 48 bestaande woningen tot gevolg. In de huidige (referentie)situatie zijn er ca. 340 verkeersbewegingen over de Buitenstad en in de toekomstige situatie ca. 490. Deze toename in verkeersbewegingen leidt tot een toename in geluidsbelasting van 1,6 dB. Het aantal verkeersbewegingen is echter zodanig laag dat de geluidsbelasting niet boven de voorkeursgrenswaarde van 48 dB van de Wet geluidhinder zal komen.

(Bron: basisrapport geluid en trillingen)

5.4 Luchtkwaliteit

Wet luchtkwaliteit

In hoofdstuk 5, titel 2 van de Wet milieubeheer zijn per 15 november 2007 luchtkwaliteitseisen opgenomen. De betreffende artikelen van de Wet milieubeheer worden in de regel aangeduid

als "Wet luchtkwaliteit". In de "Wet luchtkwaliteit" zijn de Europese luchtkwaliteitseisen opgenomen. In Nederland zijn de maatgevende luchtverontreinigende stoffen stikstofdioxide (NO₂) en fijn stof (PM₁₀). Conform artikel 5.16 van de Wet milieubeheer zijn bestuursorganen verplicht om bij de uitoefening van hun bevoegdheden de grenswaarden van de in de Wet genoemde stoffen in acht te nemen.

Aan de hand van de NIBM tool (een gestandaardiseerde berekeningsmethodiek) is bepaald of het project – de verkeersproductie van de te realiseren voorzieningen - niet in betekende mate bijdraagt aan de luchtkwaliteit. Een project draagt 'niet in betekende mate' bij aan de concentratie fijn stof (PM₁₀) of stikstofdioxide (NO₂) in de buitenlucht als de 3% grens niet wordt overschreden. Hiermee wordt bedoeld 3% van de grenswaarde (40 µg/m³) voor de jaargemiddelde concentratie fijnstof of stikstofdioxide. Dit betekent dat feitelijk een toename van 1,2 µg/m³ toelaatbaar wordt geacht.

De extra verkeersproductie vanwege de te realiseren voorzieningen, veroorzaakt een maximale toename van 0,3 µg/m³ NO₂ en een toename van maximaal 0,1 µg/m³ PM₁₀. Hiermee wordt ruimschoots voldaan aan de maximaal toelaatbare toename van 1,2 µg/m³.

Vanuit Wet milieubeheer hoofdstuk luchtkwaliteitseisen zijn dan ook geen bezwaren.

(Bron: basisrapport Luchtkwaliteit)

5.5 Bodem

Op 22 december 2009 is de Waterwet in werking getreden. De Waterwet is gericht op integraal waterbeheer met als hoofddoelstelling: "het voorkomen en waar nodig beperken van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste, in samenhang met de bescherming en verbetering van chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen en de invulling van maatschappelijke functies door watersystemen". Ook waterbodems worden sindsdien gezien als onderdeel van het watersysteem. Zo vindt de toetsing van de kwaliteit van de waterbodem niet meer plaats in het kader van de Wet bodembescherming, maar binnen het toetsingskader waterbodems onder de Waterwet. Uitgangspunt van het toetsingskader waterbodems onder de Waterwet is de gewenste gebiedskwaliteit. Het toetsingskader richt zich daarbij specifiek op de invloed van de kwaliteitsaspecten van de waterbodem op de gebiedskwaliteit, hierbij zijn de volgende twee uitkomsten mogelijk:

1. De waterbodemkwaliteit staat het bereiken van de gewenste gebiedskwaliteit niet in de weg. Er hoeft geen ingreep in de waterbodem plaats te vinden.
2. De waterbodemkwaliteit is (mede) de oorzaak van het niet bereiken van de gewenste gebiedskwaliteit. In deze situaties wordt een ingreep op effectiviteit en kosten afgewogen tegen andere ingrepen in het watersysteem.

Naast de Waterwet is het Besluit bodemkwaliteit (hierna: Bbk) van toepassing. Het Bbk stelt op basis van de milieuhygiënische kwaliteit van de (water)bodem de kaders voor grondverzet binnen het plangebied. Toetsing aan het Besluit bodemkwaliteit bepaald de toepassingsmogelijkheden van de onderzochte grond.

In het plangebied zijn de afgelopen jaren meerdere waterbodemonderzoeken verricht (Tauw 2009, Tauw 2011 en BAM-De Ruiters 2011). Deze geven inzicht in de waterbodemkwaliteit en niet de absolute kwaliteit. Dit wordt veroorzaakt door verschillen in de methode van monstername (analyse van separate monsters dan wel mengmonsters), verschillende bemonsterde bodemlagen, de locaties van de boringen/monsters in de deelgebieden in relatie tot de heterogeniteit van het gebied, lokaal voorkomen bodemvreemd materiaal (puin).

Op basis van de meest recente onderzoeksresultaten kan het volgende beeld worden geschetst.

Toetsing van de resultaten aan de Waterwet

Het algemene beleidsuitgangspunt van de Waterwet is dat de waterbodem (planmatig te ontgraven en achterblijvende bodem) met een kwaliteit beneden de Interventiewaarde geen risico's oplevert voor het halen van KRW-doelen. Voor alle deelgebieden (met uitzondering van delen van de Bossenwaard, het kribvak in de Pontwaard en de Oude Haven) geldt bij toetsing aan de Waterwet dat de interventiewaarde voor toepassen niet overschreden wordt. Hiermee is vastgesteld dat de waterbodem in het grootste deel van het plangebied geen negatieve bijdrage levert aan het behalen van de KRW doelstellingen en dus ook niet aan het behalen van de gewenste gebiedskwaliteit.

Voor het deel gebied van de Oude Haven is vastgesteld, dat de toekomstige waterbodemkwaliteit de interventiewaarden niet overschrijdt. Deze puntbron vormt daarom – na ontgraving van de grondlaag met puinbijmenging - geen belemmering voor het realiseren van de functies en het behalen van de doelstellingen. Voor de overige delen waar niet-toepasbare grond is aangetroffen, dient de invloed op de gebiedskwaliteit nog te worden vastgesteld.

Toetsing van de resultaten aan het besluit bodemkwaliteit

Uit het milieuhygiënisch waterbodemonderzoek blijkt dat voor het gehele plangebied (met uitzondering van delen van de Bossenwaard, het kribvak in de Pontwaard en de Oude Haven) de interventiewaarde (bovengrens klasse B) niet wordt overschreden. De kwaliteit van de bodem is heterogeen verdeeld over het plangebied en in de diepte, waarbij de volgende milieuhygiënische klassen worden aangetroffen in de verschillende deelgebieden, verdeeld over toepassing in oppervlaktewater en op/in de landbodem:

In oppervlakte water:

- Klasse vrij toepasbaar;
- Klasse A;
- Klasse B;
- Klasse niet toepasbaar: in de Bossenwaard (diverse zware metalen), het kribvak in de Pontwaard (met name arseen en PCB) en op één plek in de Oude Haven op basis van koper, lood en zink.

Op of in de landbodem:

- Klasse achtergrondwaarde;
- Klasse wonen;
- Klasse industrie;

- Klasse niet toepasbaar: Bossenwaard (met name zware metalen), Waalse Waard (zware metalen), het kribvak in de Pontwaard (met name arseen en PCB) en de Oude Haven (lood en zink).

Naast bovengenoemde deelgebieden en de Oude Haven zijn verder de volgende mogelijke puntbronnen onderzocht:

- Woonwagenkamp in de Vianense Waard (Onderzoek Tauw, 2009);
- De gedempte en te dempen sloten in de Vianense Waard.

Gelet op de resultaten (geen noemenswaardige verontreinigingen aangetroffen) zijn deze locaties meegenomen in de betreffende deelgebieden.

Daarnaast zijn de volgende specifieke onderdelen in enkele deelgebieden onderzocht:

- Twee kribvakken (Pontwaard en Bossenwaard);
- Uitstroomvoorziening ('t Waalse Waard);
- (Half)verhardingen (stuwdam, Klaphek en Lekdijk);
- Voormalige zandwinplas ('t Waalse Waard).

Bevindingen per deelgebied

Hieronder volgen de bevindingen en conclusies uit het meest recente waterbodemonderzoek (BAM-De Ruiter, 2011) per deelgebied.

Bossenwaard

De milieuhygiënische kwaliteit van de boven- en ondergrond van de noordwestzijde (dijkzijde), zuidwestzijde (Lekzijde) en de bovengrond ter plaatse van de Rijksweg A2 komt niet overeen met de kwaliteit aangetoond in voorgaande onderzoeken. De oorzaak voor deze verschillen is waarschijnlijk het verschil in monsterneming (mengmonster of separaat) en de locaties van de boringen. Ter plaatse van de noordwestzijde van de Bossenwaard is zowel in de boven- als in de ondergrond niet toepasbare grond aanwezig. Deze grond zal bij ontgraving moeten worden afgevoerd. Om de afvoer van de grond te beperken, wordt aanbevolen om ter plaatse van de te graven geulen aanvullend onderzoek uit te voeren.

Pontwaard

De resultaten van de boven- en ondergrond ter plaatse van de te verlagen kade in de Pontwaard komen overeen met de resultaten van Tauw (2011). Eén monster wijkt af (bovengrond aan de oostzijde van de Pontwaard). De afwijkende resultaten worden waarschijnlijk veroorzaakt doordat het mengmonster van het voorgaand onderzoek is samengesteld uit drie boringen. Hiervan is één boring gesitueerd tussen de sterk verontreinigde locaties "Oude haven" en "Kribvak Pontwaard". Het zou dus kunnen zijn dat de milieuhygiënische kwaliteit van de bovengrond in de oostzijde van de Pontwaard beter is dan blijkt uit het mengmonster van Tauw. Aanbevolen wordt om extra boringen uit te voeren.

Vianense Waard

De milieuhygiënische kwaliteit van de bovengrond ter plaatse van het op te hogen woonwagenkamp komt overeen met voorgaande onderzoeken. Op basis van de resultaten van huidig onderzoek is de vrijkomende grond uit de Leikade breder toepasbaar. Door het aantreffen

van deze verandering wordt aanbevolen de milieuhygiënische bodemkwaliteit ter plaatse van boring 31202 nader te onderzoeken.

't Waalse Waard

De milieuhygiënische kwaliteit van de bovengrond aan de noordwestzijde van de A27, de ondergrond aan de gehele westzijde van 't Waalse Waard en de boven- en ondergrond aan de oostzijde van de zandwinplas komt niet overeen met de aangetoonde kwaliteit van voorgaande onderzoeken. De verklaring voor het verschil in milieuhygiënische kwaliteit ligt waarschijnlijk in het lokaal voorkomen van puin, een verschil in boorlocaties en een andere bodemslag. De klasse B in de bovengrond kan in het projectgebied maar beperkt worden toegepast. Er wordt geadviseerd om ter plaatse van de te graven geulen aanvullend onderzoek uit te voeren.

Toegangsdam stuweiland

De boven- en ondergrond ter plaatse van de toegangsdam stuweiland voldoen aan de bodemkwaliteitsklasse A voor toepassen in oppervlaktewater en aan de bodemkwaliteitsklasse industrie voor toepassen in of op landbodem. De resultaten van het huidige onderzoek komen overeen met de eerder uitgevoerde onderzoeken (achtergrondwaarde, klasse A of B). Geadviseerd wordt om de klasse B als algemene kwaliteit aan te houden.

Oude Haven

De toekomstige waterbodem voldoet aan bodemkwaliteitsklasse B. De te ontgraven grondlaag zonder bijmenging van puin is beoordeeld als bodemkwaliteitsklasse A. De te ontgraven grond met puinbijmenging is deels geclassificeerd als "nooit toepasbaar". De globale omvang van het volume niet toepasbare puinhoudende grond bedraagt circa 4.000 m³.

Kribvak Pontwaard

De te ontgraven en toekomstige kleiige waterbodem in het kribvak in de Pontwaard is geclassificeerd als "nooit toepasbaar". De te ontgraven zandige bodem voldoet aan de bodemkwaliteitsklasse A. De toekomstige zandige waterbodem voldoet aan de bodemkwaliteitsklasse B. De milieuhygiënische kwaliteit van het kribvak wijkt af van de gebiedseigen kwaliteit.

Kribvak Bossenwaard

De te ontgraven zandige bodem ter plaatse van het kribvak in de Bossenwaard is beoordeeld als "vrij toepasbaar" in oppervlaktewater en als "wonen" voor toepassen in of op landbodem. De toekomstige kleiige en zandige waterbodem ter plaatse van het kribvak in de Bossenwaard is beoordeeld als "industrie". De milieuhygiënische kwaliteit van het kribvak wijkt niet af van de gebiedseigen kwaliteit.

Uitstroomvoorziening

De oeverbeschoeiing bestaat aan de landzijde uit achthoekige betonblokken met daaronder een slakkenlaag op een puinlaag. Onder de puinlaag is zand aanwezig. Aan de rivierzijde bestaat de beschoeiing uit natuursteen met daaronder een puinlaag gevolgd door zand. Zintuiglijk is in de gegraven proefsleuf geen asbestverdacht materiaal aangetroffen. Op basis van de toetsing aan het Besluit bodemkwaliteit kunnen de slakken onder de betonblokken worden ingedeeld in de categorie "niet toepasbaar". De puinlaag is op basis van de toetsing aan het Besluit

bodemkwaliteit aan te merken als een niet vormgegeven bouwstof. De puinlaag ter plaatse van de uitstroomvoorziening zouden kunnen worden hergebruikt. De slakkenlaag dient te worden afgevoerd naar een erkende verwerker.

(Half)verhardingen

Zoals toegangsweg stuwdam, doodlopende weg Lekdijk, halfverharding Het klaphek.

Het asfalt van de Toegangsweg Stuwdam is niet teerhoudend. Het zand onder de wegfundering komt overeen met de 'gebiedseigen grond' van de toegansdam stuweiland.

Het gehalte aan PAK in het asfalt van het verharde gedeelte van de weg bij Het Klaphek ligt boven de hergebruikswaarde voor asfalt. De halfverharding is getoetst als "niet toepasbaar". Het overige vrijkomende materiaal is geschikt voor hergebruik.

Zandwinplas

De toplaag van de waterbodem bestaande uit zand en/of slib voldoet aan de bodemkwaliteitsklasse B voor toepassen in oppervlaktewater. Het zand en/of slib is geclassificeerd als "niet toepasbaar" in of op landbodem. Op basis van de resultaten kan de zandwinplas worden verondiept met klasse B materiaal of grond met een betere milieuhygiënische kwaliteit.

5.6 Waterwet

Op 22 december 2009 is de Waterwet in werking getreden. In de Waterwet wordt het duurzaam beheer van het oppervlaktewater en grondwater geregeld. Tevens worden instrumenten geboden voor het verbeteren van de samenhang tussen het waterbeleid en de ruimtelijke ordening. De Waterwet is daarmee gericht op integraal waterbeheer: "het voorkomen en waar nodig beperken van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste, in samenhang met de bescherming en verbetering van chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen en de invulling van maatschappelijke functies door watersystemen".

Op grond van artikel 5.4, lid 4 van de Waterwet geldt dat wanneer een inpassingsplan wordt of is vastgesteld een projectplan in de zin van artikel 5.4, lid 1 van de Waterwet niet van toepassing is. Een afzonderlijk projectplan wordt niet opgesteld. Het inpassingsplan bevat de projectplan onderdelen en verschaft inzicht in de ruimtelijke vormgeving en situering van de werken en het te behalen veiligheidsresultaat zodat veilige instandhouding van waterstaatswerken is gewaarborgd en dat andere waterstaatsdoelen, zoals het mogelijk houden van scheepvaart niet in gevaar komen (artikel 5.4, lid 2 van de Waterwet). Dit betekent dat naast het inpassingsplan alleen nog watervergunningen worden aangevraagd voor keuraspecten en realisatiewerkzaamheden.

Toetsing Waterwet

De Waterwet is op grond van artikel 2.1 gericht op

- voorkoming en waar nodig beperking van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste,
- in samenhang met bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen en
- vervulling van maatschappelijke functies door watersystemen.

Overstromingen en wateroverlast

Als leidraad voor de effectbeoordeling is het Rivierkundig beoordelingskader voor ingrepen in de Grote Rivieren (versie 2.01, 1 juli 2009, RWS–Waterdienst, 2009) gebruikt. De onderstaande resultaten en conclusies zijn op basis van rapport HKV, RvdL 7. 8. Basisrapport hydraulica en morfologie.

Reductie van maatgevende hoogwaterstanden

De taakstelling van het project is het hydraulisch effect bij maatgevend hoogwater dat de rivierverruiming moet halen. Dit wordt beoordeeld door een interventieniveau te definiëren. Dit interventieniveau is het niveau waarop sedimentatie en vegetatiegroei het hydraulisch effect van de maatregel niet beïnvloeden. Het ontwerp op interventieniveau levert een daling van de maatgevende waterstand van 8,3 cm, en haalt daarmee de taakstelling van 8 cm op locatie 945.2 en 946.2.

De afvoer door de Vianense Waard bij MHW neemt met 3-6% af ten opzichte van de huidige situatie. De uiterwaard draagt door de verbinding met de Pontwaard via de verlaagde leikades langs het Merwedekanaal bij aan het halen van de taakstelling.

Lokale toename van maatgevende hoogwaterstanden

Het ontwerp veroorzaakt een lokale MHW verhoging in de Pontwaard en de Bossenwaard. Deze verhoging is beperkt tot (gemiddeld) 2 cm. De waterschappen hebben toegestemd met deze lokale verhoging van het MHW.

Inundatiefrequentie van uiterwaarden

De inundatiefrequentie van de Bossenwaard wordt groter door verlaging van de oeverzone en verwijdering van de zomerkade: de Bossenwaard gaat eerder meestromen bij $3.200 \text{ m}^3/\text{s}$ in plaats van ongeveer $7.000 \text{ m}^3/\text{s}</math>. Dit betekent dat de Bossenwaard een paar keer per jaar inundeert. In de Pontwaard neemt de inundatiefrequentie ten noorden van de Oude Lek toe van gemiddeld eens per 7,2 jaar, naar enkele keren per jaar. Dit komt doordat met het uitgraven van de Oude Lek een doorgang wordt gemaakt door de toegangsweg naar de Ponthoeve. Ten zuiden van de geul in de Pontwaard veranderen de inundatiefrequentie en –diepte niet, omdat de zomerkades daar behouden of verplaatst worden.$

De inundatiefrequentie van 't Waalse Waard en de Vianense Waard verandert niet noemenswaardig.

Stroomsnelheid in uiterwaarden bij $10.000 \text{ m}^3/\text{s}$:

De stroomsnelheden in de uiterwaard nemen toe met ongeveer 0,2 m/s en lokaal met 0,6 m/s, bij een afvoerniveau van $10.000 \text{ m}^3/\text{s}$. Deze toename van de stroomsnelheden is zichtbaar ter plaatse van de geulen in de uiterwaard (vooral in- en uitstroomopeningen). Ter hoogte van de vernauwing van de geul ten zuiden van de Ponthoeve nemen de stroomsnelheden wel behoorlijk toe tot 1 m/s. Dit kan leiden tot erosie. Dit is een aandachtspunt voor de definitieve inrichtingsvariant. Bij overige versmallingen in geulen en bij de uitstroomopeningen van geulen, is in het ontwerp al voorzien in bodemversteving om grootschalige erosie te voorkomen. In de hydraulische berekeningen is met de verhoogde weerstand rekening gehouden. De snelheidstoename langs de bandijk is marginaal. Aandachtspunten zijn de westzijde in de

Bossenwaard en de bandijk vanaf de toegangsdam naar het stuweiland Hagestein tot aan de brug van de Rijksweg A27.

Stroombeeld in hoofdgeul bij de aan- en aftakking van nevengeulen

Op een aantal locaties zijn de dwarsstromen in de huidige situatie al hoger dan toegestaan. De dwarsstromen nemen door de herinrichting in het gebied toe met ongeveer 0,1-0,2 m/s. De dwarsstroming neemt vooral toe ter plaatse van de uitstroomopeningen van geulenpatronen in de uiterwaarden, en het Merwedekanaal. Een sterke toename van de dwarsstroom treedt op in de monding van het Merwedekanaal ten gevolge van het verlagen van de leikades. Bij een afvoer van 10.000m³/s bij Lobith zijn de dwarsnelheden hoger dan de toegestane 0,3 m/s en is stremming van de scheepvaart wellicht nodig. Het vervangen van de meestromende nevengeul in de Pontwaard door een eenzijdig aangetakte geul, heeft het ontwerp flink verbeterd. De dwarsstroming is in het ontwerpproces verder verminderd door aanpassing van de uitstroomopeningen. Dit is gerealiseerd door het water over een bredere opening terug te laten stromen de rivier. Ook de reductie van de afvoer door de duikers van het geulenpatroon in de Waalse Waard (van 3% naar 1,5% van de Lekafvoer) draagt hier aan bij.

Toename van dwarsstromen lijkt onvermijdelijk en inherent aan rivierversuiming in dit gebied.

RWS heeft op basis van de resultaten met betrekking tot dwarsstromen nader onderzoek gevraagd voor de invloed van de dwarsstromen op scheepvaartbewegingen. Simulaties hebben aangetoond dat het in- en uitvaren van de voorhaven van het Merwedekanaal ook als in de huidige situatie een marginaal veilige manoeuvre is die niet vlot kan worden uitgevoerd. De uitvoering van het project heeft daar geen noemenswaardig effect op. Markering van de leikades en de monding van de voorhaven is van groot belang.

Een sterke toename van de dwarsstroom treedt op in de monding van het Merwedekanaal ten gevolge van het verlagen van de leikades. Bij een Bovenrijn-afvoer van 10.000 m³/s zijn de dwarsnelheden veel hoger dan de toegestane 0,3 m/s en is stremming van de scheepvaart wellicht nodig. Aanpassingen in het ontwerp, met uitzondering van het verhogen van de kades, zullen dwarsstroming naar verwachting niet verder reduceren.

Effecten in het zomerbed

Aan de minimale diepte-eis kan worden voldaan met een acceptabele extra baggerinspanning. Opgemerkt dient te worden dat de extra baggerinspanning de maximaal toelaatbare inspanning nadert. Het ontwerp is voldoende geoptimaliseerd om aanzandingen in de vaarweg zoveel mogelijk te beperken. Het Projectontwerp is qua morfologie van het zomerbed voldoende geoptimaliseerd en is vergunbaar. Constructieve aandachtspunten zijn de kribben direct boven- en benedenstrooms van de aantakking van de geulen in de Bossenwaard en Pontwaard, en de oostelijke kade langs het Lekkanaal. Lokaal zijn de oeverzones erg smal waardoor frequente inspectie nodig is.

Effecten in het winterbed

De nevengeulen zijn ontworpen met inachtneming van de 'Handreiking sedimentbeheer nevengeulen' om het nevengeulbeheer te minimaliseren. Voor het Projectontwerp is in het interventiebeeld rekening gehouden met een aanslibbing van 2 cm/jaar in de geulen.

Erosie in de nevengeulen is naar verwachting beperkt vanwege beperkte stroomsnelheden in de geulen bij geulvullende afvoer. Locaties in het geulenpatroon waar erosie te verwachten is,

worden verdedigd met stortsteen. Een aantal locaties vraagt om frequente monitoring (vooral na een hoogwater). Dit betreffende zones direct langs de bandijk en de landstroken tussen het zomerbed en de geulen in de Waalse Waard en de Bossenwaard.

Waterschaarste

Voorkoming of beperking van waterschaarste is binnen dit project niet aan de orde.

Effecten op scheepvaart

In het basisrapport Hydraulica en morfologie zijn de dwarsstromen rivierkundig beoordeeld. Bij de uitstroom in 't Waalse waard ontstond een knelpunt bij de invaart (vanuit oostelijke richting) van het Lekkanaal naar de Beatrixsluis. Scheepssimulaties hebben voldoende inzicht gegeven voor een nadere analyse (ook voor andere locaties). Hieruit blijkt dat zich geen kritische situaties voordoen bij normale omstandigheden. Voor 't Waalse waard kunnen bij grotere rivierafvoer vanaf 8.000m³/sec bij Lobith, storende dwarsstromen optreden (maximaal ½ meter/seconde, circa.1 dag per jaar)

In de Bossenwaard is geen noemenswaardige invloed van dwarsstroom op de scheepvaart. Bij de instroming van het Merwedekanaal en de monding van de geul in de Pontwaard hebben de schepen een grotere "padbreedte" nodig (circa 10 tot 15 meter).Veilige vaart blijft mogelijk, maar minder vlot, want tegelijk passeren en ontmoeten wordt lastiger.

Een goede markering (lichten, bakens en radarreflectoren) is van groot belang voor de veiligheid (langs de oever van het Merwedekanaal en in de monding van het Lekkanaal). Dit is ook in de huidige situatie al het geval omdat de leikades van het Merwedekanaal en de constructie aan de westzijde van de monding van het Lekkanaal ook in de huidige situatie onder water kunnen komen te staan. Aandacht verdienen de locaties die qua oeverbelijning en hoogte worden aangepast. (Bron: Basisrapport scheepvaart en externe veiligheid)

Bescherming en verbetering van kwaliteit watersystemen

Toetsing aan toetsingskader waterkwaliteit (BPRW)

De werkzaamheden voor het project Ruimte voor de Lek zijn opgenomen in het Beheer- en ontwikkelplan Rijkswateren (BPRW). In dit kader hoeft daarom niet opnieuw getoetst te worden aan het Toetsingskader waterkwaliteit.

De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) is op 22 december 2000 vastgesteld (Richtlijn2000/60/EG) en vanaf dat moment in werking getreden. Het hoofddoel van deze richtlijn is het vaststellen van een kader voor de bescherming van land, oppervlaktewater, overgangswater, kustwateren en grondwater. Als concreet doel stelt de KRW dat met het volledig van kracht worden van de richtlijn (2015) alle watersystemen in een goede chemische en ecologische toestand moeten verkeren.

De beoordeling van de chemische en ecologische toestand vindt plaats op het niveau van waterlichamen. Dit zijn door de lidstaten aangewezen hydrologische eenheden, met een minimum water- of stroomgebiedoppervlak. Ook de Lek is aangewezen als waterlichaam en is opgedeeld in meerdere trajecten. De grens van de trajecten ligt bij de stuw van Hagestein. Het westelijk deel van het plangebied behoort tot waterlichaam Oude Maas en heeft de typering 'zoet getijdenwater

of zand of klei' (watertype R8). Het oostelijk deel behoort tot het waterlichaam Nederrijn/ Lek en heeft de typering 'Sterk veranderd, langzaamstromende rivier/nevengeul op zand/klei' (watertype R7). Beide waterlichamen zijn onder beheer bij Rijkswaterstaat.

Per waterlichaam zijn door de waterbeherende instanties specifieke doelen afgeleid voor de ecologische toestand. Beide waterlichamen zijn aangemerkt als sterk veranderd water. Dit betekent dat voor beide waterlichamen niet de goede ecologische toestand (GET) of het maximaal ecologisch potentieel (MEP), maar het goed ecologisch potentieel (GEP) bereikt moet worden. De beoordeling hiervan vindt plaats op basis van de aanwezigheid van kenmerkende soorten van verschillende biologische kwaliteitselementen.

Eind 2009 is de eerste serie stroomgebiedbeheerplannen vastgesteld en aangeboden aan de Europese Commissie. Hierin zijn voor alle stroomgebieden de huidige toestand, de doelen en de voorgenomen maatregelen vastgesteld. Rijkswaterstaat heeft de doelen en maatregelen opgenomen in het Beheerplan Rijkswateren (BPRW). Voor ieder waterlichaam onder beheer van Rijkswaterstaat is een apart brondocument opgesteld. Dit brondocument bevat de relevante KRW-gegevens op het niveau van het (individuele) oppervlaktewaterlichaam.

Chemische en ecologische kwaliteit

In de huidige situatie worden in beide waterlichamen de normen voor verontreinigende stoffen overschreden. De prognose voor 2015 is dat voor de meeste stoffen de KRW-doelen niet worden gehaald. De prognose voor fysische chemisch ondersteunde parameters is dat de doelen voor 2015 wel worden behaald. Vooral in het westelijke deel "Oude Maas" worden de KRW-doelen nu al gehaald. De biologische kwaliteitselementen scoren nu matig of ontoereikend. Met de maatregelen die in het brondocument zijn voorgesteld (daarin zijn de plannen voor ruimte voor de Lek niet opgenomen) worden de doelen in 2015 voor deze parameters, vissen uitgezonderd, niet gehaald.

Het project Ruimte voor de Lek is opgenomen in het KRW-maatregelenprogramma voor de Oude Maas (.x9941: Uiterwaardvergraving Honswijkerwaarden, stuweiland Hagestein, Hagesteinse Uiterwaard en Heerenwaard (Ruimte voor de Lek) – RVR project met positief effect op KRW-doelstellingen.). De oppervlakte uiterwaardverlaging die in het BPRW is voorzien (25 ha) wordt volledig binnen het project gerealiseerd.

Het project Ruimte voor de Lek heeft een positieve invloed op het halen van de doelen van de Kaderrichtlijn Water. Het project zorgt voor een aanzienlijke verbetering ten opzichte van de huidige situatie voor vooral voor het westelijke deel "Oude Maas". Het ontwerp leidt tot gunstige omstandigheden voor macrofyten, macrofauna en vissen. (Bron: Basisrapport Natuur)

Vervulling van maatschappelijke functies door watersystemen

In het BPRW zijn de maatschappelijke gebruiksfuncties gedefinieerd als:

- natuur
- drinkwater
- zwemwater
- schelpdierwater
- koelwater
- energie

- watersport en oeverrecreatie
- beroeps- en sportvisserij
- oppervlakedelfstoffen
- archeologie, cultuurhistorie en landschap
- landbouw

Voor de functies drinkwater, natuur, schelpdierwater en zwemwater gelden aanvullende wettelijke eisen voor de waterkwaliteit en/of het gebruik van de betreffende gebieden die voortvloeien uit Europese verplichtingen. De functies drinkwater, schelpdierwater en zwemwater zijn niet van toepassing op het projectgebied. De effecten op, natuur, recreatie, energie, en visserij zijn hier wel van toepassing en zijn hieronder beschreven.

Natuur

De effecten die gepaard gaan met de werkzaamheden hebben tijdelijke effecten tot gevolg. Deze effecten staan de uiteindelijke winst voor de ecologische hoofdstructuur ten opzichte van de ambitie van de provincie niet in de weg. Natuurontwikkeling buiten de Ecologische Hoofdstructuur leidt tot een winst voor de Ecologische Hoofdstructuur. Hierbij gaat het niet alleen om winst in oppervlakte maar ook winst in kwaliteit door een toename van zones met bijzondere kwaliteit, leefgebieden van bijzondere soorten, aaneengeslotenheid van het gebied en daarmee samenhangend het functioneren van essentiële verbindingen. Door het project Ruimte voor de Lek neemt de recreatie meer toe dan de provincie beoogd in de Natuurbeheerplannen en leiden dus tot een negatief effect op de winst. Overige veranderingen in het plangebied hebben een klein positief effect op de Ecologische Hoofdstructuur. De voorziene ontwikkelingen leveren, ondanks de verwachte toename van verstoring, een grote verbetering op ten opzichte van de huidige situatie.

Recreatie

De aanleg van wandelpaden, parkeerplaatsen, en overgangen (bruggen) verbetert de toegankelijkheid. De recreatieve mogelijkheden in het projectgebied worden door de aanleg van de getijdengeulen verbeterd en worden benadrukt door het aanleggen van uitzichtpunten en visplekken.

Energie

De toegangsdam naar het stuweiland Hagestein wordt verlaagd (Ossenwaard) met als gevolg een betere doorstroming van de rivier. Dit kan effect hebben op de eventuele plannen om de waterkrachtcentrale Hagestein weer in gebruik te nemen.

Beroeps- en sportvisserij

De voorgestelde maatregelen hebben een gunstig effect op de visstand en zal beroeps- en sportvisserij daarom niet benadelen.

Beschrijving van voorzieningen gericht op het ongedaan maken of beperken van negatieve gevolgen.

Stabiliteit waterkeringen

Noordzijde

Langs de primaire waterkering heeft het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden de invloedslijnen voor piping en heave en macrostabiliteit binnen- en buitenwaarts (veiligheidszones) beschikbaar gesteld. De buitendijkse invloedslijn voor piping is het theoretische intrepunt in de pipingberekeningen.

De voorgenomen vergravingen in de Bossenwaard en 't Waalse Waard blijven buiten de intredelijn. De aanwezige kwelweglengte wordt dus niet beïnvloed door de vergravingen.

De weerstand in de uiterwaarden neemt door de vergravingen echter wel af. Deze weerstand wordt bij de toetsberekeningen van de opbarstveiligheid niet meegenomen. De uitgangspunten van de berekening veranderen daarom niet. De vergravingen hebben dus geen invloed op de toetsing van het faalmechanisme piping en heave.

De voorgenomen vergravingen blijven buiten de theoretische intree lijn. De uitgangspunten voor de berekening van de potentiaal in het watervoerend pakket veranderen daarom niet. De vergravingen hebben daarom geen invloed op de het faalmechanismen macrostabiliteit binnenwaarts. In de praktijk neemt de potentiaal in het watervoerend pakket wel toe. Deze zal echter nog steeds lager zijn dan op basis van het eenvoudige 2D model is berekend. De vergravingen in het voorland vinden plaats buiten de intredelijn. De intredelijn ligt in de gehele bossenwaard tenminste 30 m uit de buitenteen van de kering. De vergraving heeft daarom geen invloed op macrostabiliteit buitenwaarts. Door de vergravingen in het voorland wordt het in de toekomst moeilijker om de kwelweglengte te vergroten met klei-ingravingen.

Zuidzijde

Waterschap Rivierenland maakt voor de berekening van de potentiaal in het watervoerendpakket gebruik van een quasi 3D grondwaterstromingsmodel.

Op enkele locaties voldoet de bestaande dijk aan de toetsing op basis van het Voorschrift Toetsen op Veiligheid Primaire Waterkeringen 2007 (VTV2006, Min. V&W, 2007). Op andere locaties voldoet de bestaande dijk net niet aan de veiligheidseisen die het VTV stelt voor het faalmechanisme piping. De hoogte van de potentiaal in het watervoerend pakket ter plaatse van de binnenteen van de dijk is bepalend voor het wel of niet voldoen van de dijk. Voor de zuidoever is gedetailleerd onderzocht of het voorkeursalternatief een negatieve invloed heeft op de mechanismen piping en heave en macrostabiliteit binnenwaarts.

Door ARCADIS is een nieuw grondwaterstromingmodel gemaakt. Met dit model is met een stationaire som de invloed van de vergravingen op de stijghoogte in het watervoerendpakket berekend.

Ter plaatse van de Vianense waard zijn de volgende aanpassingen zijn gedaan:

- Zoveel mogelijk handhaven van de huidige maaiveldhoogte; dat wil zeggen geen geulen, geen amfibieënpoelen, geen nieuwe sloten, geen maaiveldverlagingen en geen ophoging langs de winterdijk. Ten oosten van de RWZI wordt de bodem wel iets verhoogd ten behoeve van de aanleg van ooibos. Dit geldt ook voor twee locaties tegen de bandijk waar deze kruist met de rijksweg A27. De kilsloot blijft behouden.

- Aanleg van een nieuwe zomerkade op 4.70 m + NAP en verlaging van de bestaande zomerkade en de Oostelijke leikade van het Merwedekanaal naar 3.0 m + NAP. In de driehoek tussen de oude en de nieuwe kade wordt het huidige maaiveld gehandhaafd.
- Op het deel van de uiterwaard gelegen tussen de Lek en de nieuwe zomerkade wordt een klei ingraving toegepast.

Conclusie

In voorgaande is geconcludeerd dat de stijghoogte tijdens MHW niet verandert ten opzichte van de huidige situatie. Dit houdt in dat de uitgangspunten hydraulische weerstand en stijghoogte voor berekeningen van macrostabiliteit en piping van de primaire kering ten opzichte van de huidige situatie niet zal veranderen. De dijk aan de noord- en zuidzijde voldoet in de nieuwe situatie voor wat betreft de macrostabiliteit.

Voor piping voldoet het gehele traject met uitzondering van het profiel van dijkpaal VY061. Op locatie VY061 wordt in de huidige situatie een probleem met piping geconstateerd doordat de kwelweglengte bij een MHW van 6,35 m+NAP niet optimaal is. Het projectontwerp heeft hier geen effect op, dat wil zeggen dat het huidige piping probleem op deze locatie door het projectontwerp niet zal veranderen. Hier voldoet in de huidige situatie de kwelweglengte niet bij een MHW van 6,35 m+NAP. Na uitvoering van het Projectontwerp zal de kwelweglengte nog steeds niet voldoen.

De zomerkade in de Vianense Waard wordt geheel uit klei opgetrokken met een kruinbreedte van 4 meter en een binnen- en buitentalud van 1:4

Het project Ruimte voor de Lek leidt niet tot een afname van de dijkstabiliteit. De kering aan de zuidzijde van het projectgebied voldoet in de huidige situatie al niet aan de normen. Daarom zal Waterschap Rivierenland op gedeelten van het dijkvak, ook binnen het plangebied Ruimte voor de Lek, maatregelen treffen om de piping-lengte van de dijk te vergroten. Deze maatregelen vormen geen onderdeel van de planstudie van Ruimte voor de Lek, maar zo mogelijk wordt de uitvoering van deze maatregelen wel in lijn gebracht met de uitvoering van de maatregelen voor Ruimte voor de Lek.

Sedimentbeheer

Het sedimentbeheer vloeit voort uit de rivierkundige instandhoudingdoelen. Dit betekent dat de ontwerp bodemhoogte binnen het plangebied gehandhaafd moet worden en dat geen morfologische veranderingen in de vaargeul mogen optreden. Naast de verlaagde toegangsdam, de verlaagde kades van het Merwedekanaal en de doorgestoken en verlaagde zomerkades zijn dit vooral de brede geulen. Alle geulen dragen in meer of mindere mate bij aan het bereiken van het waterstandsverlagende effect. Voor alle geulen is het van belang dat de bodemhoogte, zoals doorgerekend in het interventiebeeld, gehandhaafd blijft. Enige sedimentatie is daarbij tijdelijk acceptabel. Indien de interventiegrens bereikt is zal gebaggerd moeten worden. De verwachting is dat er een maximale sedimentatie van 2 cm per jaar in de geulen zal plaatsvinden. De interventiegrens is vastgesteld op een sedimentatieniveau van 60 cm ten opzichte van de aanlegssituatie (het streefbeeld). Dit zou betekenen dat elke 30 jaar sedimentbeheer (baggeren) uitgevoerd moet worden.

Het controleren van de ontwikkelingen op het gebied van sedimentatie vindt plaats door het uitvoeren van een monitoringsprogramma. (Bron: RvdL 16. Basisrapport Beheer en onderhoud)

Erosie

Door ingrepen in het gebied kunnen stroomsnelheden in de uiterwaard veranderen. Dit kan resulteren in lokale erosie bij constructies zoals kribben, gebouwen, kaden/dijken, wegen maar ook langs randen van plassen en geulen. De mate van (verwachte) erosie is ingeschat door het beoordelen van (de verandering van) het stroombeeld in het gebied.

Het huidige Projectontwerp voldoet (met voorwaarden) aan de eisen voor erosie. Mitigerende maatregelen zijn daarom niet noodzakelijk. (Bron: RvdL 7. 8. Basisrapport hydraulica morfologie)

5.7 Flora en fauna

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet regelt de bescherming van de in het wild voorkomende planten en dieren. Deze bescherming is geregeld door middel van een algemene zorgplicht en een aantal verbodsbepalingen. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet. In het geval ze beschermd zijn, geldt de zorgplicht ook als ontheffing of vrijstelling is verleend. Dit betekent dat iedereen voldoende zorg in acht dient te nemen voor de in het wild levende dieren en planten en hun leefomgeving. Ook mag men het welzijn van dieren niet onnodig aantasten en dieren onnodig laten lijden.

De belangrijkste verbodsbepalingen zijn vastgelegd in artikel 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. In grote lijnen houden deze in dat een groot deel van de in Nederland van nature voorkomende soorten onder meer niet gedood, verjaagd, gevangen of verontrust mogen worden. Wanneer negatieve effecten op flora en fauna niet volledig te voorkomen zijn, is een ontheffing van de Flora- en Faunawet vereist. Eventuele negatieve effecten dienen met beschermende (mitigerende) te worden geminimaliseerd. Eventuele resterende negatieve effecten dienen – als de gunstige staat van instandhouding mogelijk in het geding is- te worden gecompenseerd.

Uit het basisrapport Natuur blijkt dat in het plangebied komt een aantal soorten voor welke beschermd zijn door de Flora- en faunawet

Bij het nemen van voldoende maatregelen is het aanvragen van een ontheffing voor de rugstreeppad en rivierrombout niet nodig. Voor de werkzaamheden is (ondanks de te nemen maatregelen) wel een ontheffing vereist voor buizerd, vleermuizen, heikikker, bittervoorn en kleine modderkruiper.

De (mogelijkerwijs) overige aanwezige soorten zijn algemeen voorkomende soorten, die ook in de directe omgeving voorkomen. Het verontrusten of onopzettelijk doden van individuen van deze soorten leidt niet tot aantasting van de gunstige staat van instandhouding van deze soorten. Voor deze soorten is dan ook geen ontheffing nodig.

De Flora- en Faunawet staat de uitvoering van het inpassingsplan niet in de weg. Verwacht wordt dat ontheffing wordt verleend, omdat er geen andere bevredigende oplossing bestaat en er een wettelijk belang bestaat.

5.8 Archeologie

Per 1 september 2007 is de Wet op de Archeologische monumentenzorg verwerkt in de Monumentenwet 1988. De verantwoording voor de archeologische monumentenzorg is daarmee bij de gemeenten gelegd. Het rijk heeft hier een aantal middelen voor aangewezen. De gemeente kan beleid opstellen, hoe met archeologische waarden wordt omgegaan. Dit beleid moet in een bestemmingsplan of een inpassingsplan opgenomen worden om een verplichtende werking te krijgen. In een bestemmingsplan kan voor bepaalde werkzaamheden een omgevingsvergunning vereist worden, waarmee archeologisch onderzoek verplicht kan worden.

Het inpassingsplan Ruimte voor de Lek ligt over gronden van meerdere gemeenten en zal als gevolg daarvan het archeologisch beleid van de gemeenten Vianen, Houten, Nieuwegein en IJsselstein bevatten. Deze gemeenten hebben ieder hun archeologisch beleid in een archeologische beleidskaart vastgelegd (Houten, IJsselstein, Vianen) of zijn hier mee bezig (Nieuwegein, actualisatie Vianen). Het archeologisch beleid van de verschillende gemeenten is vertaald naar het inpassingsplan door het opnemen van de dubbelbestemming 'Waarde – Archeologie' op de verbeelding. Binnen deze bestemming zijn de gronden bestemd voor het behoud en bescherming van archeologische waarden. Binnen deze gronden mag in principe de grond niet geroerd worden, of er moet onderzoek gedaan zijn. Per gebied is aangegeven onder welke voorwaarden geen archeologisch onderzoek nodig is, deze gebieden hebben op de verbeelding de aanduiding A tot en met I. De voorwaarden hebben betrekking op de oppervlakte en de diepte van de ingreep in de bodem.

Op basis van uitgevoerd archeologisch onderzoek kon in het inpassingsplan op enkele punten onderbouwd worden afgeweken van het bestaande of in ontwikkeling zijnde gemeentelijk beleid:

Aan de noordelijke oever van de Lek kon de exacte locatie en omvang van drie steenovens bepaald worden. Vanwege deze bekende archeologische waarde dient op deze locaties bij elke ingreep in de bodem archeologisch onderzoek plaats te vinden. Drie andere locaties konden op basis van dit onderzoek worden vrijgesteld van verder archeologisch onderzoek.

De aanduidingen A tot en met I zijn op de volgende wijze in de verbeelding opgenomen:

- Waarde-archeologie A geldt voor de uiterwaarden van de gemeente IJsselstein, voor drie veldovens op de noordoever van de Lek en de historische kern van Vreeswijk (AMK-terrein) in de gemeente Nieuwegein;
- Waarde-archeologie B geldt voor de locaties met een hoge verwachting in de uiterwaarden van de gemeente Vianen;
- Waarde-archeologie C geldt voor delen van de uiterwaarden met een verwachting op het gebied van archeologie van de Tweede Wereldoorlog, in de gemeente Nieuwegein;
- Waarde-archeologie D geldt voor de Lekdijk in de gemeente Nieuwegein en de gemeente Houten;
- Waarde-archeologie E geldt voor de uiterwaarden in de gemeente Vianen;
- Waarde-archeologie F geldt voor oostelijk gelegen delen van de uiterwaarden in de gemeente Nieuwegein;
- Waarde-archeologie G geldt voor de uiterwaarden in de gemeente Houten;

- Waarde-archeologie H geldt voor de westelijke delen van de uiterwaarden in de gemeente Nieuwegein;
- Waarde-archeologie I geldt voor de bodem van de Lek in het hele plangebied.

In het kader van het project en de MER Ruimte voor de Lek is door een archeologisch bureau een bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van verkennende boringen uitgevoerd. Dit onderzoek werd opgevolgd door een verkennend en karterend onderzoek in de vorm van boringen en met behulp van een magnetometer. Op basis van de resultaten van deze onderzoeken kon het effect van de voorkeursvariant van het project in de MER verwerkt worden. Ook blijkt dat op enkele locaties nog vervolgonderzoek moet worden uitgevoerd.

5.9 Externe veiligheid

Besluit externe veiligheid

Het Besluit Externe veiligheid inrichtingen (BEVI) en de nota Risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen bevatten de geldende regels voor het beoordelen van het aspect externe veiligheid. In dit besluit zijn de risiconormen voor externe veiligheid met betrekking tot bedrijven en het vervoer van gevaarlijke stoffen wettelijk vastgelegd. Het besluit heeft tot doel zowel individuen als groepen burgers een minimum beschermingsniveau te garanderen tegen een ongeval met gevaarlijke stoffen. Om dit doel te bereiken verplicht het besluit afstand te houden tussen (beperkt) kwetsbare objecten en risicovolle bedrijven. Tevens beperkt het besluit het totaal aantal aanwezige personen in de directe omgeving van een risicovol bedrijf. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in een groepsrisico en een plaatsgebonden risico (10-6 contour).

Bij het onderwerp externe veiligheid zijn de onderwerpen Plaatsgebonden risico (PR) en Groepsgebonden risico (GR) relevant. Het PR is afhankelijk van de hoeveelheid en typen stoffen die vervoerd worden over de transportroute en geeft een indicatie van het risico op het niveau van het individu. Het GR geeft aan wat de kans is op een ramp met een bepaald aantal dodelijke slachtoffers in de omgeving van de transportroute.

De volgende risicobronnen zijn aanwezig:

- Vaarweg de Lek;
- Rijkswegen A2 en A27;
- Eén hogedruk aardgasleiding die onder het beheer van de Gasunie valt;
- Drie inrichtingen waar de gevaarlijke stof propaan wordt opgeslagen en één LPG-tankstation.

Plaatsgebonden risico

Het transport van gevaarlijke stoffen neemt niet toe als gevolg van het project. Daarmee verandert het plaatsgebonden risico niet ten opzichte van de huidige situatie. De aardgasleiding W-518-05 wordt verlegd en komt dieper te liggen. De diepere ligging van de aardgasleiding zorgt voor een afname van de externe veiligheidsrisico's omdat de kans dat de leiding geraakt wordt bij graafwerkzaamheden kleiner wordt. De verlegging zorgt voor een afname van het plaatsgebonden risico.

Groepsrisico

Voor het groepsrisico geldt eveneens dat bij geen van de risicobronnen het project van invloed is, omdat er nauwelijks extra mensen toegevoegd worden aan het gebied. Bovendien blijven de bezoekersaantallen onder de 255 personen per hectare er is een overschrijding van de norm voor groepsrisico uitgesloten.

Overige inrichtingen

In de nabije omgeving van het plangebied ligt een aantal inrichtingen waar propaan wordt opgeslagen. Het bepalen van de veiligheidsafstand is afhankelijk van het aantal bevoorradingen per jaar. Voor deze inrichtingen is geen sprake van een invloedsgebied. (Bron: RvdL 6 en 22. Basisrapport Scheepvaart en externe veiligheid)

Niet gesprongen explosieven

Op basis van historisch vooronderzoek kan worden geconcludeerd dat het gebied rondom de A2 Lekbrug en het gebied tussen de A2 en het Merwedekanaal ten zuiden van de Lek verdacht zijn door mogelijke aanwezigheid van conventionele explosieven. Binnen de verdachte gebieden zijn meerdere en duidelijke feitelijke aanwijzingen op het aantreffen van explosieven in de vorm van afwerp- en geschutsmunitie. Er zijn tijdens de werkzaamheden geen verontreinigingen aangetroffen. Ook zijn er geen munitievondsten op of zichtbaar aan maaiveld gevonden. Voor en tijdens de uitvoeringen van de graafwerkzaamheden zullen passende maatregelen genomen worden. (Bron: RvdL 20. Basisrapport Niet gesprongen explosieven)

5.10 Kabels en leidingen

In het gebied liggen diverse kabels en leidingen, waarvan een tweetal effluentleidingen, een gasleiding en een glasvezelkabel de grootste zijn. Eén effluentleiding ligt in de Bossenwaard. Deze zal worden aangepast om de oevergeul te kunnen graven. De andere leiding ligt in de Vianense Waard. Indien uit de berekeningen van de werkzaamheden blijkt dat er maatregelen nodig zijn om de effluentleiding te beschermen wordt met het Waterschap overleg gepleegd.

6 Juridische planbeschrijving

6.1 Standaardisering en digitaal raadpleegbaar

Het inpassingsplan Ruimte voor de Lek is opgesteld conform de eisen vanuit de Wro, het Bro en de regels zoals deze zijn vastgelegd in de SVBP 2008. Met de Standaard Vergelijkbare BestemmingsPlannen (SVBP) 2008 worden bestemmingsplannen / inpassingsplannen op vergelijkbare wijze opgebouwd en op dezelfde wijze verbeeld. Zowel de toelichting, als de regels en de verbeelding is gedigitaliseerd. Dit betekent dat een ieder via de computer met een enkele klik op een specifiek gebied alle van toepassing zijnde regelingen uit dit inpassingsplan op dat betreffende gebied in één oogopslag kan bekijken. Daarnaast is bij de betrokken overheden ook een analoog exemplaar beschikbaar. Indien de digitale en de analoge verbeelding tot interpretatieverschillen leiden, is de digitale verbeelding beslissend.

6.2 Opbouw planregels

In de planregels is een standaard hoofdstukindeling aangehouden die begint met Inleidende regels (begrippen en wijze van meten), vervolgens met de bestemmingsregels, de algemene

regels (de regels die voor alle of meerdere bestemmingen gelden) en de overgangs- en slotregels. Daarbij staan de verschillende bestemmingen op alfabetische volgorde.

Ook de regels van een bestemming kennen een standaardopbouw en worden als volgt benoemd:

- Bestemmingsomschrijving;
- Bouwregels;
- Afwijken van de bouwregels;
- Specifieke gebruiksregels;
- Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken of werkzaamheden.

Opgemerkt wordt dat niet elke bestemming alle elementen bevat, dit verschilt per bestemming.

Overeenkomstig artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening kan het inpassingsplan gewijzigd worden. In dit inpassingsplan is gekozen om de wijzigingsbevoegdheid op te nemen in de algemene regels en niet bij de specifieke bestemming. Door alle wijzigingsbevoegdheden op één plaats in de planregels op te nemen wordt de raadpleegbaarheid en de leesbaarheid van het inpassingsplan vergroot.

6.2.1 Inleidende regels

Begrippen

Hierin worden de in de regels gebruikte begrippen gedefinieerd, om zo verschil in interpretatie te voorkomen. De begrippen zijn op alfabetische volgorde geplaatst, met uitzondering van de begrippen; plan, inpassingsplan en verbeelding. Deze drie begrippen zijn vooraan geplaatst.

Wijze van meten

Dit is een handleiding voor, hoe de diverse maten die in de regels zijn bepaald, gemeten moeten worden.

6.2.2 Bestemmingsregels

Agrarisch – Natuurboerderij

De gronden voor de boerderij de Ponthoeve zijn bestemd als 'Agrarisch – Natuurboerderij'. In de bestemming is de Ponthoeve als natuurboerderij opgenomen, omdat het geen volwaardig agrarisch bedrijf meer is, maar het wel de bedoeling is dat minimaal 10% van de omzet gegenereerd wordt door grondgebonden agrarische activiteiten.

Binnen deze bestemming zijn verschillende aanduidingen opgenomen die functies als horeca en detailhandel van eigen geproduceerde producten, mogelijk maken. Deze functies zijn ingeperkt doordat de oppervlakten bestemd voor deze functies specifiek aangegeven zijn. Voor het parkeren en het terras is de exacte locatie vastgelegd. De toegestane maximale oppervlakte aan bebouwing komt overeen met de bestaande bebouwing. In het plan is geen regeling opgenomen om de maximaal toegestane oppervlakte te vergroten.

Agrarisch met waarden – natuur en landschapswaarden.

De gronden rondom de boerderij de Ponthoeve zijn bestemd als 'Agrarisch met waarden – natuur en landschapswaarden'. Binnen deze bestemming zijn de gronden primair bedoeld voor agrarische activiteiten waarbij rekening gehouden wordt met de natuur en landschapswaarden. Tevens zijn gerelateerde activiteiten aan de functie van de Ponthoeve (zoals boerengolf en

discgolf) toegestaan. Deze activiteiten moeten wel ondergeschikt blijven aan de agrarische activiteiten en de natuur- en landschapswaarden.

Maatschappelijk – Molen

Deze bestemming is opgenomen vanwege de wijzigingsbevoegdheid die binnen de bestemming 'Natuur' is opgenomen. Hiermee wordt het realiseren van een historische windmolen op een terp met een hoogte van 1,10 meter mogelijk gemaakt.

Natuur

De gronden met de bestemming 'Natuur' zijn primair bestemd voor de instandhouding, het herstel en de ontwikkeling van natuurwaarden en landschappelijke en (a)biotische waarden, voor waterafvoergebied, voor waterberging en waterhuishoudkundige voorzieningen.

Ondergeschikt hieraan is het gebruik van de gronden voor extensief dagrecreatief medegebruik, zoals wandelen, fietsen en paardrijden. Op de plaats met de aanduiding 'fiets- en voetveer' is een aanlegplaats voor een fiets- en voetveer toegestaan. Een passantenhaven voor maximaal 10 ligplaatsen is mogelijk gemaakt door middel van de aanduiding 'passantenhaven'. En ook de camperstandplaats heeft een specifieke aanduiding gekregen. Binnen de aanduiding 'parkeerterrein' is een kleinschalig buitendijksparkeerterrein toegestaan ten behoeve van extensief recreatief medegebruik. Binnen de aanduiding recreatief medegebruik worden voorzieningen voor recreatief medegebruik mogelijk gemaakt, zoals natuurlijke speelvoorzieningen, bruggetjes, picknicktafels en informatieborden. Binnen de bestemming wordt de aanleg van een ontsluitingsweg voor de woonschepenlocatie Tull en 't Waal mogelijk gemaakt.

Voor een heel aantal activiteiten waarbij de grond geroerd wordt, is een 'omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk of van werkzaamheden' vereist. Hierbij kan gedacht worden aan activiteiten, zoals verlagen of egaliseren van de bodem, het aanleggen van leidingen dieper dan 1 meter onder de grond en het aanleggen van nieuwe drainage ongeacht de diepte en aanleggen van verharding.

Verkeer

Op de verbeelding aangewezen gronden voor 'Verkeer' zijn primair bedoeld voor het wegverkeer. Daarnaast zijn deze gronden bestemd voor de aanleg en instandhouding van overkluisde watergangen, bruggen, natuur en water, nutsvoorzieningen en groenvoorzieningen.

Ter plaatse van de aanduiding 'veetunnel (vtu)' is een onderdoorgang voor vee toegestaan. De aanduiding 'parkeerterrein (p)' is al opgenomen in de regels met het oog op de wijzigingsbevoegdheid voor het wijzigingsgebied III. Onder bepaalde voorwaarden hebben burgemeester en wethouders de bevoegdheid de bestemming 'Natuur' te wijzigen in de bestemming 'Verkeer' met de aanduiding 'parkeerterrein'.

Water

De rivier, waterlopen, waterhuishoudkundige voorzieningen die een belangrijke bijdrage leveren aan de aan- en afvoer van water hebben de bestemming 'Water' gekregen.

Dubbelbestemmingen

Met een dubbelbestemming kunnen ruimtelijk relevante belangen veilig worden gesteld die niet of onvoldoende met 'onderliggende' bestemmingen kunnen worden gewaarborgd. Daarbij hebben de met de dubbelbestemming samenhangende belangen in beginsel voorrang op het belangen van de onderliggende bestemming. Het waarborgen van belangen met behulp van een dubbelbestemming leidt tot bijzondere of extra regels of noodzaakt tot nadere afweging van belangen.

Leiding – Gas (dubbelbestemming)

Binnen deze dubbelbestemming is een hoofdtransportleiding voor gas geregeld. Uitsluitend mogen bouwwerken, geen gebouw zijnde, ten dienste van deze dubbelbestemming gebouwd worden. De maximale hoogte van de betreffende bouwwerken mag niet meer dan 2 meter zijn.

Ter bescherming van de gasleiding(en) is binnen deze dubbelbestemming een omgevingsvergunning vereist voor het uitvoeren van werken en/of werkzaamheden. Hierbij kan gedacht worden aan werkzaamheden zoals het aanbrengen van (half-)verhardingen, het vergraven van de bodem en het aanbrengen en verwijderen van beplanting, etc.

Leiding – Riool (dubbelbestemming)

Binnen deze dubbelbestemming zijn de gronden mede bestemd voor een rioolwaterpersleiding. Het oprichten van bouwwerken is niet toegestaan, tenzij het gaat om vervanging of verandering van het bestaande bouwwerk en gebruik wordt gemaakt van de bestaande fundering.

Om de rioolwaterpersleiding te beschermen is een omgevingsvergunning vereist voor het uitvoeren van werken en/of werkzaamheden. Hierbij kan gedacht worden aan werkzaamheden zoals het aanbrengen van (half-)verhardingen, het vergraven van de bodem en het aanbrengen en verwijderen van beplanting, etc.

Waarde – Archeologie (dubbelbestemming)

Deze dubbelbestemming richt zich op het behoud en herstel van de archeologische waarden in het gebied. Binnen deze gronden mag in principe de grond niet geroerd worden, of er moet onderzoek gedaan zijn. Per gebied is aangegeven onder welke voorwaarden geen archeologisch onderzoek nodig is. De voorwaarden hebben betrekking op de oppervlakte en de diepte van de ingreep in de bodem.

Waarde – Natuur (dubbelbestemming)

Deze dubbelbestemming richt zich op de instandhouding, het herstel en de ontwikkeling van natuurwaarden en (a)biotische waarden binnen de geulen in de uiterwaarden. Deze dubbelbestemming regelt dat naast de hoofdfunctie ten behoeve van de waterhuishouding ook de natuurlijke kwaliteit gewaarborgd wordt. Binnen deze gronden kunnen bepaalde werken alleen met een omgevingsvergunning uitgevoerd worden. Op deze manier zal bij de uitvoering van werkzaamheden de natuurkwaliteit afgewogen worden.

Waterstaat – Waterkering (dubbelbestemming)

De gronden met de dubbelbestemming 'Waterstaat – Waterkering' zijn mede bestemd voor het in stand houden, het beheer, het onderhoud en de verbetering van de waterkering en de daarbij behorende voorzieningen. Bij voorzieningen kan gedacht worden aan waterstaatkundige kunstwerken, dijksloten en andere waterstaatswerken.

Binnen deze dubbelbestemming mag alleen ten behoeve van de bestemming 'Verkeer' gebouwd worden. Hierbij gaat het alleen om bouwwerken tot maximaal 3 meter hoog, geen gebouw zijnde, waarvoor eerst schriftelijk advies wordt ingewonnen bij de betreffende waterbeheerder.

Waterstaat – Waterstaatkundige functie (dubbelbestemming)

Het hele plangebied heeft de dubbelbestemming 'Waterstaat – Waterstaatkundige functie'. Hierbij gaat het om de instandhouding van de waterstaatsdoeleinden in de vorm van de waterhuishouding, het verkeer te water en de afvoer van hoog oppervlaktewater. Het doel van deze dubbelbestemming is het waarborgen dat de beoogde waterstanddaling gehaald wordt, door beperkte bouw mogelijkheden te geven en in bepaalde gebieden de maximale hoogte van de vegetatie te regelen. Binnen deze bestemming mag niet worden gebouwd, met uitzondering van het aangegeven bouwvlak binnen de bestemming 'Agrarisch - Natuurboerderij' (waarbij niet meer dan de bestaande oppervlakte gebouwd mag worden), de mogelijkheden die binnen de wijzigingsgebieden worden geboden, de kunstwerken en andere waterstaatswerken ten behoeve van de waterhuishouding en specifiek benoemde bouwwerken. Bij dit laatste kan gedacht worden aan voorzieningen die in het projectontwerp genoemd zijn, zoals een vissteiger, speelnatuur, bruggetjes, vogelkijscherm en informatieborden. Daarnaast is het mogelijk dat binnen de specifieke aanduidingen een aanlegsteiger voor de passantenhaven, een elektriciteitspaal bij de camperstandplaats en trappen die de entrees tot de uiterwaarden vormen gerealiseerd worden. Het verbod om te bouwen is een belangrijk middel om de snelheid van de doorstroming van het water niet te verminderen.

Begroeiing mag geen belemmering vormen voor de afvoer van water. Opgaande begroeiing dwars op de stroomrichting van het water is ongewenst en doet afbreuk aan de kerndoelstelling van het project: het bereiken van de waterstanddaling uit oogpunt van veiligheid. Om die reden is de bestemming Waterstaat-Waterstaatkundige functie (dubbelbestemming) een verbod opgenomen voor het aanplanten, hebben en houden van beplanting en gewassen met een hoogte van meer dan 0,30 meter in de periode van 1 november tot en met 31 maart binnen de aanduiding 'vegetatiehoogte'

Voor bouwwerken, geen gebouwen zijnde, zijn voorwaarden opgenomen waarmee afgeweken kan worden van de bouwregels. Op deze manier kunnen bepaalde gewenste bouwwerken voor o.a. recreatie, verkeer en (de beleving van) het landschap toch vergund worden. Rijkswaterstaat zal over deze aanvragen gehoord worden.

6.2.3 Algemene regels

De algemene regels omvatten een aantal algemene en aanvullende regels die van toepassing zijn op de gronden binnen het plangebied. Vanwege het algemene karakter van deze planregels zijn deze opgenomen in het algemene hoofdstuk.

Anti-dubbeltelbepaling

De anti-dubbeltelregel moet op grond van het Besluit ruimtelijke ordening worden opgenomen om bijvoorbeeld te voorkomen dat, wanneer volgens een bestemmingsplan bepaalde gebouwen en bouwwerken niet meer dan een bepaald deel van een bouwperceel mogen beslaan, het overgebleven terrein niet nog eens meetelt bij het toestaan van een ander gebouw of bouwwerk, waaraan een soortgelijke eis wordt gesteld.

Algemene bouwregels

In deze regel wordt bepaald dat ondergeschikte bouwonderdelen de bouwhoogte met 1,5 meter mogen overschrijden. Voor molenwieken is specifiek opgenomen dat er geen maximale overschrijding geldt.

Algemene gebruiksregels

Algemene gebruiksregels, waarin wordt aangegeven welk gebruik van gronden en opstallen in ieder geval in strijd met de bestemming en verboden is. Deze algemene gebruiksregels zijn van toepassing op alle bestemmingen. Bij enkele bestemmingen zijn specifieke gebruiksregels nodig, deze specifieke gebruiksregels zijn bij de bestemmingen zelf opgenomen.

Algemene aanduidingsregels

Een gebiedsaanduiding is een aanduiding die verwijst naar een gebied waarvoor bij de toepassing van het bestemmingsplan specifieke regels gelden of waar nadere afwegingen moeten worden gemaakt. De volgende aanduidingen zijn aangegeven:

Vrijwaringszone – Molenbiotop

Binnen de zone molenbiotop mag de hoogte van bouwwerken, werken en beplanting (in volwassen staat) maximaal 10 meter zijn. De straal van de zone is 300 meter.

Milieuzone – Boringsvrije zone

De boringsvrije zone is opgenomen ter bescherming van de grondwaterkwaliteit. Binnen deze zone is het verboden om zonder omgevingsvergunning werken en werkzaamheden uit te voeren, zoals het maken en/of buiten gebruik stellen van boorputten, het realiseren van ondergrondse bouwwerken; het indrijven en verwijderen van voorwerpen (o.a. damwanden, schermen) in de bodem en het realiseren van funderingswerken.

Algemene afwijkingsregels

Bij deze bepaling wordt geregeld dat het bevoegde gezag bij een omgevingsvergunning kunnen afwijken van de bouw- en aanduidingsgrenzen. In het geval uitmetingsverschillen bij de aanleg van infrastructurele werken het noodzakelijk maken kunnen het bouwvlak en de aanduidingsgrenzen overschreden worden met 5 meter. Wanneer de noodzaak voor het gebruik is aangetoond kunnen het bouwvlak en de aanduidingsgrenzen met 10% worden overschreden. Wanneer een maximale oppervlakte voor bebouwing is opgenomen binnen de bouwgrenzen, mag deze oppervlakte niet overschreden worden wanneer het bouwvlak vergroot wordt.

Algemene wijzigingsregels

In deze regels is bepaald dat het bevoegd gezag, in overeenstemming met artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening, de in het plan opgenomen bestemmingen kunnen wijzigen. Er is voor gekozen om alle wijzigingsbevoegdheden bij elkaar onder de algemene wijzigingsregels te plaatsen. Zo is het overzichtelijke voor welke zaken en binnen welke voorwaarden, het bevoegd gezag de mogelijkheid heeft het plan te wijzigen. Gekozen is om voor de betreffende aspecten het bevoegd gezag de mogelijkheid te geven het plan te wijzigen, omdat tijdens het opstellen van dit Provinciaal Inpassingsplan geen duidelijkheid bestaat of de realisatie binnen de planperiode gaat vinden.

De wijzigingsgebieden zijn specifiek aangegeven op de verbeelding.

Wijzigingsgebied I

Binnen het wijzigingsgebied I is het bevoegd gezag bevoegd om de bestemming 'Natuur' te wijzigen in de bestemming 'Maatschappelijk- Molen'. Deze wijzigingsbevoegdheid is opgenomen vanwege de plannen met betrekking tot de realisatie van een historische molen aan de noordrand van Vianen. De bedoeling is dat de molen verhoogd in het landschap komt te staan op een verhoging van 20 bij 20 meter met een maximale hoogte van 1,10 meter. De gevolgen van het realiseren van de molen zijn meegewogen in de gedane onderzoeken met betrekking tot o.a. de waterdoorstroming, archeologie en geluid.

Wijzigingsgebied II

Wanneer de molen wordt gerealiseerd is voldoende windvang en zicht op de molen belangrijk. Daarom hebben burgemeester en wethouders de bevoegdheid om een aanduidingsgebied 'Vrijwaringszone –Molenbiotoop' op te nemen. Binnen de zone die aangeduid wordt met Molenbiotoop worden beperkingen gesteld aan de hoogte van andere functies. Bouwwerken, werken en beplanting (in volwassen staat) mogen in deze zone maximaal 10 meter hoog zijn.

Wijzigingsgebied III

Binnen dit wijzigingsgebied heeft het bevoegd gezag de bevoegdheid om de bestemming 'Natuur' te wijzigen in de bestemming 'Verkeer' ten behoeve van een parkeerterrein voor maximaal 60 personenauto's indien de noodzaak daartoe is aangetoond. Het parkeerterrein dient een groenelement te worden dat past in het landschap.

Wijzigingsgebied IV

In 't Waalse Waard heeft het bevoegd gezag de bevoegdheid om de bestemmingen 'Natuur' en 'Water' te wijzigen in 'Verkeer' ten behoeve van het realiseren van een fietspad.

Verder is de wijzigingsbevoegdheid opgenomen om de bestemmingsgrenzen voor de bestemmingen 'Natuur', 'Agrarisch met waarden' en 'Water' te kunnen wijzigen, voor zover dit noodzakelijk is voor de realisering van de maatregelen die voortvloeien uit het 'project Ruimte voor de Lek'. Hierbij is ook gesteld dat er geen dringende redenen mogen zijn die zich er tegen verzetten, dat de overschrijdingen niet meer bedragen dan 15 meter en het bestemmingsvlak met niet meer dan 10% per vlak wordt vergroot.

Wat betreft de dubbelbestemming 'Waarde – Archeologie' heeft het bevoegd gezag de bevoegdheid om de ligging van deze dubbelbestemming te verschuiven of naar omvang te

vergroten of te verkleinen en in voorkomend geval zelfs te verwijderen. Deze wijzigingen zijn alleen toegestaan wanneer ter plekke de aanwezigheid of afwezigheid van archeologische waarden zijn geconstateerd.

6.2.4 Overgangs- en slotregels

Ten slotte zijn in het laatste hoofdstuk van de planregels de overgangs- en slotregels opgenomen. Deze regels hebben een algemeen karakter en zijn op het hele plangebied van toepassing.

Het overgangsrecht regelt het regime van bebouwing en van gebruik van de grond, dat strijdig is met het plan. Strijdigheid met het plan, voor zowel bebouwing als gebruik, wordt beoordeeld naar het moment waarop het plan in werking treedt.

In de slotregel wordt de naam van het inpassingsplan vermeld.

6.3 De verbeelding

Op de verbeelding is het plangebied, in kaartvorm, aangegeven. Binnen het plangebied zijn de gronden aangeduid met een bestemming en (een) dubbelbestemming(en).

Binnen de bestemmingen kunnen bouwvlakken en verschillende aanduidingen voorkomen. Een bouwvlak geeft aan welk gebied bebouwd mag worden binnen de bestemming. Aanduidingen komen voor in de vorm van functieaanduidingen en gebiedsaanduidingen. Bij functieaanduidingen kan gedacht worden aan functies, zoals 'horeca' of een 'parkeerplaats'. Deze functies zijn dan specifiek op de plaats binnen de functieaanduiding toegestaan. De molenbiotoop, de boringsvrije zone en de wijzigingsgebieden vallen onder de gebiedsaanduidingen. Binnen deze gebieden gelden specifieke regels.

7 Uitvoerbaarheid

7.1 Handhaving

Bij het opstellen van het inpassingsplan spelen handhavingsmogelijkheden een belangrijke rol. Een goed inpassingsplan kenmerkt zich niet alleen door een goede beheerslaag en ontwikkelingsmogelijkheden, maar ook door heldere planregels en concreet toepasbaar handhavingsbeleid.

Handhaving van regels is van steeds groter belang. Hierbij wordt de praktijk van gedogen steeds vaker omgezet naar minder regels met een betere handhaving. Om deze reden is het noodzakelijk de bestaande situatie in het plangebied goed te inventariseren.

Het strikt handhaven van vergunningen, regels en procedures geeft duidelijkheid en maakt de samenleving veiliger. Het gedogen moet worden tegengegaan. Overbodige regels en onduidelijke regelgeving zijn daarom getracht zoveel mogelijk achterwege te laten

7.2 Economische uitvoerbaarheid

In 2006 heeft het rijk besloten om op 39 plekken extra ruimte voor de rivier te maken. Daarbij is een rijksbudget vastgesteld op basis van de Planologische Kernbeslissing voor Ruimte voor de Rivier. Uit dit budget financiert het Rijk het grootste gedeelte van het project. Het project Ruimte voor de Lek is een integraal project dat meerdere doelen dient. Dit uit zich ook in de kostenraming- en dekking. Verschillende partners nemen hun verantwoordelijkheid, ook financieel. De totale kosten zijn geraamd op circa 30 miljoen euro. Ongeveer drie kwart komt voor rekening van het rijksbudget Ruimte voor de Rivier. De gemeenten Vianen en Nieuwegein dragen bij aan verschillende recreatieve voorzieningen in hun gebied. Gemeente Vianen 0,5 miljoen euro en gemeente Nieuwegein 0,3 miljoen euro. De 0,5 miljoen euro van de gemeente Vianen is o.a. bedoeld voor de passantenhaven en de camperstandplaats. De provincie investeert 4 miljoen euro in de ruimtelijke kwaliteit en beleefbaarheid van het gebied. Daarnaast wordt circa 2,5 miljoen euro beschikbaar gesteld vanuit het Investeringsbudget Landelijk Gebied.

De betreffende partijen hebben op 1 juni 2011 voor de financiële dekking getekend in de 'Ruimte voor de Lek, adviesnota SNIP 3'

7.3 Planschade

Bij het opstellen van het inpassingsplan is getracht zoveel mogelijk rekening te houden met de belangen van alle betrokkenen en - voor zover mogelijk binnen de randvoorwaarden van de hoofddoelstellingen van het plan - met bestaande rechten van eigenaren/gebruikers in het plangebied.

Aan degene die als gevolg van het bepaalde in het inpassingsplan in de vorm van inkomensderving of een vermindering van de waarde van onroerende zaken schade lijdt of zal lijden wordt op aanvraag een tegemoetkoming toegekend, voor zover de schade redelijkerwijze niet voor rekening van de aanvrager behoort te blijven en voor zover de tegemoetkoming niet voldoende anderszins is verzekerd.

De afhandeling van verzoeken om schadevergoeding in verband met de uitvoering van de maatregelen geschiedt met toepassing van de "Beleidsregel schadevergoeding Ruimte voor de Rivier", gepubliceerd in de Staatscourant nr. 82, 6 mei 2009.

7.4 Beheer en onderhoud

Om de doelstelling van veiligheid tegen overstroming en ruimtelijke kwaliteit te realiseren is, in vervolg op de uit te voeren inrichtingsmaatregelen, een specifiek beheer noodzakelijk. Zonder een adequaat beheer van de vegetatie in de uiterwaarden komt de afvoercapaciteit in het geding en zal niet de gewenste ruimtelijke kwaliteit bereikt worden. Het beheer voor het plangebied is op hoofdlijnen in drie vormen onder te verdelen:

Vegetatiebeheer.

Sedimentbeheer.

Beheer van de overige objecten.

7.5 Vaststelling inpassingsplan

Het Inpassingsplan is opgesteld ten behoeve van het realiseren van het Project Ruimte voor de Lek. Overeenkomstig de Wet ruimtelijke ordening dient bij een inpassingsplan vastgesteld te worden tot welk tijdstip de uitsluiting van de bevoegdheid van de gemeenteraad om een bestemmingsplan voor de betrokken gronden vast te stellen, voortduurt.

Dit tijdstip wordt gesteld op 1 januari 2017. Volgens de PKB moet de hydraulische taakstelling uiterlijk in 2015 gerealiseerd zijn. In 2016 worden naar verwachting nog diverse afrondende werkzaamheden uitgevoerd door de aannemer.

Crisis- en herstelwet

De tweede tranche van het Besluit uitvoering Crisis- en Herstelwet is op 13 april 2011 in werking getreden. Deze algemene maatregel van bestuur is een aanvulling op de 31 maart 2010 in werking getreden Crisis- en Herstelwet (CHW) en de op 9 juli 2010 gepubliceerde eerste tranche van het Besluit uitvoering Crisis- en Herstelwet.

In dit besluit zijn projecten ter uitvoering van de PKB Ruimte voor de Rivier op bijlage I van de Crisis- en herstelwet gezet. Het inpassingsplan valt daarmee onder de werking van de Crisis en herstelwet. Dit houdt in dat:

- Er geen beroepsrecht is voor decentrale overheden;
- Het relativiteitsvereiste van toepassing is (geschonden norm moet dienen om de belangen van benadeelde te beschermen);
- pro forma beroep instellen niet meer kan: het beroepschrift moet binnen de termijn worden ingediend;
- Raad van State binnen zes maanden een beslissing op beroep moet nemen.

Reden voor plaatsing op de bijlage I is dat "gezien het grote maatschappelijke belang van de projecten die strekken tot uitvoering van de PKB Ruimte voor de Rivier een snelle realisatie wenselijk is".

8 Inspraak en overleg

8.1 Afstemming met belanghebbenden

In nauwe samenwerking met de gemeenten IJsselstein, Nieuwegein, Houten en Vianen, met de beide waterschappen, Rijkswaterstaat en de Programmadirectie Ruimte voor de Rivieren is het definitieve projectontwerp tot stand gekomen.

In het gehele traject is uitgebreid gecommuniceerd met de omgeving. Via persberichten, bewonersbrieven en de project website zijn omwonenden en belanghebbenden op de hoogte gehouden.

Bewoners en belanghebbenden zijn betrokken geweest bij het ontwerpproces van het project Ruimte voor de Lek door deelname in twee ontwerpateliers, op 16 juni en 25 augustus 2010. Hierin hebben bewoners en belanghebbenden meegedacht over de inrichting van de uiterwaarden. Beide ateliers zijn bezocht door ongeveer 100 belangstellenden.

Tevens is als vertegenwoordiging van bewoners, belanghebbenden, verenigingen en instanties een klankbordgroep opgericht. De klankbordgroep heeft de Stuurgroep geadviseerd over de keuzes die zijn gemaakt gedurende het ontwerpproces. De onafhankelijke voorzitter van de klankbordgroep maakt als adviserend lid deel uit van de Stuurgroep.

8.2 Inspraak en overleg ex artikel 3.1.1 Bro

Het voorontwerp-inpassingsplan heeft met ingang van 2 juni 2011 gedurende zes weken ter inzage gelegen. Een ieder heeft hierbij de gelegenheid gekregen een inspraakreactie kenbaar te maken. In het kader van het overleg ex artikel 3.1.1 Bro is het voorontwerp-inpassingsplan toegestuurd aan de betrokken overheids- en overleginstanties.

De vooroverleg- en inspraakreacties en de beantwoording hiervan zijn verwerkt in de "Reactienota inspraak en overleg voorontwerp-inpassingsplan Ruimte voor de Lek". Dit document is ter inzage aan het ontwerp inpassingsplan toegevoegd.

8.3 Watertoets

In het kader van het project, het inpassingsplan en bijbehorende m.e.r. heeft regelmatig overleg plaatsgevonden met de waterschappen. De waterbeheerders zijn op meerdere manieren betrokken bij het planvormingsproces.

Doordat intensief overleg plaats heeft gevonden en de resultaten van de overleggen en onderzoeken zijn verwerkt in dit inpassingsplan, kan worden gesteld dat de procedure in het kader van de watertoets is doorlopen en tevens is voldaan aan het in artikel 3.1.1 Bro voorgeschreven overleg met het waterschap.

Bijlage 1

Bijlagen bij inpassingsplan

1. Hoofdrapport MER 19 mei 2011
2. Notitie Reikwijdte & detailniveau 8 juli 2010
3. Aanvulling MER _075631347_VC
4. Aanvulling MER _075828097_VB
5. Toetsingsadvies Commissie voor de Milieueffectrapportage 9 december 2011
6. Ruimtelijk kwaliteitsplan 19 mei 2011
7. Basisrapport Scheepvaart en Externe Veiligheid 19 mei 2011
8. Basisrapport Hydraulica en morfologie 19 mei 2011
9. Basisrapport Geohydrologie en kwel 19 mei 2011
10. Basisrapport Natuur 19 mei 2011
11. Basisrapport Bodem 19 mei 2011
12. Basisrapport Archeologie 19 mei 2011
13. Basisrapport Cultuurhistorie 19 mei 2011
14. Basisrapport Kabels en Leidingen 19 mei 2011
15. Basisrapport Niet-gesprongen explosieven 19 mei 2011
16. Basisrapport Verkeer en bereikbaarheid 19 mei 2011
17. Basisrapport Luchtkwaliteit 19 mei 2011
18. Basisrapport Geluid en trillingen 19 mei 2011
19. Basisrapport Landschap en Ruimtelijke kwaliteit 19 mei 2011
20. Reactienota inspraak en overleg

Bijlage 2

Landschapsplan Projectontwerp

LEGENDA

ONDERGROND

BEPLANTINGEN

OVERIG

VOORZIENINGEN

